

Związek
austriackich Sto-
warzyszeń drukarzy
i odlewaczy czcionek
oraz pokrewnych za-
wodów

Założony w roku 1894

SPRAWOZDANIE

z czynności
Związku za
□ rok 1907 □



Pogląd na ogólną
działalność Stowar-
zyszeń związkowych
od czasu ich założenia

Przełożył z niemieckiego

□ GUSTAW A. TITZ □

Sprawozdanie to wyszło

:: ponadto w językach ::

niemieckim, czeskim i

□ włoskim □

□ WIEDEN 1908 □

□ Nakładem Związku □

(FRANC. REIFMÜLLER)



Związek austriackich Stowarzyszeń drukarzy i od-
 lewaczy czeionek oraz pokrewnych zawodów

Założony w roku 1894

SPRAWOZDANIE

z czynności Związku za czas od 1 stycz-
 nia do 31 grudnia 1907, wraz z poglą-
 dem na ogólną działalność Stowarzyszeń
 związkowych od czasu ich założenia



□ □

WIEDEŃ 1908

□ □

NAKŁADEM ZWIĄZKU (FRANCISZEK REISMÜLLER)

WSTEP.

Rok ubiegły poświęcony był w pierwszym rzędzie odbytemu w Wiedniu we wrześniu Zjazdowi związkowemu. Ale bo też na porządku dziennym tego Zjazdu znajdowały się niezwykle ważne zmiany regulaminu związkowego, liczne wnioski Stowarzyszeń związkowych i kwestya najważniejsza — zmiana formy organizacji, przeistoczenia naszego Związku w Stowarzyszenie państwowe. Programowy ten punkt omawiany był w licznych artykułach, pomieszczanych w naszych organach związkowych, a protokoły z odbytych walnych zgromadzeń Stowarzyszeń związkowych wskazywały, że myśl utworzenia Stowarzyszenia państwowego przyjęto bardzo sympatycznie. Również na Zjeździe związkowym wypowiedziała się znaczna większość delegatów za wspomnianą formą organizacji. Jedynie reprezentanci kilku Stowarzyszeń, powołując się na osobliwe stosunki, panujące w ich krajach, oświadczyli się przeciw Stowarzyszeniu państwowemu. Ponieważ, wedle zdania Przewodnictwa Związku, Stowarzyszenie państwowe nie powinno być stworzone zapomocą przymusu, lecz być wyrazem wolnej woli kolegów, przeto Przewodnictwo cofnęło tym razem swój projekt statutu, oświadczając równocześnie, że i nadal nie spuści z oka sprawy założenia Stowarzyszenia państwowego i starać się będzie, aby do następnego Zjazdu związkowego przez agitację w poszczególnych miejscowościach pozyskać nowych zwolenników dla tej idei. Jakkolwiek Przewodnictwo Związku i tym razem zamierzonego celu nie dopięło, to jednak myśl o Stowarzyszeniu państwowem nurtuje w umysłach tych kolegów, którzy zdają sobie sprawę z zadań i celów organizacji robotniczych. Wszak na następnym Zjeździe związkowym znów toczyć się będzie dyskusya w tym kierunku. Miejmy nadzieję, że w międzyczasie znikną osobliwe stosunki w obrębie tych Stowarzyszeń, które na razie nie oświadczyły się za Stowarzyszeniem państwowem. Wniosek Przewodnictwa Związku w sprawie Stowarzyszenia państwowego znajduje się na innem miejscu niniejszego sprawozdania.

W lipcu odbył się w Paryżu międzynarodowy kongres drukarzy, na który Związek nasz wysłał dwóch delegatów. Na kongresie tym omówiono i uregulowano niejedną ważną kwestyę międzynarodową, w szczególności zaś obszernie dyskutowano nad ruchami cennikowymi w obrębie poszczególnych Związków i nad międzynarodową pomocą dla tychże. Zauważyć jeszcze należy, że reprezentant Szwajcarskiego Związku typografów złożył stanowcze oświadczenie, iż międzynarodowy Sekretaryat pod żadnym warunkiem nie może nadal pozostawać w Szwajcaryi. Reprezentanci kilku Związków zwrócili się do przedstawiciela Związku typografów z prośbą o cofnięcie złożonego oświadczenia i pozostawienie Sekretaryatu w Bernie — jednak daremnie. W ciągu dyskusyi oświadczył on, że sprawę tę przedłoży konferencyi delegatów, odbywającej się w Solurze, i wówczas okaże się, jakie warunki postawi konferencya co do ewentualnego pozostawienia międzynarodowego Sekretaryatu w Szwajcaryi. Następnie wybrano komitet, składający się z trzech osób, tj. po jednym reprezentancie Związków niemieckiego, francuskiego i austriackiego, któryby, na wypadek trwania Szwajcarskiego Związku typografów przy swem odmownem stanowisku, miał się bliżej

zająć kwestyą, do którego kraju przenieść ewentualnie siedzibę międzynarodowego Sekretaryatu. Na wspomnianej konferencji delegatów uchwalił Szwajcarski Związek typografów pozostawić Sekretaryat nadal w Szwajcaryi, jednakowoż nie w Bernie, lecz przenieść go do Frauenfeldu, później zaś wybrano miasto Biel. Komitet był zdania, że tak ważna instytucja, jaką jest międzynarodowy Sekretaryat, nie może być przeniesioną do jakiejś małej miejsciny, lecz powinna pozostać w centrali tj. w Bernie. Ponieważ listownie nie zdołano z Szwajcarskim Związkiem typografów osiągnąć porozumienia, przeto Komitet postanowił zwołać do Strassburgu konferencję z udziałem międzynarodowego sekretarza i reprezentanta Związku typografów, gdyż spodziewano się, że przez zetknięcie się osobiste uda się przekonać reprezentanta Związku typografów o konieczności pozostawienia Sekretaryatu w Bernie. Niestety, Związek typografów odmówił wysłania delegata na tę konferencję. Komitetowi nie pozostawało nic innego, jak uprosić międzynarodowego sekretarza, który tymczasem wniósł swoją rezygnację, by na razie prowizorycznie na stanowisku swem pozostał, dopóki kwestya ostatecznie załatwioną nie będzie, w którym to celu Komitet wezwał Związki do poczynienia propozycji. Do chwili oddania naszego sprawozdania pod prasę przykra ta kwestya nie została rozwiązana, są jednak widoki rychłego jej uregulowania w porozumieniu z Szwajcarskim związkiem typografów.

Ruch w przemyśle w roku 1907, można nazwać naogół dość dobrym, wskutek czego brak pracy nie dał się tak uczuć, jak w latach ubiegłych. Maszyn do składania wprowadzono i w tym roku dość znaczną ilość. Maszyna Lanston Monotype, dla której wypracowano w r. 1906 cennik, została w roku sprawozdawczym wprowadzoną w kilku drukarniach. Istnieją niestety przedsiębiorcy, którzy w pogoni za reklamą dla swych najnowszych urządzeń maszynowych, żądają od towarzyszy za minimum płacy niemożliwych wprost świadczeń.

Na polu cennikowem możemy donieść o pociesającym fakcie, że obecnie istnieje w Austrii 1127 oficyn, które cennik normalny wprowadziły. Jest jednak jeszcze niestety niemało przedsiębiorców, którzy interpretują cennik na swój sposób, skutkiem tego Sądy cennikowe poszczególnych krajów koronnych i Urząd cennikowy w Wiedniu stosunkowo dość wiele mają roboty.

Przy sposobności należy zauważyć, że rząd nie dotrzymał dotąd przyrzeczenia, jakie złożył z okazji rewizyi cennika w listopadzie 1905 radca sekcyjny Dr. Back imieniem ministerstwa handlu. Zwykły śmiertelnik uważa dotrzymanie danego słowa za punkt honoru — wysoki rząd jest widocznie innego zdania, bo zamiast dotrzymać przyrzeczenia, zakłada się drukarnie więzienne i rozszerza się istniejące. Ze spokojem patrzy się na to, jak komendanci korpusów zakładają drukarnie — nawet z maszynami do składania — i jak powołany do 3-letniej służby wojskowej żołnierz staje się brudnym konkurentem swego dawnego towarzysza, który ciężką stacza walkę dla utrzymania siebie i swej rodziny.

O działaniu Związku w r. 1907 referuje sekretarz kolega Dwořáček w następnych rozdziałach wyczerpująco. Przytoczone tam daty i cyfry dowodzą, jakie ofiary ponosić trzeba w interesie naszej wielkiej i wspaniałej organizacji. Niechaj zatem referat ten nie zostanie pominięty bez uwagi.

Na zakończenie pozostaje spełnić szlachetny obowiązek: wyrażenia serdecznej podziękii Szanownym Zarządom Stowarzyszeń za ich organizacyjną działalność i za uprzejme poparcie Przewodnictwa Związku w tym kierunku. Niechaj Koledzy austriaccy zszeregują się, byśmy nareszcie dopięli w całej pełni zamierzonego celu.

Wiedeń, w kwietniu 1908.

Franciszek Reifmüller.

SPRAWOZDANIE

z czynności Związku za rok 1907.

Z polecenia Przewodnictwa Związku zestawił sekretarz Związku J. DWOŹĄCZEK.

I. Działalność urzędowa.

I. Ogólne spostrzeżenia.

Przystępując do złożenia sprawozdania za trzynasty rok działalności naszego Związku, musimy przede wszystkim z zadowoleniem skonstatować, że nasze największe Stowarzyszenie związkowe, Dolno-austriackie Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek, zajęte jest obecnie sprawą włączenia w swoje szeregi Stowarzyszenia pod nazwą Unterstützungsverein der Buchdrucker und Schriftgiesser Niederösterreichs (tak zwanego „Stowarzyszenia pryncypalskiego“), założonego w r. 1874, w którym zorganizowanych jest oddzielnie około 500 towarzyszy. Ponieważ już od długich lat w szeregach tej oddzielnej organizacji noszono się z myślą połączenia się z naszym Stowarzyszeniem związkowym, przeto pracowano tam nieustannie nad usunięciem przeszkód, stojących na drodze do urzeczywistnienia się tej myśli, gdyż wśród kół tej odrębnie zorganizowanej części towarzyszy nabrano w ciągu lat dziesiątek przekonania, że jedynie przez połączenie się z ogólną organizacją kolegów austriackich można w dziedzinie urządzeń humanitarnych osiągnąć błogie rezultaty, i że wielka ta organizacja ze względu na swą siłę daleko skuteczniej bronić może interesów ekonomicznych swych członków, niż mała, zupełnie odrębnie stojąca organizacja. Gdy sprawozdanie niniejsze znajdzie się w rękach naszych członków, zainicjowane zjednoczenie się będzie już niezawodnie faktem dokonanym, o czym doniesiemy jeszcze w przyszłorocznym sprawozdaniu.

Stan czynny członków naszych Stowarzyszeń związkowych wzrósł z końcem roku 1907 do liczby **13.164**, podczas gdy w stanie nieczłonków nie można zanotować znaczniejszej zmiany; a gdy wspomniane zjednoczenie się obu Stowarzyszeń dolno-austriackich skutecznionem zostanie, wówczas w Związku zorganizowani będą nieomal wszyscy ci, co się do zorganizowania nadawali.

Dochody ogólne Stowarzyszeń związkowych wynosiły w ubiegłym roku **K 1,135.459.10**, wydatki ogólne **K 1,017.416.89**; nadwyżka dochodów wynosi zatem **K 118.042.21**.

Ogólna suma zapomóg w porównaniu z rokiem ubiegłym nie wykazuje znacznej różnicy. Wydano na ten cel w 1907 r. **K 704.495.13** (w r. 1906 705.403.51). Z wyższymi kwotami niż w roku ubiegłym wykazano w tej sumie wsparcie dla chorych, inwalidów, pozostałych i konto nadzwyczajnych zapomóg; niższe kwoty wykazuje tylko wsparcie dla bezkondycyjnych i podróżnych; ostatnia okoliczność świadczy, że rok 1907 wykazuje również korzystny stosunkowo stan rynku pracy; atoli, jeżeli pozory nie mylą, to stan ten wkrótce minie.

Z przytoczonej powyżej ogólnej sumy zapomóg wypłacono na rachunek centralizacji K 649.849·72, a na własny rachunek Stowarzyszeń związkowych K 54.645·51. Suma ta będzie odtąd z roku na rok coraz mniejszą, gdyż z końcem roku 1907 poszczególne Stowarzyszenia zaprzestały wypłacać dotychczasowe wsparcia dodatkowe, a pobieranie różnych nadzwyczajnych zapomóg ograniczono do korzystających z nich dotychczas.

Z końcem roku 1907 następujące Stowarzyszenia związkowe wycofały swoje fundusze z ogólnego majątku Stowarzyszenia: Stowarzyszenie w Czechach nadzwyczajny fundusz wsparć w kwocie K 29.612·40, Stowarzyszenie w Dalmacji fundusz zapomogowy w kwocie K 195·04, w końcu Stowarzyszenie na Pobrzeżu nienaruszalny fundusz dla wdów w kwocie K 17.469·86; fundusze te będą odtąd oddzielnie administrowane i niezależnie od Stowarzyszenia wypłacane będą z nich nadzwyczajne wsparcia; w ten sposób uczyniono zadość i w tym kierunku uchwale Zjazdu związkowego w Insbruku.

Takie wyłączenie majątków spowodowało w czeskim Stowarzyszeniu związkowym minimalne, a w Stowarzyszeniu na Pobrzeżu znaczniejsze pomniejszenie się właściwego majątku Stowarzyszenia w porównaniu z rokiem ubiegłym; gdyby odpisanie tych funduszy nie było nastąpiło, wówczas wykazałoby tym razem tylko jedno Stowarzyszenie, a mianowicie w Solnogradzie, nieznaczne zmniejszenie się majątku.

Mamy niepłonną nadzieję, że już w przyszłym roku będziemy w możności donieść, iż wreszcie udało się dochody z wydatkami we wszystkich naszych Stowarzyszeniach związkowych zrównoważyć.

Zarządzana przez Przewodnictwo Związku kasa związkowa wykazała w roku 1907 dochód w kwocie K 38.761·27, natomiast rozchód w kwocie K 32.568·73; okazuje się przeto nadwyżka w dochodzie K 6192·54, gdy się zaś doliczy saldo z roku poprzedniego w wysokości K 19.264·64, wówczas okaże się, że z końcem r. 1907 stan majątku kasy związkowej wynosił K 25.457·18. Ponieważ w 15 Stowarzyszeniach związkowych czysty stan majątku wynosił K 1.871.283·15, przeto wynosił **majątek ogólny naszego związku K 1.896.740·33**, nie wliczając w to wartości bibliotek i inwentarza poszczególnych Stowarzyszeń.

Przystępujemy do szczegółowego sprawozdania z czynności Związku.

2. Ze Zjazdu związkowego.

W czasie od 2 do 7 września 1907 odbył się w Wiedniu w czytelni naszego Niższo-austryackiego Stowarzyszenia związkowego VI. Zwyczajny Zjazd związkowy, który co do znaczenia nie ustępował w niczem Zjazdowi w Insbruku, gdyż tu ponownie roztrząsano kwestję Stowarzyszenia państwowego w najdrobniejszych szczegółach i rozważano sprawę ostatecznego ujednostajnienia wszystkich gałęzi zapomóg, oraz wydano odpowiednie wskazówki.

Reprezentowanych było na tym Zjeździe związkowym 15 Stowarzyszeń związkowych przez własnych delegatów. Obecnych było: dla Czech 7 delegatów z 3115 głosami, dla Bukowiny 1 delegat ze 142 gł., dla Dalmacji 1 delegat z 68 gł., dla Galicji 2 delegatów z 880 gł., dla Karyntyi 1 delegat ze 139 gł., dla Krainy 1 delegat ze 150 gł., dla Pobrzeża 1 delegat z 422 gł., dla Moraw 2 delegatów z 944 gł., dla Dolnej Austrii 11 delegatów z 5166 gł., dla Górnej Austrii 1 delegat z 373 gł., dla Solnogradu 1 delegat z 119 gł., dla Śląska 1 delegat z 269 gł., dla Styrii 1 delegat z 539 gł., dla Tyrolu-Vorarlbergu 1 delegat z 306 gł.

i dla Trentino 1 delegat z 57 gł., razem przeto 33 uprawnionych do głosowania delegatów z 12.689 głosami.

Z Przewodnictwa Związku było obecnych, oprócz przewodniczącego i obu jego zastępców, także 12 asesorów (członków Przewodnictwa), z komisji kontrolującej jeden z jej członków; redakcyjne organów związkowych „Vorwärts!“, „Veleslavin“ i „Ognisko“ reprezentowali redaktorowie tychże.

Jako goście byli obecni: międzynarodowy sekretarz drukarzy, dalej reprezentanci: Związku niemieckich drukarzy, Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek na Węgrzech, Stowarzyszenia drukarzy w Chorwacji, Austriackiego Związku „Sene-felderbund“, Stowarzyszenia państwowego personelu pomocniczego drukarskiego w Austrii i Stowarzyszenia Dolno-austriackiego pomocników drukarskich i giserskich, Stowarzyszenia introligatorów w Austrii, Komisji zawodowej austriackiej.

„Arbeiter-Zeitung“ wysłała na Zjazd związkowy specjalnego sprawozdawcę.

Po złożeniu sprawozdania z czynności za okres od ostatniego Zjazdu związkowego, oraz sprawozdania kasowego, udzielił Zjazd związkowy ustępującemu Przewodnictwu Związku absolutorium, przyczem obu urzędnikom Związku za ich wzorową czynność administracyjną wyrażono podziękowanie.

Przy wyborze Przewodnictwa Związku (każdy delegat ma tylko jeden głos) oddano 33 kart głosowania. Wybrani zostali koledzy: Reifmüller Franciszek przewodniczącym Związku 33 głosami, Hofer Franciszek I. zastępcą przewodniczącego 33 głosami, Spielmann M. L. II. zastępcą przewodniczącego 31 głosami. — Członkami Przewodnictwa Związku: Dwořáček Józef 33 głosami, Hölzl Antoni 33, Jaburek Jan 33, Lapuch Stefan 32, Luksch Franciszek 33, Pochop Leopold 33, Rudas Jerzy 31, Ruschitzka Franciszek 27, Šestak Adalbert 32, Schiegl Wilhelm 33, Sussmann Dawid 30, Wieser Antoni 33 głosami. — Zastępcami członków Przewodnictwa Związku: Diamant Józef 33 głosami, Hilger Ferdynand 33, Santora Franciszek 33, Reiter Antoni 32, Fröschl Antoni 29, Stalmach Wilhelm 24 głosami. — Do komisji kontrolującej: Dworak Antoni 33 głosami, Freyler Rudolf 33, Neeb August 33, Lessiak Franciszek (Grac) 31, Thurner Alojzy (Berno) 32 głosami.

Do ewentualnego utworzenia Sądu polubownego wybrano 32 głosami Dolno-austriackie Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek.

Najważniejszym punktem porządku dziennego, który wzbudził powszechne zainteresowanie, było przedłożenie statutu dla Stowarzyszenia państwowego, który Przewodnictwo Związku na polecenie Zjazdu związkowego w Insbruku wypracowało i na dłuższy czas przed odbyciem obecnego Zjazdu związkowego podało do wiadomości członków we wszystkich naszych organach związkowych. Żywa wymiana zdań, jaką to przedłożenie wśród kolegów wywołało, jakoteż ożywiona polemika, jaka w tym przedmiocie toczyła się w organach związkowych, okazały, jak głęboko zakorzenionymi są poglądy za utrzymaniem starych urzędzeń wśród poszczególnych grup koleżeńskich i z jaką trudnością przychodzi im zdecydować się na zmianę organizacji w duchu nowoczesnym. Na Zjeździe związkowym w czasie generalnej dyskusji ścierały się też zdania niekiedy gwałtownie, i po dwudniowej walce słownej wprawdzie nietrudno było zauważyć, że znaczna większość jest za Stowarzyszeniem państwowym, jednakże pozostawała jeszcze wchodząca w rachubę mniejszość, która tylko pod nieodpartym naciskiem stosunków byłaby się poddała podobnej uchwale większości.

Ponieważ Przewodnictwo Związku zajęło już z góry stanowisko, że ostateczne załatwienie kwestyi Stowarzyszenia państwowego zależnem być winno jedynie od zgody wszystkich Stowarzyszeń związkowych, przeto cofnęło przedłożenie bez otwarcia nad statutem dyskusyi szczegółowej, a Zjazdowi związkowemu przedłożyło następujący wniosek:

„Zjazd związkowy oświadcza, że nadal stoi na stanowisku uchwał Zjazdu związkowego w Insbruku, równocześnie jednak oświadcza, że zważywszy, iż właśnie największe Stowarzyszenia prowincjonalne zajęły w tej kwestyi stanowisko odporne, nie

ma zamiaru występować z uchwałą większości i poleca Przewodnictwu Związku użycie wszelkich środków agitacji celem usunięcia przeszkód, stojących na drodze do przeprowadzenia Stowarzyszenia państwowego“.

Wniosek ten przyjęto w głosowaniu 7489 głosami przeciw 261 głosom; reprezentanci 4939 głosów wstrzymali się od głosowania. (Za głosowały Stowarzyszenia: Dalmacya, Karyntya, Kraina, Pobrzeże, Dolna Austria, Górna Austria, Śląsk, Styrya, Tyrol-Vorarlberg i Trentino; przeciw głosowały Stowarzyszenia: Bukowina i Solnogród; wstrzymały się od głosowania Stowarzyszenia: Czechy, Galicya i Morawy).

Z innych uchwał Zjazdu związkowego wspomniemy tu o ważniejszych zmianach w regulaminach:

Nowo przyjętem zostało następujące postanowienie w Art. I., Postanowienia ogólne:

„§ 1 o) Członkowie Stowarzyszeń związkowych nie mogą być równocześnie członkami innego Stowarzyszenia, mającego takie same cele.“

Odnosnie do zawartego w § 4 h) przepisu, wedle którego członkowie, nie mający zajęcia jakoteż pobierający zapomogi, uwolnieni są od płacenia wkładek, uchwalił Zjazd, że w przyszłości postanowienie to tak ma być wykonywane, iż wkładki tylko od takich członków żądane i przyjmowane będą, którzy pracują **pełny tydzień**.

W Art. II., Zapomoga w podróży, postanowiono w § 1 a), że w przyszłości za dzień podróży liczyć należy tylko 20 kilometrów.

W tymże artykule, Zapomoga dla pozostających bez pracy w miejscu, w § 11 a) zniżono karencję, wedle której wypłacony członek uprawnionym się staje do ponownego pobierania zapomogi, z 26 na 20 tygodni; dalej zniżono w § 9 okres 13-tygodniowy na wypadek przerwy w pobieraniu zapomogi przez uzyskanie pracy, na 12 tygodni.

Do postanowień, dotyczących zapomogi dla inwalidów, przyjęto następujący nowy paragraf:

„§ 18. Na wypadek, gdy inwalida, przeszedłszy do innego zawodu, uzyska zarobek, przewyższający miejscowe minimum, prawo jego do pobierania zapomogi przez ten okres jest w zawieszeniu i członek taki obowiązany jest w tym czasie płacić wkładki.“

Wkońcu zostały niektóre postanowienia sprecyzowane, aby w przyszłości zapobiedz mylnemu ich zrozumieniu; tak np. wszędzie tam, gdzie jest mowa o ilości wkładek lub tygodniach karencyi, oznaczono dokładnie, ile dni przez to rozumieć należy.

Stowarzyszenia na Morawach, w Austrii Dolnej, Solnogradzie i Śląsku postawiły cały szereg wniosków o podwyższenie różnych zapomóg; Przewodnictwo Związku oświadczyło jednak, że na te wnioski zgodzić się nie może, gdyż obecny stan majątku większej części Stowarzyszeń związkowych nie pozwala na ponoszenie dalszych ciężarów, a nadto mogące nastąpić przesilenie ekonomiczne może spowodować znaczniejsze korzystanie z zapomóg. Następnie po wyczerpującej dyskusyi zostały niektóre wnioski przez reprezentantów Stowarzyszeń cofnięte, zaś inne przy głosowaniu upadły.

Natomiast przyjęto jednogłośnie następujący wniosek delegata Lessiaka (Styrya):

„Zjazd związkowy poleca Przewodnictwu Związku, aby do następnego Zjazdu związkowego zbadało, czy i o ile byłoby możliwe podwyższenie zapomóg z uwzględnieniem finansowego stanu Stowarzyszeń związkowych, i aby poczyniło odpowiednie propozycje.“

Również przyjęto następujący wniosek Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek w Austrii Górnej:

„Organ naszego Związku „Vorwärts!“ winien być odpowiednio powiększony, aby uzyskać więcej miejsca dla artykułów socjalno-politycznych. Równocześnie wezwać należy uzdolnionych kolegów, aby pilnie pisywali do naszego czasopisma.”

Z inicjatywy Stowarzyszenia na Pobrzeżu poddano na Zjeździe szczegółowej krytyce niehygieniczne stosunki po drukarniach w poszczególnych krajach koronnych, a tem samem zwrócono uwagę miarodajnych czynników na istniejące pod tym względem niedomagania, czem Zjazd związkowy na nowo zreklamował żądane przed kilku laty od rządu przepisy co do urządzenia drukarni, po myśli § 74 ust. przemysł., które to przepisy od dawna w Niemczech obowiązują.

Po wyczerpującej dyskusji o stosunkach cennikowych w obrębie Związku i omówieniu różnych nieprawidłowości, których usunięcie ma być osiągnięte przez zastosowanie odpowiednich środków, załatwiono jeszcze kilka spraw rekur-sowych, oraz uchwalono odbycie następnego Zjazdu związkowego w Bernie.

Ponieważ z obrad spisano starannie protokół stenograficzny, który we wszystkich czterech organach związkowych został ogłoszony, mieli członkowie dość sposobności, aby się zaznajomić z nawałem pracy delegatów na VI. zwyczajny Zjazd związkowy, i dlatego poprzestajemy na tem, cośmy tu w formie zwięzłej o przebiegu wspomnianego Zjazdu powiedzieli.

W czasie obrad Zjazdu związkowego utworzony został staraniem Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek komitet uroczystościowy, składający się z kolegów Kortana Ryszarda, Kotrby Maksa, Ostrihansky'ego Karola, Stippela Andrzeja i Trenza Henryka, który nie szczędził trudu, aby uczestnikom Zjazdu uprzyjemnić wolne od pracy chwile. Urządzony w sali Domu związkowego korporacyjnych Kas chorych miasta Wiednia komers uroczysty na cześć delegatów, oraz różne niespodzianki wypadły nader udatnie, a komitet za-służył sobie na wyrażone mu ze strony wszystkich uczestników uznanie w całej pełni, co na tem miejscu wyraźnie zaznaczamy.

Przewodnictwo Związku korzysta również ze sposobności, aby tak Dolno-austriackiemu Stowarzyszeniu drukarzy i odlewaczy czcionek, jakoteż powołanemu przez nie komitetowi wyrazić podziękowanie, za uprzyjemnienie chwil uczestnikom Zjazdu, bez szczerzenia kosztów ni trudu.

3. Z Przewodnictwa Związku.

Przewodnictwo Związku składało się w r. 1907, a to do Zjazdu związkowego, z następujących kolegów: Przewodniczący Reifmüller Franciszek; pierwszy zastępca przewodniczącego Hofer Franciszek; drugi zastępca przewodniczącego Spielmann M. L.; członkowie Przewodnictwa: Dworáček Józef, Dworak Antoni, Lapuch Stefan, Luksch Franciszek, Pochop Leopold, Schiegl Wilhelm, Schöna-auer Franciszek, Sussmann Dawid, Wieser Antoni, Dumfarth Henryk, Robit-schek Jakób i Jellinek Józef; Joas Fryderyk, zastępca. — Komisya kontrolu-jąca: Freyler Rudolf, Seidl Karol, Zug Jerzy, wszyscy trzej z Wiednia, Titz Gustaw z Krakowa i Bolland Fryderyk z Celowca.

Nowowyrbrane na VI. zwyczajnym Zjeździe związkowym w dniu 5 września 1907 r. Przewodnictwo Związku składa się z następujących kolegów: Reif-müller Franciszek, przewodniczący; Hofer Franciszek, pierwszy, Spielmann M. L., drugi zastępca przewodniczącego; Dworáček Józef, Hölzl Antoni, Jaburek Jan, Lapuch Stefan, Luksch Franciszek, Pochop Leopold, Rudas Jerzy, Ruschitzka Franciszek, Schiegl Wilhelm, Šesták Adalbert, Sussmann Dawid i Wieser An-toni, członkowie Przewodnictwa; Diamant Józef, Hilger Ferdynand, Santora

Franciszek, Reiter Antoni, Frösehl Antoni i Stalmach Wilhelm, zastępcy; — Komisja kontrolująca (która się następnie ukonstytuowała): Freyler Rudolf, przewodniczący; Dworak Antoni, sekretarz; Neeb August, wszyscy trzej z Wiednia, Lessiak Franciszek z Gracu i Thurner Alojzy z Berna.

Dnia 6 listopada zrzekł się kolega Santora Franciszek, a 4 grudnia kolega Reiter Antoni mandatu zastępcy.

Przewodnictwo Związku odbyło w 1907 roku 18 posiedzeń, a mianowicie: 2, 6, 11 i 22 stycznia, 12 lutego, 6 marca, 3 kwietnia, 8 i 24 maja, 12 czerwca, 3 i 19 lipca, 9 sierpnia, 11 września, 3 i 16 października, 6 listopada i 4 grudnia.

W sprawach urzędowych wpłynęło do Sekretaryatu Związku od organizacji krajowych i zagranicznych przesyłek pocztowych 3796 sztuk, wysłano zaś 1841 listów i 1904 przesyłek druków, przeto razem przesyłek pocztowych 3745 (w roku ubiegłym 4080).

Zapytań co do międzynarodowych postanowień odnośnie do przestrzegania cennika przez austriackie firmy wpłynęło 123, a mianowicie: w 78 wypadkach z Niemiec, w 32 wypadkach z Austrii, w 8 wypadkach z Węgier, w 5 wypadkach z Niemieckiej Szwajcarii. Na zapytania te odpowiadało zawsze natychmiast bądźto w własnym zakresie działania Przewodnictwo Związku, bądź też dotyczące zarządy Stowarzyszeń, w których obrębie odnośne firmy się znajdowały.

Z innych wpływów wymienić należy następujące: Zawiadomienia międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego o stanie organizacji i o ważniejszych zdarzeniach w obrębie zagranicznych Związków; Sprawozdania roczne i sytuacyjne sprawozdania kwartalne od wszystkich austriackich Stowarzyszeń związkowych; Sprawozdanie z czynności Związku metalowców w Austrii za lata 1904 i 1905; Pismo od Wiedeńskiego ochotniczego Towarzystwa ratunkowego z prośbą o subwencję; Sprawozdanie z czynności Klubu korektorów i rewizorów w Dolnej Austrii za 1906; Pismo od Zjednoczenia dla wprowadzenia międzynarodowego języka pomocniczego z prośbą o przystąpienie do tegoż; Okólnik austriackiej Komisji zawodowej o udzielenie dat dla statystyki dotyczącej siły i zdolności świadczeń organizacji zawodowych w r. 1906, dalej o udzielenie materyałów co do zawartych umów roboczych i t. d.; Sprawozdanie roczne Stow. „Herbergsverein“ drukarzy i odlewaczy czcionek w Wiedniu za 1906; Sprawozdania za rok 1906: Sekretaryatu robotniczego w Insbruku, Stowarzyszenia personelu pomocniczego drukarskiego i giserskiego w Austrii Dolnej, okręgu Bawarskiego i grupy miejscowej w Monachium Związku niemieckich drukarzy; Zawiadomienie o śmierci kol. Pawła Trappa, długoletniego paryskiego korespondenta organu związkowego „Vorwärts!"; Sprawozdania za rok 1906: Krakowskiego Stowarzyszenia drukarzy i litografów „Ognisko“ oraz „Siły“, Okręgu Erzgebirge-Vogtland Związku drukarzy niemieckich, Wiedeńskiego ochotniczego Towarzystwa ratunkowego, dalej jednodniówka tegoż Towarzystwa, wydana z okazji 25-letniego istnienia; Trzecie międzynarodowe sprawozdanie o ruchu organizacji zawodowych za 1905; Sprawozdanie roczne oraz bilans Stowarzyszenia zawodowego drukarzy i odlewaczy czcionek na Węgrzech za 1906; Sprawozdanie Stowarzyszenia zapomogowego dla drukarzy i odlewaczy czcionek w Wiedniu za 1906; Sprawozdanie okręgu Alzacko-lotaryńskiego Związku drukarzy niemieckich za 1906; Sprawozdania roczne: Stowarzyszenia maszynistów i drukarzy w Austrii Dolnej, Stowarzyszenia wzajemnej pomocy drukarzy i odlewaczy czcionek na Węgrzech, Stowarzyszenia maszynistów i drukarzy litograficznych w Austrii, wreszcie okręgu Północno-zachodniego Związku niemieckich drukarzy za 1906; Sprawozdanie z czynności Stowarzyszenia typografów dla Bośni i Hercegowiny, oraz Sprawozdanie Szwajcarskiego Związku typografów za 1906; Zaproszenie Szwajcarskiego Związku typografów na walne zgromadzenie w dniach 19 i 20 maja 1907; Sprawozdania roczne Austriackiego Związku „Senefelderbund“ i Związku drukarzy w Romańskiej Szwajcarii za r. 1906; Zaproszenie międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego na V. międzynarodowy kongres drukarzy w Paryżu w czasie od 7 do 14 lipca 1907; Sprawozdania za rok 1906 okręgów Szlezwicko-holsztyńskiego, Prusko-śląskiego, Górno-reńskiego i Drezdeńskiego

Związku drukarzy niemieckich; Jednodniówka okręgu Górno-reńskiego z okazji 40-letniego jego jubileuszu; Sprawozdania: Związku drukarzy niemieckich, oraz okręgu Nadodrzańskiego i okręgu Nadreńsko-westfalskiego tegoż Związku za 1906; Protokół z obrad VIII. Zjazdu związkowego robotników drzewnych w Austrii; II. serya wydanego przez międzynarodowy Sekretariat drukarski sprawozdania o stanie organizacyj towarzyszy w przemyśle książkowym w dniu 1 stycznia 1905; Sprawozdanie okręgu Hanowerskiego Związku niemieckich drukarzy za 1906; Jednodniówka okręgu Wirtemberskiego z okazji 40-letniego jubileuszu; Sprawozdanie międzynarodowego Sekretariatu drukarskiego za 1906; Kwestyonaryusz austriackiej Komisji zawodowej w sprawie pracy domowej; Zaproszenie oraz porządek dzienny V. zwyczajnego kongresu zawodowego w Wiedniu w dniach od 21 do 25 października 1907; Program nauki w Stowarzyszeniu „Przyszłość“ wraz z planem naukowym w szkole dla robotników; Program nauki w Stowarzyszeniu kształcącym dla robotników; Szwajcarski cennik drukarski; Zaproszenie Związku państwowego Urzędów pośrednictwa pracy w Austrii na I. ogólny Zjazd związkowy, odbyty w Wiedniu 6 i 7 października; Pismo agitacyjne Stowarzyszenia introligatorów i t. d. w Austrii; 34 Sprawozdanie roczne niemiecko-amerykańskiej Typografii; Zaproszenie do wzięcia udziału w uroczystym otwarciu domu Stowarzyszenia wzajemnej pomocy drukarzy i odlewaczy czcionek na Węgrzech w dniu 13 października 1907; Protokół z 40 walnego zgromadzenia rocznego Belgijskiego Związku drukarzy; — oprócz tego wpłynęły zawiadomienia o odbyć się mających zjazdach koleżeńskich w poszczególnych krajach koronnych, dalej wiele zaproszeń z kraju i zagranicy na różne uroczystości, jak obchody świętojańskie, jubileusze kolegów i Stowarzyszeń, za co wyrażamy na tem miejscu podziękowanie.

Z materiału obrad Przewodnictwa Związku i z powyższych odnośnych uchwał, oraz o ważniejszych wydarzeniach w życiu Związku, podajemy, o ile nie uczyniono o tem wzmianki w poprzednich działach tego sprawozdania, w porządku chronologicznym co następuje:

W sprawie obowiązującej od 1 stycznia 1907 r. nowej umowy wzajemności ze Stowarzyszeniem typografów dla Bośni i Hercegowiny zgodziło się Przewodnictwo Związku z tamtejszym zarządem Stowarzyszenia na następujące punkta: Dla otrzymania wsparcia podróżnego karencyja 10 tygodni; wsparcie dla bezkondycyjnych w miejscu i koszta przesiedlenia, karencyja 104 tygodnie, z czego najmniej 26 tygodni muszą być w Austrii zapłacone; wsparcie na wypadek choroby w miejscu i w podróży, karencyja 13 tygodni; wsparcie dla inwalidów, karencyja 520 tygodni, z czego najmniej 52 tygodnie przed zażądaniem wsparcia dla inwalidów muszą być w Austrii zapłacone; w końcu koszta pogrzebowe dla zmarłych w podróży, karencyja 13 tygodni.

Z wejściem w życie tej nowej umowy wzajemności unieważnioną została poprzednia, istniejąca od 1 grudnia 1903, umowa wzajemności ze Stowarzyszeniem Kasy chorych i wzajemnej pomocy drukarzy w Sarajewie.

Na prośbę Włoskiego Związku robotników zatrudnionych w przemyśle książkowym ostrzeżono w naszych organach związkowych przed udawaniem się do Genewy, gdzie koledzy stali w ruchu cennikowym.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 2 stycznia przedłożono doniesienie z Trydentu, że tamtejsi pryncypałowie płacą wprawdzie według cennika, nie chcą jednak złożyć pisemnego uznania cennika. Tak samo nie było można skłonić pryncypałów w Rovereto do uznania cennika. W odnośnym piśmie wyrażono przekonanie, że w Trentino tylko wtedy uda się zaprowadzić porządek, jeżeli rząd spełni dane w swoim czasie przyrzeczenie, iż roboty urzędowe będzie dawał tylko cennikowym drukarniom. Wyrażono życzenie, aby ministerstwu handlu przypomniano to przyrzeczenie.

Na tem samem posiedzeniu obradowano obszernie nad wspomnianym w zeszłorocznem sprawozdaniu Związku konfliktem w sprawie zamierzonego wpro-

wadzenia maszyn do składania w drukarni partyjnej w Gracu, przyczem zgodzono się na wydane dotąd zarządzenia. — Równocześnie z powodu ważności tej sprawy uchwalono zwołać na niedzielę 6 stycznia konferencję przewodniczących do Wiednia.

Także ta konferencja jednogłośnie uchwaloną rezolucją zgodziła się na stanowisko Przewodnictwa Związku i na zachowanie się kolegów w Gracu. Zarazem konferencja wyraziła zapatrywanie, że przedsiębiorstwa partyjne wstrzymają się jeszcze z wprowadzeniem maszyn do składania.

Dnia 6 stycznia odbyło się również posiedzenie Przewodnictwa Związku, na którym uchwalono odbyć VI. zwyczajny Zjazd związkowy w jesieni, przyczem zarządzono umieszczenie odnośnego tymczasowego ogłoszenia w czterech organach związkowych.

Za kartę honorową na bal ochotniczego Towarzystwa ratunkowego w Wiedniu ofiarowało Przewodnictwo Związku 20 K, a obok tego uchwalono przystąpić do Towarzystwa z wkładką roczną 30 K.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 11 stycznia zgodzono się na propozycję komitetu centralnego Francuskiego Związku robotników zatrudnionych w przemyśle książkowym, aby międzynarodowy kongres drukarzy odbył się w Paryżu.

Na obydwu wspomnianych posiedzeniach Przewodnictwa Związku musiano ponownie zajmować się konfliktem w drukarni partyjnej w Gracu, przyczem zgodzono się na propozycję odbycia wspólnej narady reprezentantów Przewodnictwa Związku z reprezentantami interesowanych w tej sprawie instytucyj w celu załatwienia wspomnianego konfliktu.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 22 stycznia można już było złożyć sprawozdanie o rezultacie tej wspólnej narady, w której imieniem naszego Przewodnictwa Związku wzięli udział koledzy Franciszek Reifmüller, Franciszek Hofer, M. L. Spielmann, imieniem Styryjskiego Zarządu Zgromadzenia Towarzyszy kolega Reinhard Machold, imieniem Austriackiej Komisji zawodowej tow. Antoni Hueber, imieniem Zarządu partyjnego Styryi tow. Antoni Gschiel, Hans Resel i Wincenty Muchitsch, imieniem sekretaryatu styryjskiej Komisji zawodowej tow. Alojzy Ausobsky, wkońcu imieniem państwowego Zarządu partyjnego tow. dr. Wiktor Adler. Konferencja ta zgodziła się na warunki, pod jakimi wprowadzenie maszyn do składania w drukarni partyjnej w Gracu może nastąpić i jak trzeba będzie w przyszłości postępować w podobnych wypadkach. Na tem zakończył się ten długotrwały konflikt.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 22 stycznia zawiadomiono, że ponownie interweniowano w sprawie rozporządzenia dotyczącego oddawania robót rządowych tylko drukarniom cennikowym — niestety bez skutku.

Na tem samem posiedzeniu rozpoczęły się obrady nad przedłożonym przez osobno w tym celu wybrany komitet projektem statutu dla Stowarzyszenia państwowego, a po zmianie kilku postanowień uchwalono ogłosić ten projekt statutu z wstępem objaśniającym w organach związkowych.

W zgromadzeniu drukarzy w Gracu, odbytem 10 lutego, wziął na życzenie tamtejszego Zgromadzenia Towarzyszy udział przewodniczący Związku kol. Franciszek Reifmüller.

Na posiedzeniu z 12 lutego przychyłono się do żądania węgierskiej organizacji zawodowej, aby wydać ostrzeżenie przed udawaniem się do Hermanstztadu, gdzie w kilku drukarniach spodziewany jest ruch cennikowy.

Na walne zgromadzenie Stowarzyszenia Bukowińskiego, odbyte 24 lutego, wydelegowano kol. Franciszka Reifmüllera, na walne zgromadzenie Stowarzyszenia w Karyntyi, odbyte 23 lutego, kol. Józefa Dwořáčka.

Jako oficjalnego reprezentanta drukarzy do komitetu dla budowy pomnika drowi Karolowi Scherzerowi wydelegowało Przewodnictwo Związku kol. Reifmüllera.

Z powodu artykułu w „Risveglio“, stwierdzającego, że w Trydencie postanowienia cenika normalnego ciągle jeszcze nie są w pełnej mocy, mimo że cennik obowiązuje już cały rok, a w szczególności zecerzy maszynowi otrzymują jeszcze płacę wedle starego cennika — Przewodnictwo Związku na posiedzeniu z 12 lutego skrytykowało szczegółowo zachowanie się tamtejszych kolegów i wezwało tamtejszy zarząd Stowarzyszenia do dania w tym względzie wyjaśnień.

Na posiedzeniu z 6 marca przedłożono usprawiedliwiające pismo wymienionego wyżej zarządu Stowarzyszenia, w którym tenże tłumaczy powody, które doprowadziły do zawarcia specjalnych umów. Ponieważ koledzy nie mieli do tego prawa, zwrócono kolegom trydenckim ze strony Przewodnictwa Związku uwagę, jak dalece ich postępowanie zaszkodziło interesom Związku, i z tego też powodu Przewodnictwo Związku zamierza całą sprawę poruszyć na Zjeździe związkowym.

W odbytem dnia 23 marca walnem zgromadzeniu Stowarzyszenia Tyrolskiego wziął udział przewodniczący Związku kol. Franciszek Reifmüller.

Do Dalmacji wydelegowano kol. Józefa Dwořáčka, celem interweniowania w cennikowych i administracyjnych sprawach; objechał on w czasie od 16 do 27 marca miasta Zadar, Raguzę, Split i Sebenico; kilkakrotnie przy tej sposobności usiłowania, aby skłonić obu właścicieli drukarni w Zadarze: Artale'go i Biankini'ego, do uznania nowego cennika normalnego, pozostały bez skutku. Niestety należy i tu skónstatować, że obie te firmy wykonywują mnóstwo druków rządowych i że dotrzymanie przyrzeczenia, danego przez reprezentanta ministerstwa handlu naszym delegatom podczas układów cennikowych, mogłoby tu niezawodnie spowodować zmianę na lepsze.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 3 kwietnia przedłożono doniesienie międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego, że chętnie godzi się na naszą propozycję co do skłócenia organizacji drukarzy rosyjskich do przystąpienia do Sekretaryatu międzynarodowego; z powodu jednak specjalnych stosunków politycznych w tym kraju okazały się wszelkie dotychczasowe usiłowania w celu uzyskania stamtąd potrzebnych informacji daremnemi; najprędzej zaś będzie możliwem z bałtyckim Związkiem drukarzy zawrzeć umowę wzajemności, ponieważ zwrócono się już z tej prowincyi do Sekretaryatu międzynarodowego o informacje.

Na odbytą dnia 4 kwietnia w Wiedniu konferencyę reprezentantów różnych wiedeńskich organizacji zawodowych celem omówienia środków obronnych przeciw planowanym w ostatnich czasach przez przedsiębiorców zamachom na robotników, wydelegowano kol. Józefa Dwořáčka.

Na walnem zgromadzeniu Czeskiego Stowarzyszenia centralnego, odbytem 21 kwietnia, wydelegowano kol. Józefa Dwořáčka, jako reprezentanta Przewodnictwa Związku, do Pragi.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 8 maja przewodniczący Związku zawiadomił, że na wniesione przed niespełna rokiem przez Przewodnictwo Związku do starostwa w Amstetten podanie otrzymało obecnie Przewodnictwo Związku zawiadomienie, że tamtejsza właścicielka drukarni pani Plank nie jest uprawnioną do trzymania uczniów.

Dalęj zawiadomił przewodniczący Związku, że wybuchły w Pradze strejk pomocników drukarskich mógł spowodować wydalenie z objętych strejkiem drukarni reszty personelu, jako zbędnego. Aby temu zapobiedz, przedsięwzięły zarządy praskiego Stowarzyszenia i Zgromadzenia Towarzyszy potrzebne kroki, przyczem okazała się konieczność obecności przewodniczącego Związku. Kol. Reifmüller Franciszek udał się też 3 maja do Pragi i był obecnym na zwołanem w tym celu wspólnem posiedzeniu reprezentantów obu zarządów.

Według zawiadomienia międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego ustanowiono wkładkę na utrzymanie tego Sekretaryatu na rok 1907 w wysokości

75 centymów od członka, a wkładka przez nasz Związek płacić się mająca w wysokości 861.23 franków = 823.22 K, została na ten cel uiszczoną.

Na zwołanym na czas od 7 do 14 lipca do Paryża międzynarodowym kongresie drukarzy uchwalono ze strony naszego Związku postawić następujące wnioski:

„Międzynarodowy Kongres drukarzy zechce uchwalić:

1. Do III. rozdziału statutów międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego, Tytuł C. Na wypadek strejku, należy dodać następujące postanowienie:

Art. 23. Przy ruchach cennikowych w okręgach, z których do Sekretaryatu międzynarodowego dochodzą tylko bardzo niepewne albo wydające mu się wątpliwymi sprawozdania o każdorazowym stanie ruchu, powinien międzynarodowy sekretarz drukarski w porozumieniu z komisją Sekretaryatu osobiście udać się na dotyczące miejsce i w razie potrzeby sam objąć kierownictwo.

2. Odpowiednio do potrzeb międzynarodowych, zarówno tekst jakoteż napisy wierzchnie książek związkowych (kwitowych), wystawianych podróżującym członkom przez ich Stowarzyszenia macierzyste, muszą być wydrukowane oprócz w głównym języku krajowym, także w językach niemieckim i francuskim. Książki kwitowe muszą zawierać rubryki dla wszystkich gałęzi kasowych, chociażby w Stowarzyszeniu macierzystym niektóre gałęzie kasowe, istniejące w innych wzajemnych Związkach, nie były w użyciu. W razie zgubienia książki kwitowej albo w razie całkowitego jej zapełnienia, wolno dla dotyczącego członka tylko Stowarzyszeniu macierzystemu wystawić duplikat, który jako taki musi być wyraźnie oznaczony z podaniem powodu wystawienia duplikatu.

3. Oficjalnym organom Związków, należących do międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego i pozostających z sobą w stosunku wzajemności, nie wolno ogłaszać inseratów reklamowych i podobnych notatek fabryk maszyn do składania, albo zawiadomień w tekście o tak zwanych rezultatach rekordowych poszczególnych zecerów maszynowych, ponieważ prasa robotnicza musi unikać wszystkiego, co mogłoby przyczynić się do wprowadzenia w błąd, względnie do zaniepokojenia członków zawodu“.

Na zaproszenie Szwajcarskiego Związku typografów o wzięcie udziału w jego walnem zgromadzeniu odpowiedziano przesłaniem pisma powitalnego.

W wykonaniu uchwały mężów zaufania organizacyj zawodowych odnośnie do utworzenia funduszu solidarności, rozesłano cyrkularze do kolegów, a akcyja ta uwieńczona została pomyślnym wynikiem.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 8 maja oznaczono stały termin odbycia VI. zwyczajnego Zjazdu związkowego, a to na 2 września i następne dni; równocześnie ustanowiono tymczasowy porządek dzienny, oraz naznaczono dzień 6 lipca jako termin ostateczny do wnoszenia wniosków przez Stowarzyszenia związkowe; zarządzo też ogłoszenie w organach związkowych dotyczącego zawiadomienia.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 24 maja obradowano wyczerpująco nad nadesłanymi przez międzynarodowy Sekretaryat drukarski wnioskami innych Związków, należących do Sekretaryatu, przeznaczonymi na V. międzynarodowy kongres drukarzy i uchwalono polecić delegowanemu na ten kongres reprezentantom Związku: kolegom Józefowi Dworňáčkowi i Franciszkowi Reifmüllerowi, aby działali wedle myśli w dyskusji poruszonych; zresztą pozostawiono im wolną rękę w działaniu dla dobra interesów ogółu na kongresie.

Stosownie do wezwania Austriackiej Komisji zawodowej, przeznaczono kolegę Dawida Sussmanna na rzeczoznawcę dla naszej grupy zawodowej w komisji rzeczoznawców Zakładu dla ubezpieczenia robotników od wypadków w Austrii Dolnej, która ma być słuchaną przy ustanawianiu wysokości renty dla dotkniętych wypadkiem.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 12 czerwca przedłożono pismo Stowarzyszenia robotników młodocianych z prośbą o przyznanie subwencji rocznej. Przewodnictwo Związku nie było w możności przychylić się do tej prośby.

Miedzy naszym Związkiem a Stowarzyszeniem robotników typograficznych w Zofii (Bułgaria) zawarto nową umowę wzajemności, która dnia 15 czerwca 1907 weszła w życie. Umowa ta obejmuje następujące gałęzie wsparcia: wsparcie w podróży, karenca 52 tygodnie; wsparcie dla pozbawionych pracy w miejscu i kosztu przesiedlenia, karenca 52 tygodnie, z czego najmniej 26 tygodni musi być w Austrii zapłaconych; wsparcie na wypadek choroby w miejscu i w podróży, karenca 52 tygodnie;

wkońcu kosztu pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży, karencja 52 tygodnie. — Z wejściem w życie tej nowej umowy wzajemności unieważniono dawną umowę, istniejącą od 23 września 1903, z Błgarsko typografsko družestwo.

Na wezwanie centralnego Urzędu dla wymiaru należitości o podanie wysokości majątku Związku celem przypisu należitości, odpowiedziano, że Związek w myśl rozporządzenia ministerstwa skarbu z 30 marca 1901, l. 11.132, nie podlega obowiązkowi uiszczania należitości, wobec czego nie ma też obowiązku przedkładać wysokości majątku.

Na plenarne zgromadzenia wiedeńskich organizacyj zawodowych wybrano jako delegata Przewodnictwa Związku kol. Franciszka Hofera.

Na odbyte w Insbruku 16 czerwca walne zgromadzenie Tyrolskiego Stowarzyszenia związkowego, jakoteż na karyntyjski zjazd koleżeński, odbyty 28 i 29 czerwca w Celowcu, które to zebrania miały się zająć kwestyą Stowarzyszenia państwowego, wydelegowano kol. Franciszka Reifmüllera.

Na walne zgromadzenie Śląskiego Stowarzyszenia związkowego, odbyte 23 czerwca, które miało się zająć tym samym przedmiotem, wydelegowano kol. Józefa Dworąčka.

Na zapytanie Zarządu Śląskiego Stowarzyszenia związkowego, czy mniejszym Stowarzyszeniom wolno będzie na tegoroczny Zjazd związkowy z powodu jego ważności wysłać drugiego delegata z głosem doradczym, odpowiedziało Przewodnictwo Związku, że ze względu na postanowienia statutu o prawie reprezentacji Stowarzyszeń związkowych jest to niedopuszczalne, a Przewodnictwo Związku na tego rodzaju prośby zawsze dotąd odpowiadało odmownie.

Na posiedzeniu Przewodnictwa z 12 czerwca zaczęto przygotowywać wnioski Przewodnictwa Związku, przeznaczone na VI. zwyczajny Zjazd związkowy, zaś na posiedzeniu z 3 lipca przedłożono nadeszłe do tego dnia wnioski Stowarzyszeń związkowych, poczem ustanowiono porządek dzienny.

Do prośby Stowarzyszenia „Arbeiterheim Wilhelmsburg“ o nabycie udziałów na wybudowanie domu nie mogło Przewodnictwo Związku się przychylić.

Tak samo musiano odmówić przystąpieniu Związku do Stowarzyszenia „Wolna szkoła“, a zalecono przystępowanie ad personam.

Zaproszeniu Związku do wzięcia udziału w 40-letnim jubileuszu zawodowym przewodniczącego Morawskiego Stowarzyszenia związkowego, kol. Karola Klimy, który równocześnie obchodził swój 25-letni jubileusz jako funkcyonaryusz Stowarzyszenia Morawskiego, uchwalono zadość uczynić przez wydelegowanie kol. Józefa Dworąčka do Berna z poleceniem złożenia zasłużonemu funkcyonaryuszowi życzeń imieniem Przewodnictwa Związku.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 19. lipca przedłożono nadesłany po upływie terminu przez Górno-austryackie Stowarzyszenie wniosek na Zjazd związkowy, któremu ze względu na jego ważność przyznano nagłość w myśl statutu związkowego i stosownie do tego postawiono go jeszcze na porządku dziennym. (Chodziło mianowicie o włączenie do regulaminu zapomogowego postanowienia odnośnie do tych członków-inwalidów, którzy mają uboczny zarobek, odpowiadający wysokości miejscowego minimum).

Na temże posiedzeniu przeprowadzono wyczerpującą dyskusję nad wszystkimi nadesłanymi wnioskami i ustalono stanowisko Przewodnictwa Związku wobec nich.

Następnie złożył przewodniczący Związku sprawozdanie z obrad międzynarodowego kongresu drukarzy w Paryżu, w którym wzięło udział 24 reprezentantów z 18 Związków, a to: ze Szwajcaryi Niemieckiej, ze Szwajcaryi Romanńskiej, z Niemiec, Austrii, Węgier, Chorwacyi, Serbii, Bułgaryi, Włoch, Francyi, Luksemburga, Belgii, Danii, Norwegii, Szwecyi, Hiszpanii, Anglii i Szkocyi, jakoteż cała komisya Sekretaryatu. Obrady miały bardzo ożywiony przebieg, a reprezentanci nasi mieli kilkakrotnie sposobność wzięcia udziału w dyskusyi, broniąc stanowiska naszego Związku w licznych kwestyach dotyczących wzajemności, i żądając usunięcia rozmaitych niedogodności, dotyczących ogólnych interesów Związków, należących

do międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego. O ile kongres odpowiedział oczekiwaniom i jak nasi delegaci wywiązali się z nałożonego na nich obowiązku, mieli członkowie sposobność osądzić, czytając wyczerpujące sprawozdanie z przebiegu obrad, zawarte w numerach 29, 30 i 31 naszego niemieckiego organu związkowego „Vorwärts!“, jakoteż w wyszłych w tymże czasie numerach naszych organów związkowych „Veleslavín“, „Ognisko“ i „Il Risveglio“.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 9 sierpnia, na którym przedłożono wyczerpującą korespondencję z Górno-austriackim Zarządem Stowarzyszenia i członkiem tego Stowarzyszenia, kolegą Emanuelem Pribilem, któremu wspomniany Zarząd Stowarzyszenia wstrzymał dalsze pobieranie zapomogi dla inwalidów ze względu na jego dochód jako obecnie stałego urzędnika, uchwalono odesłać rekurs tego członka do Zjazdu związkowego dla rozstrzygnięcia tej sprawy przy sposobności obrad nad wnioskiem Górno-austriackiego Stowarzyszenia.

Na temże posiedzeniu uchwalono zaproponować Zjazdowi związkowemu porządek obrad, który obowiązywał także na Zjeździe związkowym w Insbruku. Dalej wyznaczono referentów do poszczególnych punktów porządku dziennego. Spisanie protokołu z tego Zjazdu związkowego polecono Stowarzyszeniu robotników-stenografów „Phonographia“.

Dnia 25 sierpnia obchodziło Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek Austrii Górnej uroczystość swego 40-letniego istnienia, a dla uczczenia tego dzielnego ogniwa naszej ogólnej organizacji wysłano na tę uroczystość do Linzu delegata w osobie przewodniczącego Związku, kolegi Franciszka Reifmüllera.

Na posiedzeniu, odbytem 11 września, objęło funkcyę nowę Przewodnictwo Związku, wybrane na Zjeździe związkowym w Wiedniu, przyczem sekretarzami wybrano kolegów Franciszka Lukscha, Jerzego Rudasa, Antoniego Hölzla i Franciszka Ruschitzkę; ponieważ inni główni funkcyonaryusze zostali już na Zjeździe związkowym wybrani, zostało tem samem ukonstytuowanie się Przewodnictwa Związku uskutechnione, które przyjęło dla swych posiedzeń będący dotąd w używaniu porządek obrad. — Komisya kontrolująca wybrała kolegów Rudolfa Freylera przewodniczącym, a Antoniego Dworaka sekretarzem.

Na tem samem posiedzeniu poświęcił przewodniczący Związku, kolega Reifmüller, wspomnienie pośmiertne zmarłemu długoletniemu funkcyonaryuszowi Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek, koledze Engelbertowi Pühringerowi.

Na temże posiedzeniu zakomunikowano pocieszającą wiadomość, że także w Argentynie połączyli się typografowie, odlewacze czcionek i litografowie w Związek graficzny, który zamierza przysyłać nam regularnie mający zacząć wychodzić swój organ. Równoczesnej prośbie o zamianę uczyniono zadość.

Dalej nadeszło od Związku państwowego Urzędów pośrednictwa pracy w Austrii pismo z zawiadomieniem, że w dniach 6 i 7 października odbędzie się w Wiedniu I. ogólny Zjazd związkowy; pismo to, zawiera też prośbę o wysłanie na ten zjazd delegata. W tej samej sprawie przyszło zawiadomienie od Komisji zawodowej, że postanowiła obesać ten zjazd i proponuje wybranie delegata, który następnie zaproszony zostanie na wstępną konferencyę, mającą się zwołać przez Komisję zawodową; celem porozumienia się co do zajęcia jednolitego stanowiska na tym zjeździe. Uchwalono obydwu zaproszeniom uczynić zadość i wybrano delegatem kolegę Dworáčka.

Od państwowego Stowarzyszenia personalu pomocniczego litograficznego, gazetowego i giserskiego w Austrii nadesłano zawiadomienie o ukonstytuowaniu się w dniu 25 sierpnia 1907. O szczegółach tego połączenia się robotników pomocniczych w Austrii, które z radością należy powitać, zostali członkowie nasi już przez nasze organa związkowe poinformowani.

Zażalenia pewnego członka Śląskiego Stowarzyszenia związkowego z powodu odmowy kosztów przesiedlenia ze strony tamtejszego Zarządu centralnego nie

można było uwzględnić, ponieważ postąpienie zarządu uznało Przewodnictwo Związku za usprawiedliwione.

Z powodu nadesłanego Przewodnictwu Związku zażalenia kilku podróżnych na gospodę w Wels zarządono potrzebne dochodzenia, których wynikiem było uznanie zażalenia za bezpodstawne.

Pewien członek, wykluczony w swoim czasie z Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek, wyjechał do Ameryki i tam został członkiem, jednak tutejszemu Stowarzyszeniu nie była dana sposobność do wniesienia sprzeciwu, ponieważ ów członek nie został w europejskich organach ogłoszony. Po powrocie z Ameryki żądał ten kolega, na podstawie swej amerykańskiej legitymacji, uznania jego członkostwa przez Dolno-austriackie Stowarzyszenie, które odniosło się do Przewodnictwa Związku o rozstrzygnięcie. Przewodnictwo Związku na posiedzeniu z 2 października rozstrzygnęło, że członek ów nie ma prawnej pretensji do uznania członkostwa przez Stowarzyszenie Dolno-austriackie, ponieważ nie miało ono ani możności podniesienia zarzutów przeciw jego przyjęciu, ani też nie istnieje stosunek wzajemności z Ameryką.

Na odbytą 4 października w Pradze konferencję w sprawie uregulowania niezgodnych z uchwałami Zjazdu związkowego wsparć (usunięcie stałego wsparcia dla wdów, dalej wsparcia dodatkowego z obrębu Czeskiego Stowarzyszenia centralnego i t. d.), wydelegowało Przewodnictwo Związku kolegę Józefa Dwořáčka. Na tej konferencji osiągnięto po wyczerpującem omówieniu wszystkich okoliczności, połączonych z dotychczasowymi urządzeniami zapomogowemi Czeskiego Stowarzyszenia centralnego, porozumienie, które znalazło swój wyraz w następującym protokole:

„P r o t o k ó ł

wspólnej narady komisji, wyznaczonej przez Czeskie Stowarzyszenie centralne, z wydelegowanym przez Przewodnictwo Związku sekretarzem związkowym, kolegą Józefem Dwořáčkem, z dnia 4 października 1907.

Wdowy, pobierające dotychczas wsparcie z Czeskiego Stowarzyszenia centralnego, jakoteż te, któreby przybyły do 31 grudnia 1907, otrzymywać będą wsparcie w dalszym ciągu od Czeskiego Stowarzyszenia centralnego, a to do chwili ich śmierci. Również zatrzymuje Czeskie Stowarzyszenie centralne pozostały do tego czasokresu kapitał funduszu dla wdów.

Wdowy po członkach, zmarłych począwszy od 1 stycznia 1908, przejmuje, przy pełnem uwzględnieniu nabytych dotychczas praw, nowe Stowarzyszenie zapomogowe, o ile członkowie ci do niego należeli.

Prowadzony dotychczas obowiązkowo nadzwyczajny fundusz zapomogowy Czeskiego Stowarzyszenia centralnego dla wypłaconych lub nie z własnej winy nieuprawnionych jeszcze bezrobotnych wypłacać będzie członkom Czeskiego Stowarzyszenia centralnego przy tych samych obowiązkowych wkładkach dotychczasowe świadczenia, przewyższające wymiar scentralizowanych zapomóg, a to z uwzględnieniem uchwał Zjazdu związkowego § 2, al. b.

Karol Krunert.

Józef Dwořáček.

Józef Drobnik.

Wacław Nemeček.

F. J. Čermak.“

Przewodnictwo Związku zgodziło się na takie załatwienie sprawy pod warunkiem, że nadzwyczajny fundusz zapomogowy, jak tego nasz delegat żądał już przy wspólnych obradach ze wspomnianą komisją w Pradze, oddzielnie od Czeskiego Stowarzyszenia centralnego będzie prowadzony i zarządzany. Ponieważ czeski zarząd centralny uczynił zadość i temu warunkowi przy stawianiu wniosków nadzwyczajnemu walnemu zgromadzeniu „Typografická Beseda“, odbytemu 1 grudnia 1907 roku w Pradze, a zgromadzenie znaczną większością uchwaliło wszystkie postawione przez zarząd centralny na podstawie powyższej umowy wnioski, zrobiono tem samem dalszy krok ku ostatecznemu ujednostajnieniu urzędzeń zapomogowych na całym obszarze związkowym.

Na uroczyste otwarcie nowego domu Stowarzyszenia wzajemnej pomocy drukarzy i odlewaczy czcionek na Węgrzech, odbyte 13 października 1907

w Budapeszcie, wydelegowało Przewodnictwo Związku przewodniczącego, kolegę Franciszka Reifmüllera.

Z powyższą delegacją połączył przewodniczący Związku podróż do Berna, gdzie okazała się konieczność osobistego porozumienia się w sprawach cennikowych.

Stosownie do zawiadomienia międzynarodowego sekretarza drukarskiego, kolegi Stautnera, uchwalił Szwajcarski Związek typografów na swej konferencji delegatów w Solurze, że zatrzyma wprawdzie siedzibę międzynarodowego Sekretaryatu drukarskiego, ale przeniesie go z Berna do Frauenfeld. Ponieważ Przewodnictwo naszego Związku wyraziło zapatrywanie, że z jednej strony nie uchodzi przenosić siedziby tak ważnej instytucji do tak małego miasteczka o nieznacznej liczbie członków, a z drugiej strony spory centralnego komitetu Szwajcarskiego Związku typografów z obecnym sekretarzem spowodowały reprezentanta Związku typografów na międzynarodowym kongresie drukarzy w Paryżu pierwotnie do odmowy zatrzymania Sekretaryatu w Szwajcarii, a potem do zajęcia stanowiska niezdecydowanego — postanowiło Przewodnictwo Związku na posiedzeniu z 16 października porozumieć się z Przewodnictwami Związków niemieckiego i francuskiego, celem zwołania komisji, wybranej już na ewentualny wypadek na kongresie paryskim, a złożonej z reprezentantów Niemiec, Austrii i Francji, która miałaby się zająć ostatecznem załatwieniem kwestji siedziby Sekretaryatu.

Na temże posiedzeniu Przewodnictwa Związku przedłożono ponownie zawiadomienie o aresztowaniu i zasądzeniu członka, będącego w podróży i pobierającego zapomogę, za włóczęgostwo. Skłoniło to Przewodnictwo Związku do ponownego ogłoszenia w organach związkowych dla wiadomości podróżujących członków rozporządzenia ministerstwa spraw wewnętrznych z 15 września 1901, l. 35.606, w sprawie znaczenia zapomóg w podróży dla traktowania podróżujących robotników jako włóczęgów, które to rozporządzenie wystosowane zostało do wszystkich politycznych władz krajowych. Tak samo ogłoszono jeszcze raz w organach związkowych zawiadomienie z Dziennika rozporządzeń c. k. austriackiego ministerstwa sprawiedliwości z 18 września 1901, zeszyt XVII, dotyczące tego samego przedmiotu, a wydane do władz i organów podległych ministerstwu sprawiedliwości.

Na tem samem posiedzeniu wzięło Przewodnictwo Związku pod obrady wniośki, przeznaczone na V. austriacki kongres zawodowy. Jako reprezentanta Przewodnictwa Związku wydelegowano na ten kongres, który się odbył w czasie od 21 do 25 października, kolegę Franciszka Reifmüllera, podczas gdy jako reprezentanta Stowarzyszeń związkowych z Czech, Bukowiny, Dalmacji, Karyntyi, Krainy, Pobrzeża, Austrii Dolnej, Austrii Górnej, Solnogradu, Śląska, Styryi, Tyrolu-Vorarlbergu i Trentino wyznaczono kolegę Józefa Dwořáčka. Stowarzyszenie Galicyjskie było reprezentowane przez kolegę Józefa Hudeca, Morawskie przez kolegę Alojzego Thurnera. — Wyczerpujące sprawozdanie z tego bardzo ważnego kongresu było zamieszczone w organie związkowym „Vorwärts!“ w numerach 46 i 47 z roku 1907, oraz w innych organach naszego Związku.

Celem uporządkowania spraw organizacyjnych wydelegowano 30 października 1907 do Lincu kolegę M. L. Spielmanna.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 6 listopada przedłożono pismo zarządu Stowarzyszenia związkowego na Pobrzeżu, w którym tenże zastrzega się przeciw różnym zarzutom, zawartym w dwóch notatkach z Tryestu, zamieszczonych w „Vorwärts!“ Wspomniany zarząd Stowarzyszenia donosi równocześnie Przewodnictwu Związku, że każdemu członkowi wolno wystąpić z zażaleniami na zgromadzeniach Stowarzyszenia, gdzie w legalny sposób będą dyskutowane i załatwione. Na wypadek, gdyby dotyczący członek nie rozumiał po włosku, zażalenie jego będzie przetłumaczone. — Przewodnictwo Związku przyjęło to doniesienie z zadowoleniem do wiadomości, a równocześnie zostało ono w protokole ówczesnego posiedzenia Przewodnictwa Związku wydrukowane.

Na tem samem posiedzeniu Przewodnictwa Związku zgodzono się w zasadzie na prośbę zarządu Stowarzyszenia w Trentino o zniesienie stacyi płatniczej w Trydencie z powodu trudności językowych i przeniesienie jej do Bozen; Przewodnictwo porozumiało się z zarządem Stowarzyszenia Tyrolskiego w sprawie objęcia stacyi płatniczej. Układy te doprowadziły do pomyślnego rezultatu, wobec czego można było spełnić życzenie zarządu Stowarzyszenia w Trydencie z końcem roku, a nowa stacya płatnicza w Bozen otwartą została 1 stycznia 1908.

Na temże posiedzeniu Przewodnictwa Związku powzięto uchwałę, aby byłemu redaktorowi naszego organu związkowego „Vorwärts!“, około ogólnej organizacyi bardzo zasłużonemu, w zeszłym roku zmarłemu koledze Emilowi Kralikowi wystawić pomnik, a środki na ten cel mają być zebrane zapomocą składek od Stowarzyszeń związkowych i z kasy związkowej. „Vorwärts!“ zawiadomił o tej uchwale swych czytelników artykułem, zawierającym uczczenie przedwcześnie zmarłego, w którym między innymi napisano:

„Dnia 18 listopada przypada rocznica śmierci kolegi Emila Kralika. Od chwili wstąpienia w szeregi drukarzy aż do końca życia pracował on dla naszej organizacyi, dla której rozwoju i utrwalenia położył wieczyste zasługi. Jest on jednym z tych mężów, którzy przygotowywali powstanie istniejącego dziś Związku, a chociaż w ostatnich latach swego życia nie stał bezpośrednio w usługach naszej organizacyi, przywiązany był całym sercem do dzieła, przy którego powstaniu współdziałał. Dlatego jest obowiązkiem honoru organizacyi drukarzy postawić mężowi, któremu ona tyle zawdzięcza, godny pomnik. Na ostatniem posiedzeniu zajmowało się Przewodnictwo Związku tą sprawą i uchwaliło postawić na grobie naszego Kralika pomnik. Środki mają być zebrane przez organizacje drukarzy. Nie wspaniały pomnik, ale prosty a godny kamień grobowy powinien znaczyć miejsce wiecznego spoczynku jednego z naszych najlepszych.“

Apel, wydany przez Przewodnictwo Związku do Stowarzyszeń związkowych, uwieńczony był bardzo pomyślnym rezultatem, gdyż wszystkie bez wyjątku Stowarzyszenia związkowe wzięły udział w subskrypcyi, która ogółem przyniosła 1255 K, z czego na poszczególne Stowarzyszenia przypada: Czechy (centrala) 100 K, Czechy (Warnsdorf) 5 K, Bukowina 50 K, Dalmacya 20 K, Galicya 100 K, Karyntya 20 K, Kraina 30 K, Pobrzeże 50 K, Morawy 100 K, Austrya Dolna 500 K, Austrya Górna 50 K, Solnogród 50 K, Śląsk 30 K, Styrya 50 K, Tyrol-Vorarlberg 50 K i Trentino 50 K. — Składki z Warnsdorf, Dalmacyi i Galicyi nie są w zamknięciu rachunkowem kasy związkowej za r. 1907 wykazane, ponieważ wpłynęły dopiero w ciągu pierwszych trzech miesięcy roku 1908 do kasy związkowej, wobec czego dopiero w przyszłorocznem sprawozdaniu będą zawarte.

W międzyczasie otrzymało Przewodnictwo Związku od kilku rzeźbiarzy oferty na wystawienie pomnika, a na posiedzeniu z 4 grudnia, na podstawie zasiągniętych informacyj co do dotyczących firm, dokonało Przewodnictwo Związku wyboru między wniesionemi ofertami, poczem oddano wykonanie pomnika znanej firmie rzeźbiarskiej Fritz Bredeweg i Fritz Hänlein. Koszta pomnika razem z ufundowaniem i wystawieniem będą wynosiły około 3000 K, a niepokryta subskrypcyą kwota zostanie wyrównana z kasy związkowej.

Gdy sprawozdanie to dostanie się do rąk członków, będzie już pomnik, fundowany przez drukarzy austriackich swemu niezapomnianemu Kralikowi, umieszczony na grobie, dla zwiastowania potomnym, jak nasza organizacya czczy zasłużonych około niej mężów.

Na posiedzeniu Przewodnictwa Związku z 4 grudnia przychylnono się do prośby kolegów w Hermanstadzie o wstrzymanie przyjazdu tamże z powodu wybuchłych konfliktów, oraz wydano odpowiednie zarządzenia. Podobnemu życzeniu centralnego zarządu Włoskiego Związku robotników zatrudnionych w przemyśle drukarskim, z powodu tamtejszego ruchu cennikowego, również uczyniono zadość.

Stowarzyszeniu zapomogowemu „Typographia“ w Gmunden (Austrya Górna) zezwoliło Przewodnictwo Związku na jego prośbę wstawić do statutu postanowienie, w myśl którego na wypadek rozwiązania tego Stowarzyszenia inwentarz

jego wraz z majątkiem przypadnie Stowarzyszeniu w Austrii Górnej, względnie Związкови.

Celem interwencji w sprawach cennikowych w Krakowie zażądał 12 grudnia zarząd tamtejszej Filii wydelegowania reprezentanta Przewodnictwa Związku; wyjechał przewodniczący Związku kolega Franciszek Reifmüller, który na miejscu zebrał potrzebne informacje i wydał stosowne zarządzenia.

Tegoż dnia odbyło się w Wiedniu wspólne posiedzenie reprezentantów Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek, Stowarzyszenia wzajemnej pomocy drukarzy i odlewaczy czcionek w Dolnej Austrii i naszego Przewodnictwa Związku dla naradzenia się, pod jakimi warunkami możnaby zgodzić się na ewentualne zlanie się Stowarzyszenia wzajemnej pomocy z naszym Dolno-austriackim Stowarzyszeniem drukarzy i odlewaczy czcionek. Z bardzo wyczerpującej narady, w której w zastępstwie Przewodnictwa Związku wzięli udział koledzy Józef Dwořáček i Wilhelm Schiegl, spisano następujący protokół:

„P R O T O K Ó Ł

spisany dnia 12 grudnia 1907 w sprawie połączenia Stowarzyszenia wzajemnej pomocy drukarzy i odlewaczy czcionek w Dolnej Austrii z Dolno-austriackim Stowarzyszeniem drukarzy i odlewaczy czcionek.

Obecni: za Dolno-austriackie Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek: Leopold Pochop, Józef Sauer, Edward Straas, Dawid Sussmann;
za Stowarzyszenie wzajemnej pomocy drukarzy i odlewaczy czcionek w Dolnej Austrii: Jan Adolf Nausch, Jan Stipek, Gottfrid Zoppoth;
za Związek austriackich Stowarzyszeń drukarzy i odlewaczy czcionek oraz pokrewnych zawodów: Józef Dwořáček, Wilhelm Schiegl.

Przewodniczący: Wilhelm Schiegl, sekretarz: Józef Dwořáček.

Reprezentanci Stowarzyszenia wzajemnej pomocy drukarzy i odlewaczy czcionek w Dolnej Austrii oświadczają gotowość przedstawienia nadzwyczajnemu walnemu zgromadzeniu wniosku o rozwiązanie Stowarzyszenia, a po skutecznym rozwiązaniu przystąpić gremialnie do Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek z całym majątkiem rozwiązanego Stowarzyszenia, jeżeli Dolno-austriackie Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek oświadczy gotowość zaliczenia zapłaconych dotąd przez przechodzących członków wkładek w ten sposób, jak gdyby one były uiszczone temu Stowarzyszeniu.

Reprezentanci Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek oświadczają gotowość zgodzenia się na zainicjowane zlanie się pod następującymi warunkami:

1. Przystąpienie musi nastąpić korporatywnie wraz z całym majątkiem;
2. wpłacone dotąd wkładki będą przechodzącym członkom tak zaliczone, jak gdyby zostały uiszczone do Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek;
3. znajdujący się w czasie rozwiązania na etacie zapomogowym członkowie Stowarzyszenia wzajemnej pomocy drukarzy i odlewaczy czcionek w Dolnej Austrii zostają z dniem przejścia przejści na etat zapomogowy Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek. Wsparcie tych uprawnionych wynosi: dla chorych K 1:80, względnie K 1:20 dziennie, dla bezkondycyjnych w miejscu K 2:— dziennie, dla sierot K 6:— miesięcznie, a dla inwalidów K 10:—, 11:— względnie 12:— tygodniowo. Wszyscy byli członkowie rozwiązanego Stowarzyszenia, którzy później na etat zapomogowy przejdą, podlegają tym samym karencyom, co członkowie Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek i otrzymają wszystkie zapomogi w tej samej wysokości i przez ten sam okres czasu jak członkowie Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek.

Reprezentanci Stowarzyszenia wzajemnej pomocy drukarzy i odlewaczy czcionek w Dolnej Austrii przyjmują w całej pełni warunki, postawione przez reprezentantów Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek.

Reprezentanci Związku austriackich Stowarzyszeń drukarzy i odlewaczy czcionek oraz pokrewnych zawodów zgadzają się na połączenie się obu Stowarzyszeń na zasadzie postawionych warunków, żądają jednak, aby pozostający w dniu przejścia na etacie zapomogowych, bezkondycyjni w miejscu, inwalidzi i sieroty wspierani byli z własnych funduszy Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek.

Członkowie, którzy później zachorują, udadzą się w podróż lub zemrą, względnie wypłacone dla nich zapomogi, przechodzą — jeżeli odbyli wymagane przez Związek karency — natychmiast na rachunek scentralizowanego wsparcia. Natomiast członkowie rozwiązanego Stowarzyszenia wzajemnej pomocy, którzy po dokonaniem przejściu pozostaną bez pracy, przejęci będą na rachunek centralizacji dopiero po 26-tygodniowym placeniu wkładek, inwalidzi dopiero po 52-tygodniowym placeniu wkładek, oraz sieroty po członkach również dopiero po 52-tygodniowym placeniu wkładek odnośnych członków do Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek, przyczem przewidzianem jest uczynienie zadość także innym dotyczącym postanowieniom regulaminowym. Jeżeli w międzyczasie zajdą podobne wypadki potrzeby wsparcia, pokrywa je Dolno-austriackie Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek z własnych fundusów.

Reprezentanci Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek oświadczają, że zgadzają się na warunki, postawione przez reprezentantów Związku.

Zawarte w tym protokole warunki podlegają zatwierdzeniu przez walne zgromadzenia Stowarzyszenia wzajemnej pomocy drukarzy i odlewaczy czcionek w Dolnej Austrii, Dolno-austriackiego Stowarzyszenia drukarzy i odlewaczy czcionek, jakoteż przez Przewodnictwo Związku drukarzy i odlewaczy czcionek oraz pokrewnych zawodów w Austrii.

Za Dolno-austriackie Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek:

Edward Straas,

Leopold Pochop,

D. Sussmann,

Józef Sauer.

Za Stowarzyszenie wzajemnej pomocy drukarzy i odlewaczy czcionek w Dolnej Austrii:

Jan Stipek,

J. A. Nausch,

Franciszek Müllauer,

Gottfryd Zoppoth.

Za Związek austriackich Stowarzyszeń drukarzy i odlewaczy czcionek oraz pokrewnych zawodów:

Józef Dwořáček,

Schiegl Wilhelm.“

Zanim zamknjemy tę część naszego sprawozdania, chcemy wspomnieć, że na wielu posiedzeniach Przewodnictwa Związku sprawy cennikowe dostarczyły obfitego materiału do obrad, który spowodował rozległą korespondencję z zarządami Stowarzyszeń i Zgromadzeń Towarzystwy, a tem samem umożliwiono Przewodnictwu Związku każdej chwili należycie ocenić stosunki w dziedzinie organizacji cennikowej. Musimy również i w tym roku zaznaczyć, że wszyscy odnośni funkcyonaryusze rzetelnie pracowali nad utrzymaniem uregulowanych stosunków, a gdzie ich nie było, starali się je wprowadzić.

Jeżeli wspominamy jeszcze o tem, że Przewodnictwo Związku musiało się zajmować w wielu wypadkach zażaleniami członków Stowarzyszeń związkowych, czynimy to jedynie w tym celu, aby na tem miejscu zwrócić uwagę, że w większości wypadków członkowie nie wnosili zażaleń do przewidzianych statutem instancyj własnego Stowarzyszenia, lecz z pominięciem ich zwracali się wprost do Przewodnictwa Związku, które następnie musiało zażalenia odsyłać napowrót do Stowarzyszeń. Gdyby członkowie zechcieli zwrócić baczną uwagę na statut swego Stowarzyszenia i na zawarte w uchwałach zjazdowych postanowienia, wówczas podobne wypadki nie zdarzałyby się tak często.

Co się tyczy finansowego obrotu Przewodnictwa Związku, odsyłamy do następującego bezpośrednio Zamknięcia rachunkowego, następnie do Wykazu majątku kasy związkowej, jakoteż do sprawozdania Komisji kontrolującej.

Rozdział II. zawiera statystykę, dotyczącą obrębu i składu Związku, jakoteż ruchu członków, oraz działalność Stowarzyszeń związkowych w dziedzinie organizacyjnej i agitacyjnej, kształcenia i stręczenia pracy, następnie pogląd na będące w ruchu w obrębie Związku maszyny do składania i zajęte przy nich osoby, dalej zestawienie

szczegółowe zastanowien pracy i innych konfliktów w roku sprawozdawczym, wykaz drukarni cennikowych i niecennikowych; wreszcie zawiera ten rozdział ogólny obrót kasowy i dział zapomogowy Stowarzyszeń związkowych ze szczególnem uwzględnieniem scentralizowanych zapomóg w ubiegłym roku. Rozdział III. zawiera pogląd na ogólny obrót funduszy Stowarzyszeń związkowych od czasu ich założenia. Rozdział IV. zawiera poprawiony na podstawie nowych umów wykaz Związków zagranicznych, pozostających z naszym Związkiem w stosunku wzajemności, oraz ułożone z nimi karencyje do pobierania poszczególnych zapomóg.

Wkładki związkowe za IV. kwartał 1906 do III. kwartału 1907:	K	h	K	h
Stowarzyszenie w Czechach	9459	84		
na Bukowinie	405	12		
w Dalmacji	196	14		
Galicji	2511	72		
" Karyntyi	396	90		
" " Krainie	467	70		
na Pobrzeżu	1172	58		
Morawach	2699	22		
w Dolnej Austrii	14977	20		
Górnej Austrii	1096	14		
Solnogradzie	347	76		
na Śląsku	833	58		
w Styrii	1602	84		
Tyrolu-Vorarlbergu	900	12		
Trentino	182	10	37248	96
Różne:				
Odsetki od majątku:	255	93	255	93
Procent poczt. Kasy oszczędności za r. 1906	126	38		

Ze sprzedaży cennika normalnego
 Składki na budowę kamienia pamiątkowego dla
 zmarłego kolegi Emila Kralika: od Stowarzy-
 szeń w Czechach K 100, na Bukowinie 50,
 w Karyntyi 20, Krainie 30, na Pobrzeżu 50,
 na Morawach 100, w Dolnej Austrii 500, Gór-
 nej Austrii 50, w Solnogradzie 50, na Śląsku
 30, w Styrii 50, w Tyrolu - Vorarlbergu 50
 i w Trentino 50, razem

Razem przychody	1130	1256	38
Stan majątku z dniem 31 grudnia 1906	38761	27	
	19264	64	
	58025	91	

AKTYWA

5. Wykaz majątku.

PASYWA

Wkładka pocztowej Kasy oszczędności	K	h
Gotówka w kasie	24979	22
	477	96
	25457	18

Prócz tego posiada Związek inwentarz w przybliżonej wartości K 2145— i archiwum w przybliżonej wartości K 1200—.

Rewidowano znaleziono w porządku:

Stan majątku wedle ksiąg z 31 grudnia 1907	K	h
	25457	18
	25457	18

Rudolf Freyler, Antoni Dworak, August Neeb (Wiedeń)

Alojzy Thurner (Bernol)

Józef Dworáček, kasyer Związku.

Koszta administracji:

Czynsz najmu biura	540	
Potrzeby kancelaryjne	103	35
Opak, światło, czyszczenie biura	499	35
Inwentarz biurowy i jego utrzymanie	25	14
Druki	6582	01
Oprawy	373	03
Płace i dodatki na mieszkanie	6136	
Honoraria za tłumaczenia (Sprawozd. związk.).	288	
Podatek osobisto-dochodowy za rok 1907	72	44
Rewizye kasy związkowej	511	20
Telefon	201	11
Porta, telegramy, kosza posyłek	453	63
Ochotnicze Towarzystwo ratunkowe	50	
Różne	123	60
		15958
		86

Koszta organizacji i agitacji:

Koszta delegacji i zwroty za strata czasu	5420	60
Koszta Zjazdu Związku	2022	20
Konferencye cennik. i postędz. Urzędu cennik.	2004	85
Austriacka Komisya zawodowa	4345	71
Koszta utrzymania międzyznar. Sekr. drukarsk.	823	22
		14616
		58

Wydatki na prasę zawodową:

Subwencye: „Ognisko“, Lwów	1364	74
„Il Risveglio“, Tryest	437	60
Prenumerata czasopism zawodowych	132	39
Koszta ochrony prawnej	58	56
		58
		56

Razem rozchody	32568	73
Stan majątku z dniem 31 grudnia 1907	25457	18
	58025	91

II. Statystyka.

1. Obręb Związku.

Do „Związku austriackich Stowarzyszeń drukarzy i odlewaczy czcionek oraz pokrewnych zawodów” z siedzibą w Wiedniu, pod przewodnictwem kol. *Franciszka Reifmüllera*, należały w roku 1907 następujące Stowarzyszenia:

1. „*Centralne Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Czechach, Typografická Beseda*” z siedzibą w Pradze. — Stowarzyszenie to miało 34 filie, a mianowicie: w Aussig, Czeskiej Lipie, Brüx, Budziejowicach, Chrudimie, Dux, Chebie, Friedland, Gablonz n. N., Graslitz, Hohenelbe, Jiczynie, Młodym Bolesławiu, Karlsbadzie, Kładnie, Kolinie, Komotowie, Königgrätz, Kutnejhorze, Laun, Litomierzycach, Marienbadzie, Pardubicach, Pilźnie, Raudnicach, Libercu, Rumburgu, Zatecu, Taborze, Cieplicach, Tetschen, Trutnowie, Warnsdorf i Winterbergu. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 43 miejscowościach: Adlerkosteletz, Auscha, Beneszowie, Bilinie, Bischofteinitz, Błatnie, Czeskim Brodzie, Brandeis n. E., Braunau, Chlumetzu n. C., Chotzen, Chocieborzu, Deutschbrod, Eisenbrod, Hohenmauth, Hożicach, Hożowicach, Hlinsku, Humpolectu, Jaromierzu, Kaaden, Königinhof, Kralowicach, Kralup, Lobositz, Melniku, Mühlhausen, Nachodzie, Neubidschow, Neuhaus, Nimbргу, Pilgramie, Pisek, Podiebradzie, Prahaticach, Przybramie, Rakonicach, Reichenau, Schlan, Schönau, Semilu, Vodňanie i Wildenschwert. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* istniało 9: w Budziejowicach, Chebie, Pardubicach, Pilgramie, Pilźnie, Pradze, Libercu, Cieplicach, Tetschen-Bodenbach. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kolega *Karol Krunert*.

2. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek na Bukowinie w Czerniowcach*” z siedzibą w Czerniowcach. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 6 miejscowościach: Gurahumorze, Sadagórze, Serecie, Storożyńcu, Suczawie i Wyżnicy. — *Stacyę płatniczą dla podróżnych* miało 1: w Czerniowcach. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. *Rudolf Gaidosch*.

3. „*Società dei Tipografi Dalmati*” z siedzibą w Zadarze. — Stowarzyszenie miało 2 filie: w Raguzie i Splicie. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w Cattaro i Sebenico. — *Stacyę płatniczą* miało 1: w Zadarze. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. *Antonio Buczkowski*.

4. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek oraz pokrewnych zawodów dla Galicyi, Wielkiego Księstwa Krakowskiego i Bukowiny, Ognisko we Lwowie*” z siedzibą we Lwowie. — Stowarzyszenie miało 2 filie: w Krakowie i Przemyśle. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 22 miejscowościach: Bochnia, Brody, Brzeżany, Chrzanów, Drohobycz, Gródek, Jarosław, Jasło, Kołomyja, Krosno, Nowy Targ, Nowy Sącz, Rzeszów, Sanok, Stanisławów, Tarnobrzeg, Tarnopol, Tarnów, Wadowice, Złoczów, Żółkiew i Żywiec. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* istniało 7, a to: w Kołomyi, Krakowie, Lwowie, Przemyśle, Rzeszowie, Stanisławowie i Tarnowie. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. *Julian Obirek*.

5. „*Stowarzyszenie drukarzy w Karyntyi*” z siedzibą w Celowcu. — Stowarzyszenie miało 1 filię w Villach. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 3 miejscowościach: Spittal nad Drawą, St. Veit nad Glan i Wolfsberg. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* było 2: w Celowcu i Villach. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. *Juliusz Mitschke*.

6. „*Stowarzyszenie drukarzy w Krainie*” z siedzibą w Lublanie. — Stowarzyszenie to miało nadto członków w następujących 6 miejscowościach: Adelsberg, Gottschee, Gurkfeld, Krainburg, Rudolfswert i Stein. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* było 2: w Lublanie i Rudolfswert. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. *Leopold Werzak*.

7. „*Società dei Tipografi del Litorale*” z siedzibą w Tryeście. — Stowarzyszenie miało 8 filij: w Abbazyi, Capodistria, Gorycyi, Gradysce, Parenzo, Poli, Rovigno i Veglia. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w Monfalcone. — *Stacyj płatniczych dla podróżnych* było 4: w Abbazyi, Gorycyi, Poli i Tryeście. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. *Ernesto De Rosa*.

6. Sprawozdanie Komisji kontrolującej.

Sprawozdanie Komisji kontrolującej podajemy w krótkości.

W miejsce kolegów Seidla Karola, Zuga Jerzego, Bollanda Fryderyka i Titza Gustawa, którzy ustąpili, wybrani zostali na VI. zwyczajnym Zjeździe związkowym: Dworak Antoni (Wiedeń), Freyler Rudolf (Wiedeń), Neeb August (Wiedeń); dalej Lessiak Franciszek (Grac) i Thurner Alojzy (Berno).

W roku sprawozdawczym przedsięwzięto ogółem cztery rewizye kwartalne i jedno niespodziewane szkondrum kasowe.

Trzy pierwsze z kolei rewizye przeprowadziła jeszcze dawna Komisya kontrolująca; nowowybrana miała obowiazek przeprowadzić dalsze rewizye.

Przy wszystkich rewizyach kwartalnych byli obecni naprzemian koledzy z prowincyi. Zamieszkali w Wiedniu koledzy przeprowadzali oprócz tego rewizye miesieczne.

Przy wszystkich tych rewizyach z zadowoleniem skonstatowano, że obaj urzednicy Związku, koledzy Schiegl Wilhelm i Dworák Józef, spełniali pracę swą z największą dokładnością, a książki i dowody kasowe znajdowano zawsze we wzorowym porządku.

Niech nam zatem wolno będzie wyrazić obu tym kolegom za ich sumienną działalność podziękowanie.

Dworak Antoni
sekretarz

Freyler Rudolf
przewodniczący.

8. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek na Morawach*“ z siedzibą w Bernie. — Stowarzyszenie miało 6 filij: w Kromieryżu, Olomuńcu, Morawskiej Ostrawie, Przerowie, Prosnicach i Znojmie. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 35 miejscowościach: Auspitz, Blansko, Boskowitz, Datschitz, Eibenschitz, Frankstadt, Freiberg, Frydek, Gaya, Gewitsch, Göding, Hohenstadt, Hollerschau, Hombok, Iglawa, Königsfeld, Mor. Budvice, Mor. Neustadt, Mor. Schönberg, Mor. Trübau, Mor. Białokościoły, Mistek, Neustadt, Nowy Jiczyn, Nikolsburg, Przywóz, Römerstadt, Sternberg, Strassnitz, Trebitsch, Węg. Hradec, Woł.-Messeritsch, Wiszów, Witkowitz i Zwittau. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* istniało 5: w Bernie, Nikolsburgu, Olomuńcu, Węg. Hradcu i Znojmie. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. Karol Klima.

9. „*Dolno-austryackie Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek*“ z siedzibą w Wiedniu. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 34 miejscowościach: Amstetten, Baden, Eggenburg, Gänserndorf, Gloggnitz, Gmünd, Hainfeld, Hirschwang, Horn, Korneuburg, Krems, Langenlois, Liesing, Lilienfeld, Melk, Mistelbach, Mödling, Neulengbach, Neunkirchen, Oberhollabrunn, Payerbach, Perchtoldsdorf, Purkersdorf, Scheibbs, Schwechat, Stockerau, St. Pölten, Tulln, Vöslau, Waidhofen nad Thaya, Waihofen n. Ybbs, Wiener-Neustadt, Ybbs n. Dunajem i Zwettl. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* istniało 4: w Krems, St. Pölten, Wiedniu i Wiener-Neustadt. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. Leopold Pochop.

10. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Austrii Górnej*“ z siedzibą w Lincu. — Stowarzyszenie miało 12 filij: w Braunau, Freistadt, Grein, Gmunden, Ischl, Perg, Ried, Rohrbach, Schärding, Steyr, Vöcklabruck i Wels. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* istniało 4: w Lincu, Ried, Schärding i Steyr. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. Henryk Michel.

11. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w kraju koronnym Solnogród*“ z siedzibą w Salcburgu. — Stowarzyszenie miało prócz tego członków w następujących 3 miejscowościach: Hallein, Zell am See i Tamsweg. — *Stacya płatnicza dla podróźnych* istniała 1: w Salcburgu. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. Wilhelm Wanser.

12. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek na Śląsku austryackim*“ z siedzibą w Opawie. — Stowarzyszenie miało 1 filię: w Cieszynie. — Nadto miało Stowarzyszenie członków w następujących 12 miejscowościach: Bielsko, Frysztak, Freiwaldau, Freudenthal, Jägerndorf, Karwina, Odra, Olbersdorf, Wagstadt, Weidenau, Würbenthal i Zuckmantel. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* istniało 3: w Freiwaldau, Cieszynie i Opawie. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. Rudolf Markytan.

13. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek w Styrii*“ z siedzibą w Gracu. Stowarzyszenie miało 4 filie: w Bruck n. M., Cylei, Leoben i Marburgu. — Prócz tego miało Stowarzyszenie członków w następujących 14 miejscowościach: Aussee, Deutsch-Landsberg, Eggenberg, Feldbach, Hartberg, Judenburg, Knittelfeld, Leibnitz, Liezen, Mürrzuschlag, Pettau, Pöls, Radkersburg i Weiz. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* było 4: w Bruck, Cylei, Gracu i Marburgu. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kolega Franciszek Lessiak.

14. „*Stowarzyszenie drukarzy i odlewaczy czcionek dla Tyrolu i Vorarlbergu*“ z siedzibą w Insbruku. — Stowarzyszenie miało 4 filie: w Bozen, Dornbirn (Vorarlberg), Brixen i Meranie. — Nadto miało Stowarzyszenie członków w następujących 8 miejscowościach: Bludenz, Bregencya, Bruneck, Feldkirch, Hall, Imst, Kufstein i Schwaz. — *Stacyj płatniczych dla podróźnych* istniało 5: w Bludenz, Bregencyi, Brixen, Insbruku i Meranie. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kolega Rudolf Trethan.

15. „*Società dei Tipografi del Trentino*“ z siedzibą w Trydencie. — Nadto Stowarzyszenie to miało członków w następujących 6 miejscowościach: Borgo, Cavalese, Cles, Primiero, Riva i Roveredo. — *Stacya płatnicza dla podróźnych* istniała 1: w Trydencie. — *Przewodniczącym* Stowarzyszenia był kol. Luigi Ronca.

Związek składał się przeto z 15 Stowarzyszeń, posiadających prócz Zarządów centralnych w siedzibie każdego Stowarzyszenia, jeszcze w 74 miejscowościach filie i w 53 miejscowościach stacye płatnicze dla podróźnych.

Członkowie wszystkich Stowarzyszeń związkowych rozpadają się na 284 miejscowości, posiadających drukarnie.

2. Ruch członków w roku 1907.

a) Wykaz sumaryczny.

O ruchu członków informują nas sumarycznie następujące cyfry: Z początkiem roku 1907 liczyły Stowarzyszenia związkowe 12.512 członków czynnych i 238 inwalidów, a z końcem roku 13.164 czynnych członków i 262 inwalidów, liczba członków czynnych wzrosła tedy o 652 = 5·21%, liczba inwalidów o 24 = 10·08%. — Przeciętna roczna liczba członków wynosiła 12.789.

Wedle rodzaju zatrudnienia było członków czynnych: z początkiem roku 9846 = 78·69% zecerów, 2178 = 17·41% drukarzy, 380 = 3·04% odlewaczy czcionek i 108 = 0·86% z innych zawodów; z końcem roku 10.321 = 78·4% zecerów, 2317 = 17·6% drukarzy, 390 = 2·96% odlewaczy czcionek i 136 = 1·04% z innych zawodów.

Następujące zestawienie umożliwia porównanie przyrostu i ubytku członków czynnych i spowodowane tym ruchem ostateczne rezultaty w poszczególnych Stowarzyszeniach:

Stowarzyszenie	przyrost		ubytek		pomnożenie		zmniejszenie	
	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.
Czechy	599	19·49	359	11·68	240	7·81	.	.
Bukowina	42	30·88	42	30·88	.	.	.	.
Dalmacya	28	42·42	25	37·87	3	4·55	.	.
Galicja	147	16·78	131	14·95	16	1·83	.	.
Karyntya	87	67·44	72	55·81	15	11·63	.	.
Kraina	63	40·91	55	35·72	8	5·19	.	.
Pobrzeże	127	32·07	103	26·01	24	6·06	.	.
Morawy	229	25·08	228	24·97	1	0·11	.	.
Austria Dolna	867	16·9	616	12·01	251	4·89	.	.
Austria Górna	124	34·64	119	33·24	5	1·4	.	.
Solnogród	52	45·61	57	50	.	.	5	4·39
Śląsk	130	46·1	110	39·01	20	7·09	.	.
Styrya	174	32·35	149	27·7	25	4·65	.	.
Tyrol-Vorarlberg	156	53·79	116	40	40	13·79	.	.
Trentino	23	40·35	14	24·56	9	15·79	.	.
Razem	2848	22·76	2196	17·55	652	5·21	.	.

Co do rodzaju przyrostu i ubytku członków czynnych w roku 1907, skonstatować można w porównaniu z ostatnimi dwoma latami co następuje:

Przyrost:	w roku 1907:		w roku 1906:		w roku 1905:	
	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.
Przystąpiło:						
po wypisie	705	5·63	601	5·02	680	5·88
później	401	3·21	474	3·96	486	4·2
Z podróży	1557	12·44	1393	11·63	1250	10·8
Z wojska	185	1·48	137	1·15	150	1·29
Razem	2848	22·76	2605	21·76	2566	22·17

Ubytek:						
W podróż	1496	11·96	1401	11·7	1439	12·44
Wystąpiło	85	0·68	35	0·29	85	0·74
Wykreślono	240	1·92	316	2·64	309	2·67
Na inwalidów	51	0·41	42	0·35	51	0·44
Zmarło	146	1·16	128	1·07	127	1·1
Do wojska	178	1·42	147	1·23	148	1·28
Razem	2196	17·55	2069	17·28	2160	18·67

Przyrost członków	652	5·21	536	4·48	406	3·5
-----------------------------	-----	------	-----	------	-----	-----

Stosunek należących do Związku czynnych towarzyszy zawodowych do niezwiąz-kowców ukształtował się jak następuje: Wykazano:

	z końcem r. 1907:		z końcem r. 1906:		z końcem r. 1905:	
	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.	bezwzgl. liczba	w proc.
Członków Związku	13164	93·04	12512	93·1	11976	93·18
Niezwiąz-kowców	984	6·96	927	6·9	877	6·82
Razem	14148	100	13439	100	12893	100

b) Wyszczególnienie.

Oznaczenie przyrostu i ubytku członków	Zawód	W o k r ę g u S t o w a r z y s z e n i a															We wszystkich Stowarzyszeniach razem	
		Czechy	Bukowina	Dalmacya	Galicya	Karyntya	Kraina	Pobrzeże	Morawy	Austria Dolna	Austria Górna	Solnogród	Śląsk	Styrya	Tyrol-Vorarlberg	Trentino	członków	o/0
Stan czynny członków z początkiem roku	zecerów	2416	124	57	764	102	131	318	752	3820	302	95	222	468	228	47	9846	78.69
	drukarzy	549	12	9	106	25	20	72	139	1003	50	16	54	64	49	10	2178	17.41
Stan inwalidów z początkiem roku	odlewaczy	45	.	.	3	3	1	6	5	303	6	1	3	6	7	.	380	3.04
	inne zawody.....	63	.	.	3	2	2	.	17	4	2	2	3	.	6	.	108	0.86
	Razem ..	3073	136	66	876	129	154	396	913	5130	358	114	282	538	290	57	12512	100
Stan inwalidów z początkiem roku		59	1	.	16	.	2	10	18	92	11	3	6	15	4	1	238	.
po wypisie	zecerów	144	4	5	44	5	7	9	51	198	15	5	16	21	16	5	545	.
	drukarzy	36	.	.	6	3	1	2	6	71	4	4	6	2	.	.	141	.
później zgłoszeni	odlewaczy	1	.	.	.	.	.	.	.	17	.	.	1	.	.	.	19	.
	inne zawody.....	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Nowo przystępujący	zecerów	54	6	2	34	.	2	24	29	79	4	3	11	4	11	8	271	.
	drukarzy	32	.	3	5	.	.	3	7	37	2	1	2	1	5	3	101	.
Z podróży	odlewaczy	13	.	.	2	.	.	2	.	6	3	.	.	1	1	.	12	.
	inne zawody.....	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	17	.
Z podróży	zecerów	213	29	13	25	64	39	61	92	327	73	38	87	116	88	7	1272	.
	drukarzy	32	1	4	10	14	7	13	25	74	17	1	6	18	19	.	241	.
Z wojska	odlewaczy	2	.	.	1	.	.	.	2	14	.	.	1	4	4	.	28	.
	inne zawody.....	7	.	.	1	1	.	.	5	.	.	.	.	2	2	.	16	.
Przyrost członków czynnych	zecerów	60	2	.	16	.	3	9	9	30	4	.	.	6	8	.	147	.
	drukarzy	3	.	1	2	.	4	3	1	13	2	.	.	1	1	.	31	.
W ogólności	odlewaczy	.	.	.	.	.	.	1	.	1	.	.	.	.	.	.	2	.
	inne zawody.....	2	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	.	.	1	.	5	.
Przyrost członków czynnych	zecerów	471	41	20	119	69	51	103	181	634	96	46	114	147	123	20	2235	.
	drukarzy	103	1	8	23	17	12	21	39	195	25	6	14	22	25	3	514	.
Przyrost członków czynnych	odlewaczy	3	.	.	3	.	.	3	2	38	3	.	2	5	5	.	61	.
	inne zawody.....	22	.	.	2	1	.	.	7	.	.	.	.	.	3	.	38	.

Ubytek członków czynnych																				
Udali się w podróż	zecerów	167	29	18	44	59	39	52	110	300	81	43	88	114	73	7	1224			
	drukarzy	47	1	1	14	11	7	9	21	66	12	2	11	18	20	3	243			
	odlewaczy	2	.	.	.	.	.	.	1	15	.	1	1	3	5	.	28			
	inne zawody	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	1			
Wystąpili	zecerów	5	.	.	11	.	1	3	34	3	10	1	.	.	3	4	75			
	drukarzy	2	.	.	.	.	.	.	3	2	.	.	.	.	.	.	7			
	odlewaczy	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
	inne zawody	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	2	.	3			
Wykreśleni	zecerów	39	5	1	28	.	.	10	12	70	2	3	1	3	2	.	176			
	drukarzy	10	1	3	6	1	.	.	3	26	.	.	3	.	.	.	53			
	odlewaczy	1	.	.	.	.	.	2	.	4	.	.	.	.	.	.	7			
	inne zawody	3	.	.	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4			
Przeszli w stan inwalidowy	zecerów	8	1	1	3	.	.	3	3	16	1	1	1	1	.	.	39			
	drukarzy	1	.	.	.	.	.	2	.	4	.	.	.	.	.	.	7			
	odlewaczy	1	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	.	1	.	.	4			
	inne zawody	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1			
Zmarli	zecerów	29	.	.	9	.	.	6	17	77	4	3	1	2	2	.	120			
	drukarzy	5	.	.	.	.	.	1	2	7	.	.	.	.	1	.	16			
	odlewaczy	.	.	.	.	.	.	.	1	8	.	.	.	.	.	.	9			
	inne zawody	1	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1			
Do wojska	zecerów	26	4	.	13	1	5	11	17	26	5	2	3	6	7	.	126			
	drukarzy	12	1	1	2	.	3	3	2	19	3	1	1	1	.	.	49			
	odlewaczy	.	.	.	.	.	.	1	.	1	.	.	.	.	1	.	3			
	inne zawody	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.			
W ogólności	zecerów	274	39	20	108	60	45	85	193	462	103	53	94	126	87	11	1760			
	drukarzy	77	3	5	22	12	10	15	31	124	15	3	15	19	21	3	375			
	odlewaczy	4	.	.	.	.	.	3	2	30	.	1	1	4	6	.	51			
	inne zawody	4	.	.	1	.	.	.	2	.	1	.	.	.	2	.	10			
Stan czynny członków z końcem roku	zecerów	2613	126	57	775	111	137	336	740	3992	295	88	242	489	264	56	10321			
	drukarzy	575	10	12	107	30	22	78	147	1074	60	19	53	67	53	10	2317			
	odlewaczy	44	.	.	6	.	1	6	5	311	.	.	4	7	6	.	390			
	inne zawody	81	.	.	4	3	2	.	22	4	8	2	3	.	7	.	136			
Razem ..		3313	136	69	892	144	162	420	914	5381	363	109	302	563	330	66	13164			
Przeciętny stan członków czynnych.		3153	141	67	882	137	155	415	925	5219	370	116	280	557	313	59	12789			
Stan inwalidów z końcem roku		67	2	1	18	.	1	13	20	98	11	4	6	16	4	1	262			
Liczba nieczłonków z końcem roku...		136	19	12	61	2	2	9	70	600	20	4	4	3	34	8	984			

3. Organizacja i agitacja.

Na czynność organizacyjną i agitacyjną drukarzy w roku zeszłym daje pogląd następujący wykaz:

W roku 1907 odbyto:	Zgromadzeń Stowarzyszeń	Zgromadzeń filij	Posiedzeń wydziałów głównych	Posiedzeń wydziałów filij	Innych zgromadzeń	Zjazdów koleżeńskich	Ogólna liczba zgromadzeń
Przewodnictwo Związku:	1	.	18	.	.	.	19
w Czechach	3	256	35	181	31	4	550
na Bukowinie	3	.	25	.	7	.	35
w Dalmacji	4	14	20	19	.	.	57
„ Galicyi	3	9	15	18	48	.	93
„ Karyntyi	4	3	22	.	14	1	44
„ Krainie	5	.	15	.	8	.	28
na Pobrzeżu	5	10	54	40	16	.	125
„ Morawach	5	48	26	75	63	1	218
w Austrii Dolnej	6	47	30	53	21	1	158
„ Austrii Górnej	3	12	16	16	17	.	64
„ Solnogradzie	7	.	10	.	4	.	21
na Śląsku	4	60	16	14	5	.	99
w Styryi	3	48	11	.	21	.	83
„ Tyrolu-Vorarlbergu	22	22	24	48	24	.	140
„ Trentino	9	.	42	.	.	.	51
Razem	87	569	379	464	279	7	1785

Ze strony Przewodnictwa Związku wysłano celem osobistego porozumienia się lub pośredniczenia w sporach cennikowych i sprawach organizacyjnych w 20 wypadkach delegatów do następujących 14 miejscowości: Berna (dwa razy), Czerniowiec, Gracu, Insbruku (dwa razy), Celowca (dwa razy), Krakowa, Lincu (dwa razy), Pragi (trzy razy), Raguzu, Sebenico, Splyty, Tryestu, Opawy i Zadaru. — Oprócz tego wysłało Przewodnictwo Związku z swego łona 1 delegata na konferencję publicznych urzędów pośrednictwa pracy w Wiedniu, 2 delegatów na V. austriacki kongres zawodowy w Wiedniu i 2 delegatów na międzynarodowy kongres drukarzy w Paryżu. — Na uroczyste otwarcie nowego domu Stowarzyszenia naszych kolegów węgierskich wysłano również jednego delegata Przewodnictwa Związku do Budapesztu.

Ze strony interesowanych w danej sprawie zarządów Stowarzyszeń i kół koleżeńskich (oprócz niezliczonych interwencji w miejscu) wysłano wprost — częścią celem załatwienia wynikłych różnic cennikowych, częścią zaś w celach organizacyjnych — w 123 wypadkach delegatów do następujących 102 miejscowości, a mianowicie: z Pragi do Budziejowic, Chrudima, Kolina, Kutnejhory, Melnika, Komotowa, Liberca, Pilzna, Przybramu; — z Czerniowiec do Gurahumory, Kimpolungu, Kocmania, Nowosielicy, Radowiec, Sadagóry, Seretu, Storożyńca, Suczawy, Waszkoutz, Wyżnicy; — ze Lwowa do Brodów, Drohobycza, Jarostawia (dwa razy), Kołomyi, Sambora (dwa razy), Nowego Sącza, Stanisławowa; — z Celowca do St. Veit, Villach, Wolfsberg; — z Berna do Gaya, Göding, Holleschau, Kromau, Litawy, Mor.-Neustadt, Mor. Ostrawy, Müglitz, Nowego Jiczyna, Ołomuńca, Przerowa, Prosnic, Tischnowitz, Mor. Białokościółów, Wiszowa; — z Wiednia do Amstetten, Atzgersdorf, Baden (trzy razy), Eggenburg, Ganserndorf, Gloggnitz, Gmünd, Haag, Hainfeld, Haugsdorf, Horn (trzy razy), Korneuburga (pięć razy), Laa n. Th., Langenlois (dwa razy), Lilienfeld, Liesing, Mistelbach, Mödling, Neulengbach, Neunkirchen (trzy razy), Oberhollabrunn (dwa razy), Payerbach, Perchtoldsdorf (dwa razy), Pottendorf, St. Pölten (cztery razy), Purkersdorf, Scheibbs, Schwechat (dwa razy), Stockerau, Tulln, Vöslau, Waidhofen n. Th., Waidhofen n. Y., Wolkersdorf, Wr.-Neustadt (trzy razy), Ybbs n. D., Zwettl; — z Lincu do Gmunden, Ried, Perg, Steyr, Wels; — z Opawy do Bielska, Jägerndorf, Odrawy, Cieszyna; — z Gracu do Bruck, Cylei, Gröbming, Hartberg, Leoben, Knittelfeld, Marburga, Radkersburg; — z Insbruku do Kufstein, Bozen, Hall.

4. Kształcenie.

O środkach kształcenia, jakie w roku 1907 były do dyspozycji członków Stowarzyszeń związkowych, daje obraz następujące zestawienie:

Stan biblioteki					Przy Stowarzy- szeniu w	Ruch w bibliotekach					
Literatura				Razem		Pożyczyło osób	Literatura				Razem
powie- ściowa	nauko- wa	fachowa	różnej treści				powie- ściowa	nauko- wa	fachowa	różnej treści	
t o m ó w											
4225	1775	1160	1537	8697	Czechach	757	6088	559	466	669	7782
760	214	65	50	1089	Bukowinie	79	676	420	37	14	1147
					Dalmacyi						
5218	883	146		6247	Galicyi	536	7940	1713	226		9879
771	114	125	257	1267	Karyntyi	98	1218	21	15	45	1299
723	197	240	277	1437	Krainie	42	701	102	70	275	1148
					Pobrzeżu						
3583	709	458	498	5248	Morawach	293	2752	137	321	1374	4584
5813	2080	948	660	9501	Austrii Dolnej	1137	13347	1676	306	314	15643
2082	823	519	127	3551	Austrii Górnej	256	3954	165	185	20	4324
588	180	112	12	892	Solnogradzie	94	1178	154	30	6	1368
1268	301	202	213	1984	Śląsku	163	936	225	78	218	1457
1353	362	84		1799	Styryi	356	3454	189	80		3723
635	130	125	240	1130	Tyrolu-Vorarlb.	124	620	67	72	94	853
200	37	14	63	314	Trentino	37	120	35	12	43	210
27219	7805	4198	3934	43156	 Razem	3972	43984	5463	1898	3072	53417

Gdy ogólną sumę wypożyczonych 53.417 tomów rozdzielimy na 3972 osób, korzystających z bibliotek, wypadnie na osobę około 14 tomów.

Z funduszków Stowarzyszenia prenumeruje się nadto dla każdego członka jeden z organów Związku, wychodzących, z powodu różnic językowych, w języku niemieckim, czeskim, polskim i włoskim; tym sposobem członkowie informowani są dokładnie o wszystkich zdarzeniach w łonie Stowarzyszeń, jakoteż w życiu zawodowym kraju i zagranicy. Organami Związku są:

1. Wychodzący w *Wiedniu w języku niemieckim* „Vorwärts!“, nakład 10550 egz.
2. Wychodzący w *Pradze w języku czeskim* „Veleslavín“, nakład . . . 2900 egz.
3. Wychodzące we *Lwowie w języku polskim* „Ognisko“, nakład . . . 1100 egz.
4. Wychodzący w *Tryeście w języku włoskim* „Il Risveglio“, nakład . . . 760 egz.

Ogólny nakład 15310 egz.

Prócz tego mieli członkowie Stow. do dyspozycji następujące *środki kształcenia*:

W *Czechach*: W *Pradze* czytelnia w lokalu Stowarzyszenia, zaopatrzona w czasopisma zawodowe i różnej treści; kursa naukowe Akademii robotniczej, popularne wykłady uniwersyteckie i kursa graficzne Muzeum technologicznego. W *Kolinie* i *Kutnejhorze* kursa graficzne; w *Litomierzycach* wykład o nowoczesnym sposobie drukowania, wytlaczania i sztancowania na amerykance; w *Chrudimie* i *Pardubicach* kursa graficzne Muzeum technologicznego. Frekwencja bardzo dobra.

Na *Bukowinie*: Czytelnia w lokalu Stowarzyszenia, zaopatrzona w czasopisma zawodowe i różnej treści.

W *Galicyi*: Przedstawienia amatorskie i wykłady; następnie czytelnie, zaopatrzone w pisma zawodowe i innej treści, we Lwowie, w Krakowie i Przemyśle; frekwencja dobra.

W *Karyntyi*: Kurs graficzny; frekwencja zła.

Na *Morawach*: Czytelnie zaopatrzone w pisma krajowe i zagraniczne, tak zawodowe, jakoteż innej treści; kurs stenografii i wykłady o cięciu płyt; frekwencja słaba.

W *Austrii Dolnej*: Kursa: buchalteryi, języka angielskiego i francuskiego, stenografii (systemu Faulmanna), gimnastyki, kursa muzealne i uniwersyteckie; udział w tych kursach był początkowo liczny, przy końcu jednak słaby. — Czytelnia zaopatrzoną była w znaczny wybór pism codziennych i zawodowych krajowych i zagranicznych.

W *Austrii Górnej*: Elektrotechniczny kurs naukowy w Klubie maszynistów; frekwencja była dobra.

W *Styryi*: Kursa naukowe dla rysunków wolnorecznych (także dla początkujących) i szkicowania, urządzone staraniem zarządu Stowarzyszenia przez Styryjski instytut dla popierania przemysłu; frekwencja: 25 członków (najwyższa dopuszczalna liczba).

W *Tyrolu-Vorarlbergu*: Popularne wykłady uniwersyteckie w Insbruku; frekwencja mierna.

W *Trentino*: Kursa języka niemieckiego i francuskiego; frekwencja dobra.

5. Biuro stręczenia pracy.

Wynik czynności biura stręczenia pracy w r. 1907, zestawiony szczegółowo według *miesięcy*, przedstawia się w całym obrębie Związku następująco :

Biuro stręczenia pracy Stowarzy-szenia	Zgłoszonych było w roku 1907												Stalą kondycję osiągnęło				Bez wskazania kondycji wykre-słono z ewidencji				Z końcem miesiąca pozostało w ewi-dencji							
	z ubiegłego mie-siāca zostało			nowo zgłoszeni			razem																					
	Zgłoszonych			Zgłoszonych			Zgłoszonych			Zgłoszonych			Zgłoszonych			Zgłoszonych			Zgłoszonych			Zgłoszonych			Zgłoszonych			
	Zgłoszonych	Drukaczy	Odlewaczy	Razem	Zgłoszonych	Drukaczy	Odlewaczy	Razem	Zgłoszonych	Drukaczy	Odlewaczy	Razem	Zgłoszonych	Drukaczy	Odlewaczy	Razem	Zgłoszonych	Drukaczy	Odlewaczy	Razem	Zgłoszonych	Drukaczy	Odlewaczy	Razem	Zgłoszonych	Drukaczy	Odlewaczy	Razem
Styczeń	271	84	7	362	218	73	5	296	489	157	12	658	309	72	5	386	41	17	2	60	139	68	5	212				
Luty	139	68	5	212	267	108	7	382	406	176	12	594	245	60	10	315	29	13		42	132	103	2	237				
Marzec	132	103	2	237	291	97	3	391	423	200	5	628	309	89	1	399	35	30		65	79	81	4	164				
Kwiecień	79	81	4	164	222	77	3	302	301	158	7	466	174	62	2	238	18	12	1	31	109	84	4	197				
Maj	109	84	4	197	242	72	5	319	351	156	9	516	195	52	3	250	28	6		34	128	98	6	232				
Czerwiec	128	98	6	232	236	81	2	319	364	179	8	551	212	72	2	286	36	25	2	63	116	82	4	202				
Lipiec	116	82	4	202	277	85	2	364	393	167	6	566	163	66	3	232	34	12		46	196	89	3	288				
Sierpień	196	89	3	288	370	113	6	489	566	202	9	777	193	62	3	258	52	22	2	76	321	118	4	443				
Wrzesień	321	118	4	443	347	93	5	445	668	211	9	888	213	71	5	289	53	22	1	76	402	118	3	523				
Październik	402	118	3	523	287	90	3	380	689	208	6	903	250	82	2	334	49	22		71	390	104	4	498				
Listopad	390	104	4	498	238	102	3	343	628	206	7	841	352	101	6	459	71	29	1	101	205	76		281				
Grudzień	205	76		281	279	79	2	360	484	155	2	641	227	60	1	288	52	20		72	205	75	1	281				
Raz. w r. 1907	271	84	7	362	3274	1070	46	4390	3545	1154	53	4752	2842	849	43	3734	498	230	9	737	205	75	1	281				
" " 1906	329	119	11	459	3667	971	63	4701	3906	1090	74	5160	3072	810	60	3912	653	196	7	856	271	84	7	362				
" " 1905	378	116	7	501	3421	1036	90	4547	3799	1152	97	5048	2758	778	76	3612	712	255	10	977	329	119	11	459				

Z wykreślonych w roku 1907 z ewidencji bez wskazania kondycji 737 towarzyszy udało się 166 w podróż, 35 odeszło do wojska, 62 zachorowało, 1 przeszedł w stan inwalidowy, a 473 znalazło zapewne pracę na własną rękę.

Przedstawiona *sumarycznie* i według *Stowarzyszeń* działalność biur stręczenia pracy daje następujący rezultat:

Biuro stręcenia pracy Stowarzy- szenia	Zgłoszonych było w roku 1907												Bez wskazania kondycji wykre- słono z ewidencji				Z końcem roku pozostało w ewidencji							
	z zeszłego roku pozostało				nowo zgłoszeni				razem															
	Zegorów	Drukarny	Odlewacz	Razem	Zegorów	Drukarny	Odlewacz	Razem	Zegorów	Drukarny	Odlewacz	Razem	Zegorów	Drukarny	Odlewacz	Razem								
	Zegorów	Drukarny	Odlewacz	Razem	Zegorów	Drukarny	Odlewacz	Razem	Zegorów	Drukarny	Odlewacz	Razem	Zegorów	Drukarny	Odlewacz	Razem								
Czechy	63	23	.	86	810	230	2	1042	873	253	2	1128	783	166	2	951	64	73	.	137	26	14	.	40
Bukowina	.	.	.	.	51	1	.	52	51	1	.	52	31	1	.	32	14	.	.	14	6	.	.	6
Dalmacya	.	.	.	.	18	3	.	21	18	3	.	21	16	3	.	19	.	.	.	.	2	.	.	2
Galicja	48	4	1	53	90	7	.	97	138	11	1	150	87	5	.	92	25	1	1	27	26	5	.	31
Karyntya	1	1	.	2	9	7	.	16	10	8	.	18	4	4	.	8	3	3	.	6	3	1	.	4
Kraina	.	.	.	.	11	5	.	16	11	5	.	16	6	5	.	11	4	.	.	4	1	.	.	1
Pobrzeże	3	.	.	3	53	26	.	79	56	26	.	82	50	24	.	74	5	2	.	7	1	.	.	1
Morawy	10	2	.	12	138	66	1	205	148	68	1	217	116	54	.	170	19	4	1	24	13	10	.	23
Austrya Dolna	131	49	6	186	1824	669	43	2536	1955	718	49	2722	1574	551	41	2166	270	122	7	399	111	45	1	157
Austrya Górna	4	.	.	4	43	11	.	54	47	11	.	58	15	6	.	21	31	5	.	36	1	.	.	1
Solnogród	2	.	.	2	52	2	.	54	54	2	.	56	44	.	.	44	9	2	.	11	1	.	.	1
Śląsk	4	4	.	8	29	9	.	38	33	13	.	46	10	5	.	15	22	8	.	30	1	.	.	1
Styrya	5	1	.	6	72	6	.	78	77	7	.	84	46	4	.	50	21	3	.	24	10	.	.	10
Tyrol	.	.	.	.	67	24	.	91	67	24	.	91	54	17	.	71	11	7	.	18	2	.	.	2
Trentino	.	.	.	.	7	4	.	11	7	4	.	11	6	4	.	10	.	.	.	.	1	.	.	1
Razem ...	271	84	7	362	3274	1070	46	4390	3545	1154	53	4752	2842	849	43	3734	498	230	9	737	205	75	1	281

Zauważyć należy, że liczba wskazanych kondycji odpowiadała liczbie zgłoszeń pryncypałów.

Oprócz uwidocznionych w poprzednich tabelach wskazań kondycyj stałych, naszczęcono jeszcze kondycyj krótkotrwałych pomocniczych (trwających 1—3 dni):

Miesiąc	zecerzy	drukarze	odlewacze	razem	Miesiąc	zecerzy	drukarze	odlewacze	razem	Miesiąc	zecerzy	drukarze	odlewacze	razem	Miesiąc	zecerzy	drukarze	odlewacze	razem
Styczeń	174	.	5	179	Kwiecień	148	2	5	155	Lipiec	111	2	2	115	Paździer.	277	.	.	277
Luty	195	.	7	202	Maj	119	1	4	124	Sierpień	122	1	.	123	Listopad	296	.	.	296
Marzec	164	4	8	176	Czerwiec	147	6	4	157	Wrzesień	199	1	.	200	Grudzień	193	3	3	199
W roku 1907 razem																2145	20	38	2203
" " 1906																1967	26	15	2008
" " 1905																766	7	8	781

Z tych krótkotrwałych kondycyj przypada na Bukowinę 1 (1 zecer); Galicyę 14 (14 zecerów), Pobrżeże 1 (1 drukarz), Austryę Dolną 2191 (2133 zecerów, 20 drukarzy, 38 odlewaczy).

Czas najniższego i najwyższego stanu poszukujących pracy, jakoteż dane, wskazujące, ilu poszukujących pracy było przeciętnie w miesiącu zaciągniętych, okazuje następujące zestawienie:

Biuro strę- czenia pracy —Stowarzy- szenia	Najniższy		Najwyższy		Przeciętny	Nie było żadnego zgło- szonego
	stan zgłoszonych poszukujących pracy w roku 1907					
	kiedy	wie- lu	kiedy	wie- lu	miesię- cznie	
Czechy	wmiesiącu kwietn.	122	wmiesiącu sierpn..	234	174	2 miesiące
Bukowina . . .	„ „ lutym .	2	„ „ wrześn.	14	7	
Dalmacya. . .	„ „ lutym .	1	„ „ listop. .	7	3	
Galicya. . . .	„ „ czerwc.	19	„ „ styczn..	62	36	
Karyntya . . .	„ „ maju . .	1	„ „ listop. .	6	3	1 miesiąc
Kraina	„ „ listop. .	1	„ „ czerwc.	5	3	
Pobrzeże . . .	„ „ listop. .	2	„ „ sierpn..	18	10	
Morawy	„ „ kwietn.	7	„ „ wrześn.	57	30	
Austria Dolna	„ „ kwietn.	250	„ „ paźdz. .	490	360	
Austria Górna	„ „ marcu .	3	„ „ paźdz. .	21	8	
Solnogród . .	„ „ marcu .	3	„ „ styczn..	9	6	
Śląsk.	„ „ listop. .	2	„ „ styczn..	10	6	
Styrya	„ „ czerwc.	3	„ „ grudniu	19	11	
Tyrol-Vorarl.	„ „ grudniu	4	„ „ wrześn.	28	13	
Trentino . . .	„ „ styczn..	1	„ „ kwietn.	4	2	
W całym obrębie Związku:						
w roku 1907	w miesiącu kwietn.	466	w miesiącu paźdz. .	903	669	
„ „ 1906	„ „ lipcu . .	635	„ „ wrześn.	1042	789	
„ „ 1905	„ „ czerwc.	675	„ „ paźdz. .	1079	838	

Stosunek statych zgłoszeń pryncypałów do poszukujących pracy i odwrotnie (dla porównania dodano cyfry z dwu lat poprzednich) był następujący:

	Na jedno zgłoszenie przypałość poszukujących pracy			Na jednego poszukującego pracy przypałość zgłoszeń		
	w roku 1907	w roku 1906	w roku 1905	w roku 1907	w roku 1906	w roku 1905
zecerów	1·25	1·3	1·38	0·8	0·77	0·73
drukarzy	1·36	1·34	1·48	0·74	0·74	0·68
odlewaczy	1·23	1·23	1·28	0·81	0·81	0·78
Przeciętnie	1·27	1·31	1·4	0·79	0·76	0·72

Liczba poszukujących pracy i zgłoszeń pryncypałów według zawodów przedstawia się w procentach następująco: Było na

	poszukujących pracy			zgłoszonych miejsce		
	w roku 1907	w roku 1906	w roku 1905	w roku 1907	w roku 1906	w roku 1905
zecerów	74·6 %	77·44%	75·26%	76·11%	77·93%	76·36%
drukarzy	24·28%	21·12%	22·82%	22·74%	20·55%	21·54%
odlewaczy	1·12%	1·44%	1·92%	1·15%	1·52%	2·1 %
Razem . 100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Interwencji sekretaryatu Związku jako centralnego biura stręczenia pracy wzywano w 45 wypadkach, gdyż w dotyczących miejscowościach nie było potrzebnych sił roboczych. Wezwania takie nadeszły dziewięć razy z Czech, trzy razy z Karyntyi, cztery razy z Krainy, dwa razy z Pobrzeża, dwa razy z Moraw, trzy razy z Austrii Dolnej, raz z Austrii Górnej, siedemnaście razy ze Śląska, raz ze Styrii, raz z Tyrolu, raz z Rjeki i raz z Zurychu. Żądano 1 korektora, 46 zecerów ręcznych, 2 zecerów maszynowych, 1 starszego maszyniste, 1 maszynistę rotacyjnego, 11 maszynistów, 3 drukarzy, 1 zecera-drukarza (Schweizerdegen), 2 odlewaczy dla Monotype i 2 odlewaczy dla maszyn ręcznych. W 40 wypadkach zarządzono, by z najbliższych położonych biur stręczenia pracy dostarczono odpowiednich sił roboczych na wakujące miejsca; w 5 wypadkach z powodu braku odpowiednich sił żądaniom zadość uczynić nie było można.

6. Maszyny do składania.

W r. 1907 skonstatowano również dalsze pomnożenie się liczby maszyn, służących do mechanicznego sporządzania układu w Austrii. W czasie, gdy obok maszyn Linotype, Typograph i Monoline zyskuje na terenie także maszyna składająca i odlewająca oddzielne czcionki „Monotype“ — pojawiło się znowu kilka nowych systemów, między nimi jeden (zwany „Citotype“), z pomocą którego można sporządzić układ z używanych obecnie czcionek, a następnie go rozebrać. Już w przyszłorocznym sprawozdaniu niewątpliwie przyjdzie nam donieść o wprowadzeniu podobnych aparatów.

Następujące zestawienie uwidoczni, o ile wprowadzenie maszyn do składania postąpiło w ciągu ostatnich lat dziesięciu:

W użyciu były					Maszyny do składania i odlewania				
					wierszy		liter		
					Linotype	Typograph	Monoline	Razem	Monotype
przy końcu roku	1907	w 53 miastach			191	112	64	367	26
„ „ „	1906	„ 50 „			170	101	63	334	14
„ „ „	1905	„ 37 „			127	99	56	282	·
„ „ „	1904	„ 35 „			115	83	50	248	·
„ „ „	1903	„ 26 „			105	69	31	205	·
„ „ „	1902	„ 25 „			81	53	34	168	·
„ „ „	1901	„ 20 „			42	46	35	123	·
„ „ „	1900	„ 13 „			30	28	32	90	·
„ „ „	1899	„ 8 „			18	21	19	58	·
„ „ „	1898	„ 3 „			2	4	·	6	·

W zestawieniu wedle krajów i miejscowości przedstawia się ogólny ruch maszyn do składania przy końcu roku 1907 następująco:

W kraju i miejscowości	Maszyn do składania i odlewania						Osoby przy nich zajęte
	wierszy				liter		
	Linotype	Typograph	Monoline	Razem	Monotype		
					Aparaty do wypukliwania	Aparaty do odlewania	
Czechy: Praga	40	12	1	53	8	5	92
Aussig	2	2	.	4	.	.	6
Brüx	1	1	.	2	.	.	4
Dux	.	1	.	1	.	.	1
Friedland	1	.	.	1	.	.	1
Gablonz	1	1	1	3	.	.	5
Jaromierz	2	.	.	2	.	.	2
Młody Bolesław	2	.	.	2	.	.	2
Karlsbad	2	.	.	2	.	.	2
Kolin	1	.	.	1	.	.	1
Komotów	.	.	2	2	.	.	4
Königgrätz	1	.	.	1	.	.	2
Königinhof	.	1	.	1	.	.	1
Kutnáhora	.	2	.	2	.	.	2
Mielnik	1	.	.	1	.	.	2
Moldautein	1	.	.	1	.	.	1
Pardubice	1	.	.	1	.	.	2
Pilzno	4	.	.	4	.	.	7
Liberzec	9	2	.	11	2	1	25
Rokyčan	2	.	.	2	.	.	4
Rumburg	1	2	.	3	.	.	4
Zatec	.	1	.	1	.	.	1
Tabor	1	.	.	1	.	.	1
Cieplice	5	.	.	5	.	.	7
Warnsdorf	3	.	.	3	.	.	3
Wittingau	1	.	.	1	.	.	1
Bukowina: Czerniowce	2	.	.	2	.	.	4
Galicja: Kraków	2	2	.	4	.	.	4
Karyntya: Celowiec	5	1	.	6	.	.	11
Kraina: Lublana	5	.	.	5	.	.	11
Pobrzeże: Tryest	6	.	.	6	2	1	14
Pola	.	2	.	2	.	.	2
Morawy: Berno	15	2	.	17	5	3	48
Kromieryż	1	.	.	1	.	.	2
Mor-Ostrawa	.	2	.	2	.	.	2
Ołomuniec	.	.	3	3	.	.	3
Austria Dolna: Wiedeń	43	26	55	124	7	4	200
Austria Górna: Linc.	9	4	.	13	.	.	21
Gmunden	1	.	.	1	.	.	3
Wels	.	2	.	2	.	.	2
Solnogród: Miasto Salzburg	4	2	.	6	.	.	10
Śląsk: Opawa	.	4	.	4	.	.	4
Bielsko	.	1	.	1	.	.	1
Freudental	2	.	.	2	.	.	3
Cieszyn	1	8	.	9	.	.	10
Styrya: Grac	4	15	.	19	.	.	33
Marburg	.	.	2	2	.	.	2
Tyrol-Vorarlberg: Insbruk	.	11	.	11	2	1	17
Bozen	2	.	.	2	.	.	4
Bregencya	.	3	.	3	.	.	4
Dornbirn	.	1	.	1	.	.	2
Meran	.	1	.	1	.	.	2
Trentino: Trydent	7	.	.	7	.	.	13
Razem w roku 1907 w 53 miastach.	191	112	64	367	26	15	615
" " " 1906 " 50 "	170	101	63	334	14	9	544
W porównaniu z rokiem zeszłym więcej o	21	11	1	33	12	6	71

7. Zastanowienia pracy i inne konflikty.

O wynikach w roku 1907 w obrębie Związku zastanowieniach pracy i konfliktach oficynowych, jakoteż o ich przyczynach i sposobie załatwienia na podstawie otrzymanych w tej mierze informacji, daje następujące zestawienie szczegółowe wyjaśnienia:

Nr.	Kraj, oficyna i miejscowość	Rozpoczęcie i rodzaj zatargu. Liczba biorących udział	Powód	Żądanie	Załatwienie	Czas trwania
1.	<i>Czechy:</i> Drukarnia w Pradze	8 stycznia: Zastanowienie pracy; 9 towarzyszy	Nieczystość lokalu roboczego	Czyszczenie lokalu	Żądaniu uczyniono zadość	1 1/2 godz.
2.	Drukarnia w Kralup	26 stycznia: Zastanowienie pracy; 8 towarzyszy	Szykanowanie i obraza personelu przez pryncypała	Zaniechanie szykan i odwołanie użytych wobec personelu obraźliwych słów	Żądaniom uczyniono zadość	1 dzień
3.	Drukarnia w Adlerkosteletz	4 lutego: Zastanowienie pracy; 6 towarzyszy	Niezastosowanie się do wyroku polubownego Sądu cennikowego w sprawie wydalenia nadliczbowego ucznia	Wydalenie nadliczbowego ucznia	Żądaniu uczyniono zadość	3 dni
4.	Drukarnia w Friedland	16 marca: Wystąpienie całego personelu po uprzednim wypowiedzeniu 14-dniowem; 6 towarzyszy	Szykanowanie personelu przez zarządcę	Wydalenie zarządcy	Zarządcy wypowiedziano na sześć tygodni, a część personelu powróciła po tygodniu do pracy; zaś przyjęcie reszty personelu uczyniono zależnem od zapotrzebowania	1 tydzień
5.	Drukarnia w Budziejowicach	28 września: Zastanowienie pracy; 6 towarzyszy, 3 pomocnice	Niedostateczne wynagradzanie personelu i obraza całego personelu przez pryncypała, gdy personal stanął w obronie nakładaczek	Uregulowanie pomocnikom płacy i odwołanie obraźliwych słów	Na interwencję przewodniczącego Zgromadzenia Towarzystwa z Pragi uczyniono żądaniom zadość	4 dni
6.	<i>Bukowina:</i> Drukarnia w Czerniowcach	4 i 5 września: Bierny opór; 6 września: zupełne zastanowienie pracy; 3 towarzyszy, 1 pomocnica i 2 uczniów	Pryncypał wzbraniał się wydać nadliczbowego ucznia w myśl orzeczenia polubownego Sądu cennikowego; przyjęcie pewnego człowieka jako maszynisty, który nie mógł wykazać się, że został należycie wypisany; prowokatorskie zachowanie się pryncypała wobec personelu, któremu oświadczył, że w przyszłości nie będzie przyjmował ukwalifikowanych (związkowców)	Usunięcie wszystkich tych nieprawidłowości	Na razie niekorzystnie, gdyż w miejsce zorganizowanych przyjęło nie zorganizowanych; do końca roku nie nadesłano dalszych informacji	?

Nr.	Kraj, oficyjna i miejscowość	Rozpoczęcie i rodzaj zatrudnienia. Liczba biorących udział	Powód	Żądanie	Załatwienie	Czas trwania
7.	<i>Galicya:</i> Drukarnia w Nowym Sączu	24 sierpnia: Zastanowienie pracy; 2 towarzyszy; 1 uczeń (nie zorganizowany towarzyszy nie przyłączył się)	Obraza personelu przez pryncypała	Przeproszenie personelu; wydalenie niezorganizowanego; przyznanie zapłaty za czas zastanowienia pracy	Personal przeproszono; przyrzeczono wydatki niezorganizowanego w najbliższym czasie i przyznano żadaną zapłatę	1 1/2 dnia
8.	Drukarnia we Lwowie	23 września: Zastanowienie pracy; 15 towarzyszy	Nieregularna wypłata; niehygieniczny lokal roboczy	Usunięcie skonstatowanych nieporządków	Zarządca zaskarżył personal do polubownego Sądu cennikowego z powodu opuszczenia kondywy bez wypowiedzenia; Sąd cennikowy orzekł, że personal ma powrócić do drukarni, będąc obowiązany wypowiedzieć kondywy na 14 dni; personal poddał się temu wyrokowi, postanowił jednak wnieść rekurs do Urzędu cennikowego	2 dni
9.	Drukarnia w Krakowie	11 grudnia: Zastanowienie pracy; 16 towarzyszy	Nieregularna wypłata; przyjęcie robotnika niekwalifikowanego w miejsce wydalonego dotychczasowego stereotypera	Regularna wypłata; wydalenie niekwalifikowanego stereotypera	Jeszcze niezadowolone, gdyż pryncypał do końca roku żądaniem zadość nie uczynił	?
10.	Drukarnia we Lwowie	15 grudnia: Zastanowienie pracy; 6 towarzyszy	Niecennikowe stosunki	Wprowadzenie cennika normalnego	Żądaniu uczyniono zadość	6 dni
11.	<i>Karyntya:</i> Drukarnia w Wolfsberg	4 marca: Bierny opór; 5 towarzyszy; 2 uczniów	Nieuznanie męża zaufania; żądanie obsługi trzeciej maszyny przez maszynistę; przedłużanie czasu pracy uczniom	Uznanie męża zaufania i usunięcie wspomnianych nadużyć cennikowych	Żądaniom uczyniono zadość	?
12.	<i>Fobrzeże:</i> Drukarnia w Tryeście	19 listopada: Zastanowienie pracy; 19 towarzyszy; 4 uczniów; 6 pomocnic	Wypowiedzenie mężowi zaufania	Cofnięcie wypowiedzenia	Żądaniu uczyniono zadość	1 dzień

13.	<i>Sygnia:</i> Drukarnia w Radkersburg	5 listopada: Zastanowienie pracy; 3 towarzyszy	Żądanie pryncypała, aby personal nie brał udziału w życiu politycznym; wydalenie introligatora	Poszanowanie praw politycznych personelu; przyjęcie na powrót wydalonego introligatora	Pryncypał zobowiązał się na piśmie, że towarzyszy w wykonywaniu ich praw politycznych jako obywateli państwa nie będzie krępował; introligatorowi przedłożono termin wypowiedzenia o 4 tygodnie; za czas, w którym pracę zastanowiono, nie potrąca się z płacy	2 dni
14.	<i>Tyrol:</i> Drukarnia w Brixen	11 marca: Wykluczenie; 3 towarzyszy	Personal nie chciał wspólnie pracować z pewnym nieczłonkiem, który okazał zesztorozanego stręku w Trydencie dopuścić się czynu niekoleżeńskiego; rzekomy opór bierny personelu	Wydalenie wspomnianego nieczłonka	Na interwencję przewodniczącego Stowarzyszenia z Tyrolu został konflikt zażegnany, ponieważ nieczłonkowi wypowiedziano, a męża zaufania personelu napowrót przyjął, zaś dwaj inni towarzysze umieszczeni zostali gdzieindziej	3 tygodnie

Jak z powyższych tabel wynika, było wśród przytoczonych 14 konfliktów: 11 wypadków zastanowienia pracy, 2 wypadki biernego oporu (z których jeden z następującem po nim zastanowieniem pracy) i 1 wypadek wykluczenia personelu. Przyczyną konfliktów było: w 7 wypadkach naruszenie cennika, w 3 wypadkach niegodne traktowanie personelu przez pryncypała lub przełożonego, w 1 wypadku nieuzasadnione wydalenie męża zaufania, w 1 wypadku nieczyśćność lokalu roboczego, w 1 wypadku niechęć personelu do pracowania z tamistrejkiem i w 1 wypadku krępowanie personelu w wykonywaniu jego praw politycznych przez pryncypała. W 7 wypadkach kilka z przytoczonych poprzednio powodów podano jako przyczynę wybuchu konfliktów.

W 13 wypadkach cały personal brał udział w ruchu, w 1 wypadku znaczna większość personelu. W 3 wypadkach brali też udział pomocnicy, a w 4 wypadkach także uczniowie. Najmniejszy stręk obejmował 3 osoby, najwięksi 20 osób. Najkrótszy czas trwania konfliktu wynosił 1 1/2 godziny, najdłuższy 3 tygodnie, w 3 wypadkach nie zawiadomiono o czasie trwania nieporozumienia. — Z wymienionych konfliktów wypadło 10 na korzyść robotników, 1 z częściową tylko korzyścią, 2 zaś na niekorzyść robotników, a 1 nie został jeszcze rozstrzygnięty.

8. Oficyny cennikowe.

W roku ubiegłym prowadzono również ewidencję wykazów oficyn cennikowych i niecennikowych, a to na podstawie urzędowych zawiadomień, nadsyłanych z poszczególnych krajów Urzędowi cennikowemu i Przewodnictwu Związku, co umożliwiła nam i tym razem zamieszczenie na tem miejscu dotyczącego zestawienia cyfrowego.

Z początkiem roku 1907 było wykazanych 1075 cennikowych i 108 niecennikowych firm
do końca roku 1907 przybyło 79 „ i 10 „ „
razem było zatem 1154 cennikowych i 118 niecennikowych firm
wykreślono 32 „ i 16 „ „
pozostało przeto z końcem roku 1122 cennikowych i 102 niecennikowych firm

Oficyny *cennikowe*, względnie *niecennikowe*, rozdzielają się z końcem roku 1907 co do obrębu poszczególnych Stowarzyszeń związkowych następująco :

K r a j	Oficyny cennikowe	Oficyny niecennikowe	Ogólna liczba oficyn	Było więc	
				cennikowych	niecennikowych
				procent wszystkich oficyn	
Czechy	318	31	349	91·12	8·88
Bukowina	20	5	25	80	20
Dalmacya	13	2	15	86·67	13·33
Galicja	81	10	91	89·01	10·99
Karyntya	14	.	14	100	.
Kraina	16	1	17	94·12	5·88
Pobrzeże	41	.	41	100	.
Morawy	90	12	102	88·24	11·76
Austria Dolna	343	20	363	94·49	5·51
Austria Górna	41	.	41	100	.
Solnogród	15	2	17	88·24	11·76
Śląsk	37	4	41	90·24	9·76
Styrya	42	.	42	100	.
Tyrol-Vorarlberg . .	37	4	41	90·24	9·76
Trentino	14	11	25	56	44
Razem w roku 1907	1122	102	1224	91·67	8·33
„ „ „ 1906	1075	108	1183	90·87	9·13
Przeto w tym roku	+ 47	— 6	+ 41	+ 0·8	— 0·8

9. Ogólny obrót kasowy Stowarzyszeń związkowych w roku 1907.

Ogólny obrót kasowy 15 Stowarzyszeń związkowych, jak się to okazuje z nadesłanych sprawozdań tych Stowarzyszeń, przedstawiał się w roku 1907 następująco:

Przeciętny stan członków czynnych	Stowarzyszenie	Ilość zainkasowanych wkładek członków					Wynika stąd płaczą- cych
		I.	II.	III.	IV.	razem	
		k w a r t a ł					
3153	Czechy	31245	40577	38919	47760	158501	3048
141	Bukowina	1743	1690	1585	1633	6651	128
67	Dalmacya	880	800	814	814	3308	63
882	Galicja	10579	10795	10288	10821	42483	817
137	Karyntya	1586	1646	1788	1791	6811	131
155	Kraina	2048	1959	1886	1994	7887	152
415	Pobrzeże	5072	4938	4760	5452	20222	389
925	Morawy	9826	11265	11785	11560	44436	854
5219	Austria Dolna	63205	60891	65122	64222	253440	4874
370	Austria Górna	4564	4643	4717	4597	18521	356
116	Solnogród	1444	1458	1467	1407	5776	111
280	Śląsk	3457	3417	3436	3671	13981	269
557	Styrya	6754	6235	6922	6966	26877	517
313	Tyrol-Vorarlberg	3670	3837	3963	4007	15477	298
59	Trentino	704	769	760	876	3109	60
12789	Razem w roku 1907	146777	154920	158212	167571	627480	12067
12209	„ „ „ 1906	141440	148870	145907	160907	597124	11483
11696	„ „ „ 1905	134566	137910	145017	148733	566226	10889

Przychody ogólne:

		w procentach wszystkich przychodów
wkłádki członków	K 999980·57	= 88·07
wpisowe	" 2087·70	= 0·18
odsetki	" 63235·33	= 5·57
inne wpływy	" 70155·50	= 6·18
Ogółem w roku 1907.	K 1135459·10	= 100
" " " 1906.	" 1075126·36	
" " " 1905.	" 1023708·43	

Wydatki ogólne:

		w procentach wszystkich wydatków	w procentach wszystkich przychodów
zapomogi.	K 704495·13	= 69·24	62·05
kształcenie	" 68623·36	= 6·75	6·04
administracja	" 82115·61	= 8·07	7·23
organizacja	" 56540·69	= 5·56	4·98
inne wydatki	" 105642·10	= 10·38	9·3
Ogółem w r. 1907.	K 1017416·89	= 100	89·6
" " " 1906.	" 939688·93		
" " " 1905.	" 981658·86		

Porównawszy ogół wydatków z ogółem przychodów, okaże się, że nadwyżka wynosiła w roku 1907 K 118.042·21 = 10·4%, w roku 1906 K 135.437·43 = 12·6%, w roku 1905 K 42.049·57 = 4·1% przychodów.

Wyszczególnienie obrotu kasowego:

a) Przychody.

Stowarzyszenie	Wkładka do Stowarzyszenia tygodniowo		wkładki członków		wpisowe		odsetki od kapitału		inne wpływy (wraz z sumą wyrównania)		Suma	
	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
Czechy	1-70	90	269450	90	618	20	4370	96	6542	30	280982	36
Bukowina	1-60	60	10641	60	30	.	862	35	865	95	12399	90
Dalmacya	1-50	30	4813	30	31	50	.	.	424	87	5269	67
Galicja	1-50	50	63724	50	206	.	1334	27	7704	22	72968	99
Karyntya	1-50	50	10216	50	6	.	1242	56	322	10	11787	16
Kraina	1-40	80	11041	80	12	.	1480	64	971	25	13505	69
Pobrzeże	1-40	80	28310	80	103	.	919	26	4991	39	34324	45
Morawy	1-60	60	71097	60	142	.	4088	57	7400	92	82729	09
Austria Dolna	1-60	17	405662	17	674	.	39266	41	12525	92	458128	50
Austria Górna	1-60	60	29627	60	42	.	2264	87	2042	98	33977	45
Solnogród	1-40	40	8086	40	18	.	1016	23	4265	63	13386	26
Śląsk	1-50	50	20971	50	42	.	2503	41	317	64	23834	55
Strya	1-50	50	40315	50	31	.	2180	47	18969	58	61496	55
Tyrol	1-40	80	21667	80	102	.	1609	99	2317	31	25697	10
Trentino	1-40	60	4352	60	30	.	95	34	493	44	4971	38
Razem w roku 1907..	.	57	999980	57	2087	70	63235	33	70155	50	1135459	10
" " 1906..	.	02	953012	02	2535	.	61291	75	58287	59	1075126	36
" " 1905..	.	56	896845	56	2209	20	55295	73	69357	94	1023708	43

b) Wydatki.

Stowarzyszenie	na zapomogi		na kształcenie		na administrację		na organizację		inne wydatki (wraz z sumą wyrównania)		Suma	
	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
Czechy	178472	63	16431	81	18684	17	15119	77	52669	34	281377	72
Bukowina	5567	20	615	66	1463	42	1032	52	2293	66	10972	46
Dalmacya	2496	83	58	24	795	24	494	94	1420	13	5265	38
Galicja	47096	.	4102	88	6957	95	3203	32	551	11	61911	26
Karyntya	5568	60	575	23	1224	58	663	82	2000	06	10032	29
Kraina	6647	80	1133	86	1138	87	872	22	2736	24	12528	99
Pobrzeże	25051	35	924	88	2144	05	1572	38	18126	22	47818	88
Morawy	56950	48	5147	19	7071	02	4009	57	2288	49	75466	75
Austria Dolna	280826	64	31730	53	29974	96	20572	92	10159	10	373264	15
Austria Górna	24349	.	2067	56	2763	74	1759	96	1279	03	32219	29
Solnogród	11004	.	844	35	606	30	1090	59	681	65	14226	89
Śląsk	12533	40	1820	67	1746	45	1446	90	3130	74	20678	16
Strya	28486	20	1957	40	5244	89	2394	15	5983	29	44065	93
Tyrol	16538	20	1157	02	1830	65	1822	29	1893	69	23241	85
Trentino	2906	80	56	08	469	32	485	34	429	35	4346	89
Razem w roku 1907..	704495	13	68623	36	82115	61	56540	69	105642	10	1017416	89
" " 1906..	705403	51	60122	51	75264	82	42805	51	56092	58	939688	93
" " 1905..	739838	14	56021	11	73870	51	49361	19	62567	91	981658	86

c) Stan majątku

(z wyłączeniem wartości bibliotek i inwentarza).

Stowarzyszenie	Z końcem 1907		Z końcem 1906		W z r o s t			U b y t e k		
	K	h	K	h	K	h	proc.	K	h	proc.
Czechy	1) 280497	83	280893	19	.		.	395	36	0·15
Bukowina	23766	85	22339	41	1427	44	6·39	.	.	.
Dalmacja	1048	30	1044	01	4	29	0·41	.	.	.
Galicya	46931	23	35873	50	11057	73	30·55	.	.	.
Karyntya	32562	29	30807	42	1754	87	5·7	.	.	.
Kraina	37536	09	36559	39	976	70	2·67	.	.	.
Pobrzeże	25600	07	39094	50	.		.	13494	43	34 52
Morawy	118042	53	110780	19	7262	34	6·56	.	.	.
Austrya Dolna	1014093	39	929229	04	84864	35	9·13	.	.	.
Austrya Górna	61659	87	59901	71	1758	16	2·94	.	63	2·94
Solnogród	27777	01	28617	64	.		.	840	.	.
Śląsk	46575	45	43419	06	3156	39	7·27	.	.	.
Styrya	106578	45	89147	83	17430	62	19·55	.	.	.
Tyrol	44938	79	42483	54	2455	25	5·78	.	.	.
Trentino	3675		3050	51	624	49	20·47	.	.	.
Razem	1871283	13	1753240	94	182772	63	7·57	14730	42	0·84
					od tego kwota z rubryki: Ubytek	42	0·84			
					przeło faktyczny wzrost . . .	21	6·73			

1) W Czechach wyłączone z ogólnego majątku nadzwyczajny fundusz z wsparć w kwocie K 2961240; — 2) w Dalmacji wycofano z ogólnego majątku fundusz za pomogowy w kwocie K 185·4; — 3) na Pobrzeżu wyliczone z ogólnego majątku nienaruszalny fundusz dla wdów w kwocie K 17 469·86; — fundusze te będą w przyszłości administrowane niezależnie od Stowarzyszenia.

d) Ulokowanie majątku.

Stowarzyszenie	W y k a z a n o										Przypuszczalna wartość prócz obok wykazanego majątku			
	w realnościach				w papierach wartościowych i różnych walorach						bibliotek			
	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
Czechy	1) 199820	82	23600	.	42953	74	14123	27	4000	.	7372	76		
Bukowina	.	.	100	.	22241	19	1425	66	591	42	401	42		
Dalmacya	.	.	160	38	.	.	887	92	.	.	250			
Galicja	.	.	26542	50	14475	13	5913	60	2173	02	892	26		
Karyntya	.	.	178	.	30417	10	1967	19	1040	79	391	51		
Kraina	.	.	12132	04	23837	82	1566	23	2300	.	400	.		
Pobrzeże	2) 14000	.	.	.	7243	76	4356	31	.	.		.		
Morawy	3) 91000	.	4484	.	14687	35	7871	18	4650	.	1472	50		
Austria Dolna	4) 685468	12	297026	11	26636	93	4962	23	11687	99	9231	48		
Austria Górna	.	.	36242	56	24181	37	1235	94	3443	11	846	95		
Solnegród	.	.	14883	50	12373	56	519	95	600	.	100	.		
Śląsk	.	.	39580	06	1404	35	5591	04	1071	25	163	44		
Styrya	5) 97938	03	1361	.	5149	56	2129	86	2908	30	1020	55		
Tyrol	.	.	1986	20	41347	68	1604	91	2500	.	500	.		
Trentino	.	.	.	.	3475	.	200	.	130	.	850	.		
Razem...	1088226	97	458276	35	270424	54	54355	29	37095	88	23892	87		
													60988-75	

1) Dom i grunt po odpisanu ciążącego na nich długu hipotecznego w kwocie K 139,935-29. — 2) Drukarnia Związkowa. — 3) Dom. — 4) Dom po odpisanu ciążącego na nim długu hipotecznego w kwocie K 227,057-06. — 5) Dom.

e) Porównanie stanu majątku do liczby członków.

Stowarzyszenie miało:	Z końcem 1907				Z końcem 1906				Z końcem 1905			
	Członków	majątku	udział na członka		Członków	majątku	udział na członka		Członków	majątku	udział na członka	
			K	K			K	K			K	K
Czechy	3313	280497·83	84·67		3073	280893·19	91·41		2883	249299·71	86·47	
Bukowina	136	23766·85	174·76		136	22339·41	164·26		183	20053·47	145·32	
Dalmacya	69	1048·30	15·19		66	1044·01	15·82		61	997·51	16·35	
Galicja	892	46931·23	52·61		876	35873·50	40·95		858	34219·56	39·88	
Karyntya	144	32562·29	226·13		129	30807·42	238·82		134	29730·26	221·87	
Kraina	162	37536·09	231·70		154	36559·33	237·40		148	35446·85	239·51	
Pobrzeże	420	25600·07	60·95		396	39094·50	98·72		368	37824·69	102·78	
Morawy	914	118042·53	12·15		913	110780·19	121·34		882	110237·81	124·99	
Austria Dolna	5381	1014093·39	188·46		5130	929229·04	181·14		4945	845937·93	171·07	
Austria Górna	363	61659·87	169·86		358	59901·71	167·32		340	59904·10	176·19	
Solnogród	109	27777·01	254·83		114	28617·64	251·03		119	28724·30	241·38	
Śląsk	302	46575·45	154·22		282	43419·06	153·97		224	39121·30	174·65	
Styrya	563	106578·45	189·30		538	89147·83	165·70		512	83714·11	163·51	
Tyrol	330	44938·79	136·18		290	42483·54	146·50		272	40168·34	147·68	
Trentino	66	3675—	55·68		57	3050·51	53·52		72	2423·57	33·66	
Razem	13164	1871283·15	142·12		12512	1753240·94	140·13		11976	1617803·51	135·09	

10. Dział zapomogowy Stowarzyszeń związkowych.

Poniżej zamieszczamy szczegółowy pogląd na zapotrzebowanie we wszystkich gałęziach wsparć naszych Stowarzyszeń związkowych, dołączając daty sumaryczne z dwu lat poprzednich.
 Jako czasowo niezdolni do pracy (chorzy) otrzymali w roku 1907 zapomogę: 3624 zecerów, 685 drukarzy, 141 odlewaczy czcionek, 7 z innych zawodów, razem 4457 członków, a mianowicie:

Ze Stowarzyszenia	chorzy	w procentach na przeciętną liczbę członków	w wypadkach choroby	Czas trwania choroby			wyplacona zapomoga	
				razem	na 1 wypadek choroby	podzielone na przeciętną li- czbę członków	w kwocie	na 1 wypadek choroby
						K		
Czechy	1065	33·78	1433	35028	24·44	11·11	65003·13	45·36
Bukowina	64	45·39	106	2076	19·58	14·72	3736·80	35·25
Dalmacya	23	34·33	32	672	21	10·03	1186·80	37·09
Galicja	321	36·4	478	11840	24·77	13·42	21308·40	44·58
Karyntya	52	37·96	72	1266	17·58	9·24	2229·60	30·97
Kraina	68	43·87	94	1458	15·51	9·41	2604·60	27·71
Pobrzeże	152	36·63	222	6470	29·14	14·59	10797·60	48·64
Morawy	346	37·41	465	11463	24·65	12·39	25465·20	54·76
Austria Dolna	1725	33·05	2460	59675	24·26	11·43	105666·—	42·95
Austria Górna	121	32·7	148	3323	22·45	8·98	5889·—	39·79
Solnogród	37	31·9	41	1010	24·63	8·71	1792·80	43·73
Śląsk	133	47·5	189	3117	16·49	11·13	5468·40	28·93
Styrya	184	33·03	244	5279	21·64	9·48	9033·60	37·02
Tyrol	139	44·4	186	2909	15·64	9·29	5121·—	27·53
Trentino	27	45·76	38	663	17·45	11·24	1193·40	31·41
Razem w roku 1907 ...	4457	34·85	6208	146249	23·56	11·44	266496·33	42·93
" " " 1906 ...	4005	32·8	5498	135555	24·65	11·1	247254·39	44·97
" " " 1905 ...	4297	36·74	5933	148513	25·03	12·7	269969·59	45·5

Gdy liczbę wyplaconych dni choroby zamienimy na lata (a 365 dni), otrzymamy następujące cyfry:

w roku	dni choroby	lata lub całkowite wspierani chorzy	w procentach na przeciętną liczbę członków
1907.....	146249	401	3·14
1906.....	135555	372	3·05
1905.....	148513	407	3·48

Jako nie mający zajęcia w miejsu pobrali w roku 1907 zapomogę: 1252 zecerów, 390 drukarzy, 22 odlewaczy, 2 z innych zawodów, razem 1666 członków; — kosztą przesiedlenia otrzymali: 66 zecerów, 35 drukarzy, razem 101 członków, a mianowicie:

Ze Stowarzyszenia	bezkonducyjni w miejsu	w procentach na przeciętną liczbę członków	w wypadkach w bezrobocie	czas trwania bezrobocia			wypłacona zapomoga		przesiedleni	wypłacona zapomoga	
				razem	na 1 wypła- dek bezro- botia	podzielone na przecię- tną liczbę członków	w kwocie	na 1 wypła- dek		w kwocie	na 1 wypła- dek prze- stępleni
d n i											
K											
K											
Czechy	381	12·08	579	12546	21·67	2·98	27981·—	48·33	43	1950·—	45·35
Bukowina	15	10·64	32	561	17·53	3·98	1122·—	35·06			
Dalmacya	6	8·96	10	273	27·3	4·07	546·—	54·6	3	170·—	56·67
Galicja	144	16·33	234	5249	22·43	5·95	10498·—	44·86	3	126·—	42·—
Karyntya	11	8·03	15	302	20·13	2·2	604·—	40·27	3	154·—	51·33
Kraina	11	7·1	12	359	29·92	2·32	718·—	59·83	2	80·—	40·—
Pobrzeże	39	9·4	59	1010	17·12	2·43	2020·—	34·24	3	90·—	30·—
Morawy	105	11·35	163	3110	19·08	3·36	6220·—	38·16	12	588·—	49·—
Austrya Dolna	767	14·7	2493	33303	13·36	6·38	66606·—	26·72	15	868·—	57·87
Austrya Górna	41	11·08	47	1049	22·32	2·48	2122·—	45·15	6	350·—	58·33
Solnogród	22	18·97	32	594	18·56	5·12	1188·—	37·13	3	154·—	51·33
Śląsk	28	10	34	512	15·06	1·83	1024·—	30·12	1	56·—	56·—
Styrya	50	8·98	73	1122	15·37	2·01	2244·—	30·47	4	150·—	37·50
Tyrol	40	12·78	52	1168	21·31	3·54	2216·—	42·62			
Trentino	6	10·17	10	389	38·9	6·59	778·—	77·80	3	154·—	51·33
Razem w roku 1907..	1666	13·02	3845	61487	15·99	4·81	125887·—	32·74	101	4890·—	48·42
" " 1906..	1889	15·47	4105	80903	19·71	6·63	168209·—	40·98	106	5163·—	48·71
" " 1905..	1904	16·28	3781	89816	23·75	7·68	189456·—	50·11	73	3518·—	48·19

Gdy liczbę wypłaconych dni bezrobocia zamienimy na lata (licząc rok roboczy po 300 dni), dojdziemy do następującego rezultatu:

w roku	dni bezrobocia	lata lub ośrocznie wspierani bezkondy- cyjni w miejsu		w procentach na przeciętną liczbę członków	
		=		=	
1907	61487	205		1·06	
" 1906	80903	270		2·21	
" 1905	89816	299		2·56	

Jako nie mający zajęcia w podróży, pobrali w r. 1907 zapomogę: 1053 zecerów, 183 drukarzy, 13 odlewaczy, 1 z innego zawodu, razem 1250 członków, a mianowicie:

Ze Stowarzyszenia	bezkondyjni w podróży	w procentach na przeciętną liczbę członków	frekwencya w stacyach płatniczych	czas trwania podróży		wypłacona zapomoga	
				razem	przeciętnie na podróżnego	w kwocie	przeciętnie na podróżnego
				dni			K
Czechy	1250	9.77	837	2940	3.51	4022.30	4.81
Bukowina			8	37	4.63	44.40	5.55
Dalmacya			23	70	3.04	84.—	3.65
Galicja			155	518	3.34	621.60	4.01
Karyntya			424	1860	4.39	2232.—	5.26
Kraina			232	856	3.69	1027.20	4.43
Pobrzeże			349	1113	3.19	1335.60	3.83
Morawy			362	1394	3.85	1672.80	4.62
Austria Dolna			1617	6094	3.77	7312.80	4.52
Austria Górna			899	3075	3.42	3737.—	4.16
Solnogród			524	2236	4.27	2683.20	5.12
Śląsk			147	456	3.1	547.20	3.72
Styrya			895	3242	3.62	3890.40	4.35
Tyrol			1103	4561	4.14	5473.20	4.96
Trentino			80	262	3.28	314.40	3.93
Razem w roku 1907.	1250	9.77	7655	28714	22.97	34998.10	28
" " " 1906.	1310	10.73	7890	29837	22.78	36440.40	27.82
" " " 1905.	1408	12.04	9152	36329	25.8	43816.60	31.12

Gdy liczbę wypłaconych dni podróży zamienimy na lata (licząc na rok 300 dni roboczych), wykaże się następujący stosunek:

	dni podróży	lata lub całorocznie wspierani bezkond. w podróży	w procentach na przeciętną liczbę członków
w roku 1907.....	28714	96	0.75
" " 1906.....	29837	100	0.82
" " 1905.....	36329	121	1.04

Jako stale niezdolni do pracy otrzymali w roku 1907 zapomogę: 211 zecerów, 60 drukarzy, 14 odlewczy, 5 z innych zawodów, razem 290 członków a mianowicie:

Ze Stowarzyszenia	inwalidzi	w procentach na przeciętną liczbę członk.	czas trwania zapomogi		wyplacona zapomoga	
			razem	przeciętnie na inwalidę	w kwocie	przeciętnie na inwalidę
Czechy	70	2.22	3293	47.04	39032.—	557.60
Bukowina	2	1.42	60	30	496.—	248.—
Dalmacya	1	1.49	20	20	160.—	160.—
Galicya	19	2.15	864	45.47	8808.—	463.58
Karyntyja						
Kraina	2	1.29	100	50	1056.—	528.—
Pobrzeże	15	3.61	611	40.73	5986.—	399.07
Morawy	21	2.27	1001	47.67	13013.—	619.67
Austrya Dolna.	114	2.18	5095	44.69	59436.—	521.37
Austrya Górna	12	3.24	565	47.08	9785.—	815.42
Solnogród.	5	4.31	209	41.8	3195.—	639.—
Śląsk	7	2.5	316	45.14	3988.—	566.86
Styrya	17	3.05	839	49.35	11210.—	659.41
Tyrol	4	1.28	208	52	2288.—	572.—
Trentino	1	1.69	52	52	416.—	416.—
Razem w roku 1907	290	2.27	13233	45.63	158869.—	547.82
" " 1906	264	2.16	12190	46.17	146476.—	554.83
" " 1905	246	2.1	10996	44.7	132701.—	539.44

Gdy liczbę wyplaconych tygodni zapomóg inwalidom zamienimy na lata, otrzymamy następujące cyfry:

	tygodni	lata lub ośmiorocznie wspierani inwalidzi	w procentach na przeciętną liczbę członków
w roku 1907	13233	254	1.99
" " 1906	12190	234	1.92
" " 1905	10996	212	1.81

Koszta pogrzebowe (także odprawy wdowie) wypłacono w roku 1907: za 132 zecerów, 19 drukarzy, 11 odlewaczy i 1 z innego zawodu, razem za 163 członków, a mianowicie:

Zapomogę dla sierot w roku 1907 wypłacono 576 dzieciom, a mianowicie:

Ze Stowarzyszenia	za członków	w proc. na prze- ciętą liczbę członków	wypłacono zapomoga			dzieciom	za miesięcy	wypłacono zapomoga	
			w kwocie	na 1 wypadek przeciętnie	w kwocie			przeciątnie na dziecko	
K		K							
Czechy	38	1·21	7600·—	200·—	134	1405	14898·—	111·18	
Bukowina	.	.	.	.	2	21	168·—	84·—	
Dalmacya	.	.	.	.	6	72	288·—	48·—	
Galicja	9	1·02	2650·—	283·33	45	454	2804·—	62·31	
Karyntya	.	.	.	.	4	48	336·—	84·—	
Kraina	1	0·65	300·—	300·—	6	62	488·—	81·33	
Pobrzeże	7	1·69	1700·—	242·86	18	206	1248·—	69·33	
Morawy	19	2·05	5823·88	306·52	52	566	4100·—	78·85	
Austrya Dolna	74	1·42	21659·84	292·70	244	2536	17164·—	70·34	
Austrya Górna	5	1·35	1200·—	240·—	16	173	1020·—	63·75	
Solnogród	4	3·45	1360·—	340·—	10	87	600·—	60·—	
Śląsk	2	0·71	600·—	300·—	10	102	768·—	76·80	
Syrya	2	0·36	165·—	82·50	21	223	1564·—	74·48	
Tyrol	2	0·64	800·—	400·—	7	75	600·—	85·71	
Trentino	.	.	.	.	1	12	48·—	48·—	
Razem w roku 1907	163	1·27	43858·72	269·07	576	6042	46094·—	80·02	
" " 1906	145	1·19	39587·60	273·02	533	5609	42839·—	80·37	
" " 1905	142	1·21	40006·84	281·74	499	5301	40829·83	81·82	

Inne zapomogi wypłacono w roku 1907: 531 osobom, a mia-
nowicie:

Ze Stowarzyszenia	osobom	wypłacona zapomoga		osobom	ogólna kwota wypłaconych wsparc	Z tego przypadło na		
		w kwocie	na osobę przeciętnie			każdego wspieranego przeciętnie	każdego członka (płacącego) za cały rok	za tydzień
K								
Czechy	95	17986·20	189·33	2663	178472·63	67·02	58·55	1·13
Bukowina	.	.	.	91	5567·20	61·18	43·49	—·84
Dalmacya	20	62·03	3·10	82	2496·83	30·45	39·63	0·76
Galicya	7	280·—	40·—	703	47096·—	66·99	57·65	1·11
Karyntyta	6	13·—	2·17	500	5568·60	11·14	42·51	—·82
Kraina	4	374·—	93·50	326	6647·80	20·39	43·74	—·84
Pobrzeże	36	1874·15	52·06	619	25051·35	40·47	64·40	1·24
Morawy	86	67·60	—·79	1003	56950·48	56·78	66·69	1·28
Austrya Dolna	80	2114·—	26·43	4636	280826·64	60·58	57·62	1·11
Austrya Górna	16	246·—	15·38	1116	24349·—	21·82	68·40	1·32
Solnogród	20	31·—	15·50	625	11001·—	17·61	99·14	1·91
Śląsk	119	81·80	—·69	447	12533·40	28·04	46·59	—·90
Styrya	27	229·20	8·49	1200	28486·20	23·74	55·09	1·06
Tyrol	10	40·—	4·—	1305	16538·20	12·67	55·50	1·07
Trentino	5	3·—	—·60	123	2906·80	23·63	48·44	—·93
Razem w roku 1907..	531	23401·98	44·07	15439	704495·13	45·63	58·38	1·12
" " 1906..	328	19434·12	59·25	15160	705403·51	46·52	61·43	1·18
" " 1905..	373	19540·28	52·39	16686	739838·14	44·34	67·94	1·31

We wszystkich kategoriach zapomóg razem wydano przeto
w roku 1907 na wsparcia:

II. Scentralizowane zapomogi Związku.

Z zawartych w rozdziale 10 kwot działu zapomogowego zaliczono Związkowi tylko te kwoty, które zostały w myśl uchwał Zjazdów związkowych wypłacone i które 15 Stowarzyszeń związkowych w stosunku do liczby swoich członków wspólnie pokryło. Na podstawie miesięcznych i kwartalnych zamknięć rachunkowych osiągnięto następujący rezultat:

Tytułem scentralizowanych zapomóg wydano w roku 1907:

	K
dla czasowo niezdolnych do pracy (chorych)	257230·20
„ nie mających pracy w miejscu	122974·—
„ „ „ w podróży	34456·80
„ przemieszczających się	4890·—
„ stale niezdolnych do pracy (inwalidów)	150184·—
na koszt pogrzebowe (także odprawy wdowie)	39478·72
dla sierot	40636·—

Razem . . 649849·72

w roku 1906	652934.—
-----------------------	----------

“ ” 1905 684156·60

W porównaniu z wynikami dwu lat poprzednich okazuje się *zapotrzebowanie w pojedynczych działach scentralizowanych* zapomóg następująco:

1. Zapomoga dla czasowo niezdolnych do pracy (chorych) w miejscu i podróży

D n i z a p o m o g i							kwota zapom.
		chorzy	wypadki	à K 2—	à K 1:80	à K 1:20	razem K
w roku	1907 . . .	4457	6208	.	136219	10030	257230·20
"	" 1906 . . .	4005	5498	.	125274	10281	237830·40
"	" 1905 . . .	4297	5933	256	137198	11059	260739·20

2. Zapomoga dla bezkondycyjnych w miejscu i kosztu przesiedlenia:

		bezkondyjni w miejscu	wypadki	Z a p o m o g i dni	kwota K	prze- siedleni	kwota zapom. K
w roku	1907	1666	3845	61487	122974·—	101	4890·—
" "	1906	1889	4105	89093	161806·—	106	5139·—
" "	1905	1904	3781	89816	179632·—	73	3448·—

3. Zapomoga dla bezkondycyjnych w podróży:

	bezkond. w podróży	frekwencja na stacjach płatniczych	Zapomogi dni	kwota K
w roku 1907	1250	7655	28714	34456·80
" " 1906	1310	7890	29837	35804·40
" " 1905	1408	9152	36329	43594·80

4. Zapomoga dla stale niezdolnych do pracy (inwalidów):

	inwalidzi	tygodni	Zapomogi à koron	kwota zapom. K
w roku 1907.....	29	1336	8.—	10688.—
	35	1590	9.—	14310.—
	31	1387	10.—	13870.—
	34	1558	11.—	17138.—
	32	1528	12.—	18336.—
	129	5834	13.—	75842.—
Razem ..	290	13233		150184.—
w roku 1906.....	264	12190		138297.—
" 1905.....	246	10996		125101.—

5. Koszta pogrzebowe (także odprawa wdowia):

	wypadki	à K	kwota zapom. K
w roku 1907.....	49	100.—	4900.—
	27	200.—	5400.—
	34	300.—	10200.—
	45	400.—	18000.—
	8	w różnej wysokości	978.72
Razem ..	163		39478.72
w roku 1906.....	145		36401.20
" " 1905.....	142		35889.60

6. Zapomoga dla sierot:

	dzieci	miesiące wsparcia	à koron	kwota zapom. K
w roku 1907.....	174	1950	4.—	7800.—
	401	4092	8.—	32736.—
1 odprawa.....				100.—
Razem.....	576	6042		40636.—
w roku 1906.....	533	5608		37656.—
" " 1905.....	500	5301		35752.—

Dla większej przejrzystości podajemy poniżej *statystyczne daty* z roku 1907, odnoszące się do scentralizowanych zapomóg:

Do liczby 1: *Ruch w dziale chorych*: Zapomogę otrzymało 3624 zecerów, 685 drukarzy, 141 odlewczy czcionek, 7 z innych zawodów, zatem razem 4457 członków. Z tych 245 pozostało na funduszu chorych z poprzedniego roku, 4212 świeżo, a 1751 powtórnie zachorowało, co czyni razem 6208 wypadków choroby. — Z funduszu chorych ubyło 505 skutkiem polepszenia się, 5292 wyzdrowiało, 37 przeniesiono w stan inwalidowy, 115 zmarło, 12 chorym wstrzymano zapomogę, a 247 pozostało z końcem roku na funduszu chorych.

Według miesięcy przedstawia frekwencya następujący rezultat:

	Chorych	wypadków	dni
Styczeń	717	741	9882
Luty	876	895	11699
Marzec	881	914	13595
Kwiecień	732	751	10694
Maj	685	695	10630
Czerwiec	839	860	15196
Lipiec	879	900	14094
Sierpień	991	1023	17456
Wrzesień	851	868	12448
Październik	696	716	10292
Listopad	735	752	11060
Grudzień	611	615	9203
Przeciętnie w roku 1907 na miesiąc	791	810	12187
" " 1906 " "	718	737	11296
" " 1905 " "	783	801	12376

Najwyższa liczba chorych była w roku 1907 w sierpniu, *najniższa* w grudniu.

* * *

Do liczby 2: *Ruch w dziale nie mających zajęcia w miejscu*: Zapomogę otrzymało 1252 zecerów, 390 drukarzy, 22 odlewczy czcionek, 2 z innych zawodów, zatem razem 1666 członków. Z tych pozostało na funduszu z poprzedniego roku 137, nowych przybyło 1529, powtórnie bez zajęcia było 2179, razem więc było 3845 wypadków bezkondycjonowania. — Ubyło: do kondycji wstąpiło 3313, udało się w podróż 166, na fundusz chorych przeszło 62, na fundusz inwalidowy przeszedł 1, wypłacono 147, do wojska odeszło 35, zapomogę wstrzymano 8 członkom, a z końcem roku pozostało na funduszu 113.

Koszta przesiedlenia otrzymało 66 zecerów, 35 drukarzy, razem 101 członków.

Według miesięcy przedstawia frekwencya następujący rezultat:

	Nie mających zajęcia	wypadków	dni	Przesiedlo- nych
Styczeń	307	400	3765	3
Luty	244	332	3079	13
Marzec	214	284	2888	5
Kwiecień	194	282	2535	9
Maj	214	282	2600	8
Czerwiec	248	336	3638	10
Lipiec	267	328	3684	9
Sierpień	434	506	7944	10
Wrzesień	554	617	9282	7
Październik	556	646	9124	6
Listopad	496	655	8220	13
Grudzień	348	481	4728	8
Przeciętnie w roku 1907 na miesiąc	340	429	5124	9
" " 1906 " "	410	495	6742	9
" " 1905 " "	434	497	7485	6

Najwyższa liczba nie mających zajęcia w miejscu była w roku 1907 w październiku, *najniższa* w kwietniu.

Oprócz pobierających zapomogę z funduszu dla nie mających zajęcia w miejscu była w roku 1907 we wszystkich okręgach Stowarzyszeń, z wyjątkiem Śląska i Trentino, wielka liczba *wypłaconych i nieuprawnionych do pobierania zapomogi członków bez pracy*, których wykazanie ze względu na rzeczywisty stan bezrobocia i dokładność jest na tem miejscu potrzebne:

Nie pobierających zapomogi było w miejscu					Czas trwania bezrobocia	
w okręgu Stowarzyszenia	wypła- conych	nie mają- cych jeszcze prawa	razem	procent przeciętnej liczby członków	razem	na będącego bez zajęcia przeciętnie
	członków bez zajęcia				d n i	
Czechy	26	171	197	6·25	6616	33·58
Bukowina	.	12	12	8·51	333	27·75
Dalmacya	1	2	3	4·48	43	14·33
Galicya	16	36	52	5·9	1650	116·35
Karyntya	2	2	4	2·92	380	95
Kraina	1	1	2	1·29	48	24
Pobrzeże	1	17	18	13·14	225	12·5
Morawy	5	42	47	5·08	2535	53·94
Austria Dolna	155	360	515	9·87	19090	37·07
Austria Górna	.	1	1	0·27	86	86
Solnogród	.	2	2	1·72	51	25·5
Śląsk	.	.	.	.	.	.
Styrya	1	.	1	0·18	91	91
Tyrol-Vorarlberg . . .	1	2	3	0·96	133	44·33
Trentino	.	.	.	.	.	.
Razem w roku 1907..	209	648	857	6·71	31281	36·5
" " " 1906..	352	654	1006	8·24	46320	46·04
" " " 1905..	488	638	1126	9·63	62352	55·37

Jeżeli cyfry powyższej tabeli dodamy do tych, które odnoszą się do stanu pobierających wsparcie, wtedy otrzymamy rzeczywistą liczbę będących bez zajęcia w miejscu. *Suma* ta przedstawia się następująco:

	nie mających zajęcia w miejscu	w procentach na przeciętną liczbę członków	razem dni	Czas trwania bezrobocia podzielony na liczbę nie ma- jących zajęcia przypało	
				liczbę członków	przeciętną liczbę członków
w roku 1907.	2523	19·73	92768	36·78	7·25
" " 1906.	2895	23·71	127223	43·95	10·42
" " 1905.	3030	25·91	152168	50·22	13·01

Jeżeli *ogólną sumę dni bezrobocia* zamienimy na lata (licząc 300 dni roboczych na rok), otrzymamy rzeczywisty *procent bezrobocia* jak następuje:

	dni bezrobocia	lata lub całorocznie bezkond. w miejscu	w procentach na prze- ciętną liczbę członków
w roku 1907.	92768	= 309	2·42
" " 1906.	127223	= 418	3·42
" " 1905.	152168	= 507	4·34

* * *

Do liczby 3: *Ruch w dziale nie mających zajęcia w podróży*: Otrzymało zapomogę w roku 1907: 1053 zecerów, 183 drukarzy, 13 odlewczy czcionek, 1 z innego zawodu, razem 1250 członków. Odbyli oni ogółem 2200 tur podróży, z czego 12 tur rozpoczęto w poprzednim roku, dalej przedsięwzięto tur 515 z austriackich miejsc pracy, 93 przez pozostających bez zajęcia w miejscu i 96 przez takich, którzy zachorowali podczas podróży, wyzdrowieli, następnie od granic z Węgier 308, z Chorwacji 59, z Niemiec 913, z Włoch 114, ze Szwajcaryi 85 i z Bośni 5.

Kondycję otrzymali podróżni w 358 wypadkach; poza granice podróży udali się: do Węgier 286 razy, do Chorwacji 31, do Niemiec 929, do Włoch 94, do Szwajcaryi 123 razy, do Bośni 4 razy, do Rosyi 3 razy, zatrzymywało się bez kondycyi w miejscu 152, zachorowało 57, do wojska odszedł 1, zapomogę wstrzymmano 1, podczas gdy z końcem roku 25 pozostawało w podróży, a 136 ukończyło podróż bez zawiadomienia. (Z tych ostatnich większość zapewne wstąpiła do kondycyi).

Co do przynależności do Związku dzielą się wspierani w r. 1907 podróźni, czas trwania ich podróży w Austrii, oraz wypłacona im zapomoga podróżna, jak następuje:

Członkowie	Z w i ą z k u	Dni podróży	Kwota wypłaconych zapomóg	
			K	h
18	Niemiecka Szwajcarya	361	433	20
.	Francuska Szwajcarya	.	.	.
1	Włoska Szwajcarya	10	12	.
573	Niemcy	12411	14893	20
363	Austria	8183	9819	60
182	Węgry	4568	5481	60
36	Chorwacya	814	976	80
28	Serbia	898	1077	60
.	Bułgarya	.	.	.
7	Rumunia	184	220	80
11	Bośnia	348	417	60
6	Włochy	17	20	40
5	Francya	102	122	40
1	Luksemburg	41	49	20
.	Belgia	.	.	.
11	Dania	401	481	20
3	Norwegia	240	288	.
4	Szwecya	101	121	20
1	Ryga	35	42	.
1250	Razem	28714	34456	80

Z 363 członków Związku austriackiego było 49 ze Stowarzyszenia w Czechach, 12 z Bukowiny, 8 z Dalmacyi, 32 z Galicyi, 7 z Karynty, 4 z Krainy, 2 z Pobrzeża, 35 z Moraw, 133 z Austrii Dolnej, 10 z Austrii Górnej, 11 z Solnogradu, 17 ze Śląska, 27 ze Styryi, 12 z Tyrolu-Vorarlbergu i 4 z Trentino.

Frekwencya we wszystkich 53 stacyach płatniczych przedstawia się według miesięcy następująco:

	Bezkonkondycyjni w podróży	frekwencya na stacyach płatn.	dni podróży
Styczeń	51	107	356
Luty	46	98	365
Marzec	56	141	464
Kwiecień	112	281	951
Maj	231	624	2347
Czerwiec	286	859	3229
Lipiec	409	1283	4785
Sierpień	484	1669	6480
Wrzesień	445	1237	4702
Październik	260	701	2566
Listopad	135	340	1292
Grudzień	93	315	1177
Przeciętnie w roku 1907 na miesiąc . .	217	638	2393
" " 1906 " " . .	232	658	2487
" " 1905 " " . .	267	763	3027

Najruchliwszym miesiącem odnośnie do frekwencji podróźnych i czasu trwania podróży był w roku 1907 miesiąc sierpień, najstabszym miesiąc luty.

Powracając do wyników z roku 1907, otrzymamy *ogólny obraz rozmiarów bezrobocia* u drukarzy austriackich w tym roku, zestawivszy daty statystyczne cyfr 1—3 w sposób następujący:

W roku 1907 było bez zajęcia	członków	w procentach na przeciętną liczbę członków	Czas trwania bezrobocia		w procentach na przeciętną liczbę członków
			dni	przemienione na lata = całorocznie bez zajęcia	
z powodu słabości	4457	34·85	146249	401	3·14
w miejscu (wspieranych)	1666	13·02	61487	205	1·6
„ (niewspieranych)	857	6·71	31281	104	0·81
w podróży (wspieranych)	1250	9·77	28714	96	0·75
Razem w roku 1907	8230	64·35	267731	806	6·3
„ „ „ 1906	8210	67·25	292615	897	7·35
„ „ „ 1905	8735	74·69	337010	1035	8·85

Do cyfry 4: *Ruch w dziale inwalidów*: Na początku roku 1907 było 238 (174 zecerów, 50 drukarzy, 10 odlewaczy czcionek, 4 z innych zawodów) pobierających zapomogę; świeżo przybyło 52 (37 zecerów, 10 drukarzy, 4 odlewaczy czcionek, 1 z innego zawodu), razem było zatem 290 (211 zecerów, 60 drukarzy, 14 odlewaczy czcionek, 5 z innych zawodów). — Ubyło 28 inwalidów, a to 1 skutkiem odzyskania zdolności do pracy i 27 wskutek śmierci (21 zecerów, 5 drukarzy, 2 odlewaczy). — Na funduszu pozostało 262 (190 zecerów, 55 drukarzy, 12 odlewaczy czcionek, 5 z innych zawodów).

Co do *wieku przyjętych* w roku 1907 na fundusz inwalidowy 52 członków, skonstatowano:

u 1 członka	wiek 27 lat	u 2 członków	wiek 56 lat
„ 1 „	„ 31 „	„ 2 „	„ 57 „
„ 1 „	„ 35 „	„ 3 „	„ 58 „
„ 1 „	„ 38 „	„ 1 członka	„ 59 „
„ 1 „	„ 40 „	„ 2 członków	„ 61 „
„ 1 „	„ 41 „	„ 2 „	„ 62 „
„ 2 członków	„ 43 „	„ 1 członka	„ 63 „
„ 2 „	„ 46 „	„ 1 „	„ 64 „
„ 2 „	„ 47 „	„ 3 członków	„ 65 „
„ 1 członka	„ 49 „	„ 1 członka	„ 66 „
„ 1 „	„ 50 „	„ 1 „	„ 67 „
„ 4 członków	„ 51 „	„ 3 członków	„ 68 „
„ 2 „	„ 53 „	„ 2 „	„ 69 „
„ 4 „	„ 54 „	„ 2 „	„ 70 „
„ 1 członka	„ 55 „	„ 1 członka	„ 71 „

Przeciętny wiek tych członków przy przejściu w stan inwalidowy był zatem: 55·3 lat (w roku 1906: 56·8 lat, w roku 1905: 55·9 lat).

Jako *przyczynę przejścia w stan inwalidowy* stwierdzono:

Zwyrodnienie starcze . . . w 22 wypadk.	Choroby serca w 2 wypadk.
Zanik kończyn górnych . . „ 1 „	Próchnienie kości „ 1 „
Cierpienia oczne „ 3 „	Zylaki „ 1 „
Zatrucie łożowem chroniczne . „ 3 „	Paraliż kończyn dolnych . „ 4 „
Złamanie prawego przedram. „ 1 „	Cierpienia płucne „ 6 „
Cierpienia umysłowe „ 5 „	Lupus (wilk) „ 1 „
Podagra „ 1 „	Cierpienia mleczna paciesz. „ 1 „

U 24 inwalidów były oprócz wymienionych tu chorób jeszcze inne cierpienia przyczyną przejścia w stan inwalidowy.

28 inwalidów (z których 27 zmarło, a 1 powrócił do stanu czynnego), którzy ubyli w roku 1907, *pobrało zapomogę* razem przez 6965 tygodni, a mianowicie jeden z nich przez 3, dwóch przez 4, po jednym przez 10, 27, 71, 85, 92, 111, 113, 117, 127, 129, 156, 300, 307, 321, 323, 339, 352, 369, 421, 455, 475, 540, 546, 670 i 798 tygodni, *przeciętnie* zatem przez 249 tygodni = 4·79 lat. — (Inwalidzi, którzy w r. 1906 ubyli, pobierali zapomogę przeciętnie przez 3·73 lat; ci zaś, którzy ubyli w r. 1905, pobierali zapomogę przeciętnie przez 3·92 lat).

Ze zmarłych w roku sprawozdawczym 27 inwalidów osiągnęło dwóch wiek 40 lat, jeden 43, po dwóch 49, 52, po jednym 57, 59, 61, 63, dwóch 64, jeden 65, dwóch 67, jeden 68, po dwóch 69, 71, po jednym 73, 74, dwóch 76, po jednym 77 i 79 lat, wszyscy razem osiągnęli zatem *przeciętny wiek 62·78 lat* (w roku 1906: 60·4 lat, w roku 1905: 61·2 lat.)

Do cyfry 5: *Koszta pogrzebowe* w roku 1907 wypłacono za 132 zecerów, 19 drukarzy, 11 odlewaczy czcionek, 1 z innego zawodu, razem zatem za 163 członków.

Zapomogę tę wypłacono, w myśl uchwał Zjazdów, w 90 wypadkach słubnej żonie zmarłego, w 3 wypadkach nieślubnej, w 8 wypadkach dzieciom, w 46 wypadkach rodzicom, w 7 wypadkach rodzeństwu, w 1 wypadku innym pozostałym, a w 8 wypadkach zarządy Stowarzyszeń same zajęły się pogrzebaniem zmarłych członków.

Z pośród 163 zmarłych znajdowało się *bezpośrednio przed śmiercią* 115 na funduszu chorych, 27 na funduszu inwalidów, a 21 zmarło nagle.

Jako *przyczynę śmierci* stwierdzono:

Procent wszystkich wypadk. śmierci

Zwyrodnienie starcze	w 3 wypadk.	= 1·84
Zapalenie błony brzusz. i opłucnej „ 4 „	= 2·46	
Cierpienia pęcherza i nerek	11 „	= 6·75
Zatrucie ołowiem	1 „	= 0·61
Zapalenie ślepej kiszki	1 „	= 0·61
Krwiotoki	2 „	= 1·22
Cierpienia kiszek i żołądka	7 „	= 4·3
Zwapnienie naczyń krwionośnych „ 3 „	= 1·84	
Choroby mózgu i mleczajacierz. „ 12 „	= 7·36	
Choroby serca	10 „	= 6·14
Choroby wątroby	3 „	= 1·84
Zapalenie płuc	5 „	= 3·07
Rana pooperacyjna	1 „	= 0·61
Udar mózgowy	4 „	= 2·46
Samobójstwo	8 „	= 4·91
Gruźlica	86 „	= 52·76
Zatrucie	1 „	= 0·61
Rak na języku	1 „	= 0·61

Co do *wieku zmarłych* stwierdzono następujące daty:

u 3 członk. 19 lat	u 2 członk. 38 lat	u 1 członk. 57 lat
„ 7 „ 20 „	„ 6 „ 39 „	„ 1 „ 58 „
„ 6 „ 21 „	„ 4 „ 40 „	„ 2 „ 59 „
„ 6 „ 22 „	„ 1 „ 41 „	„ 1 „ 61 „
„ 4 „ 23 „	„ 4 „ 42 „	„ 2 „ 62 „
„ 4 „ 24 „	„ 3 „ 43 „	„ 1 „ 63 „
„ 6 „ 25 „	„ 3 „ 44 „	„ 2 „ 64 „
„ 1 „ 26 „	„ 2 „ 45 „	„ 1 „ 65 „
„ 7 „ 27 „	„ 6 „ 46 „	„ 2 „ 67 „
„ 6 „ 28 „	„ 3 „ 47 „	„ 1 „ 68 „
„ 3 „ 29 „	„ 1 „ 48 „	„ 2 „ 69 „
„ 9 „ 30 „	„ 5 „ 49 „	„ 1 „ 71 „
„ 4 „ 31 „	„ 1 „ 50 „	„ 1 „ 73 „
„ 5 „ 32 „	„ 5 „ 51 „	„ 1 „ 74 „
„ 4 „ 33 „	„ 2 „ 52 „	„ 2 „ 76 „
„ 1 „ 34 „	„ 1 „ 53 „	„ 1 „ 77 „
„ 5 „ 35 „	„ 2 „ 54 „	„ 1 „ 79 „
„ 3 „ 36 „	„ 1 „ 55 „	
„ 3 „ 37 „	„ 1 „ 56 „	

Przeciętny wiek zmarłych w roku 1907 wynosił 38·88 lat (zmarłych w roku 1906: 42·02 lat, a w roku 1905: 39·92 lat).

Nie biorąc w rachubę 27 inwalidów, znajdujących się wśród 163 zmarłych, okazało się u 136 zmarłych *czynnych członków* *przeciętny wiek 34·14 lat* (w r. 1906: 38·38 lat, w roku 1905: 36·23 lat).

Do cyfry 6: *Ruch w dziale sierot*: Z poprzedniego roku pozostało 477 sierot (159 z zapomogą w kwocie 4 K miesięcznie, 318 z zapomogą 8 K miesięcznie); nowych przybyło 98 (15 po 4 K miesięcznie, 83 po 8 K miesięcznie); razem zatem było stale pobierających zapomogę 575 sierot (174 po 4 K, 401 po 8 K). Ubyło 71 sierot (16 po 4 K miesięcznie, 55 po 8 K miesięcznie), a mianowicie: z powodu niemeldowania się 2, do publicznego zakładu wychowawczego wstąpiło 7, zmarło 4, wypłaconych zostało 58. — Oprócz tego otrzymało 1 dziecko tytułem odprawy K 100. — *Na funduszu dla sierot pozostało* z końcem roku 504 sierot (158 z zapomogą po 4 K miesięcznie, 346 z zapomogą po 8 K miesięcznie.)

12. Stan miesięczny scentralizowanych zapomóg w ostatnich trzech latach.

Rodzaj wsparcia	W roku			W roku		
	1907	1906	1905	1907	1906	1905
	Styczeń			Lipiec		
	K	K	K	K	K	K
Bezkondycyjni w podróży	427·20	531·60	944·40	5742·—	5040·—	7316·40
Bezkondycyjni w miejscu	7530·—	12896·—	18984·—	7368·—	10036·—	13748·—
Przesiedleni	140·—	354·—	250·—	458·—	538·—	366·—
Chorzy	17343·—	14693·40	22953·60	24916·20	22638·60	28226·20
Inwalidzi	10999·—	10416·—	9139·—	11526·—	10599·—	11974·—
Koszta pogrzebowe . . .	3000·—	2200·—	3540·—	3359·60	3500·—	1200·—
Sieroty	3260·—	3000·—	2872·—	3452·—	3384·—	2948·—
Suma miesięczna.	42699·20	44091·—	53683·—	56821·80	55735·60	65780·60
	Luty			Sierpień		
Bezkondycyjni w podróży	438·—	684·—	976·80	7776·—	6735·60	7639·20
Bezkondycyjni w miejscu	6158·—	13398·—	11618·—	15888·—	16002·—	15952·—
Przesiedleni	684·—	759·—	336·—	363·—	468·—	456·—
Chorzy	20581·20	16361·40	21577·80	30807·60	23970·60	25293·—
Inwalidzi	11132·—	10449·—	9364·—	14439·—	10604·—	9704·—
Koszta pogrzebowe . . .	3340·—	3700·—	3400·—	3300·—	1368·10	2700·—
Sieroty	3244·—	2992·—	2896·—	3436·—	3188·—	3000·—
Suma miesięczna.	45577·20	48343·40	50168·60	76009·60	62336·30	64744·20
	Marzec			Wrzesień		
Bezkondycyjni w podróży	556·80	1730·40	1554·—	5642·40	5079·60	6618·—
Bezkondycyjni w miejscu	5776·—	13286·—	9816·—	18564·—	25292·—	26220·—
Przesiedleni	252·—	391·—	238·—	476·—	298·—	208·—
Chorzy	23909·40	20798·40	21021·80	21893·40	24967·20	26784·—
Inwalidzi	14083·—	13238·—	9318·—	12076·—	13387·—	12071·—
Koszta pogrzebowe . . .	3265·—	3593·10	3700·—	3100·—	1000·—	3200·—
Sieroty	3296·—	3076·—	3100·—	3368·—	3124·—	3012·—
Suma miesięczna.	51138·20	56112·90	48747·80	65119·80	73147·80	78113·—
	Kwiecień			Październik		
Bezkondycyjni w podróży	1141·20	2118·—	2784·—	3079·20	3334·80	3355·20
Bezkondycyjni w miejscu	5070·—	8250·—	13336·—	18248·—	18166·—	21028·—
Przesiedleni	394·—	499·—	166·—	254·—	462·—	142·—
Chorzy	18786·—	16905·—	24448·20	18078·—	17218·80	17433·60
Inwalidzi	11316·—	10642·—	11849·—	11930·—	10709·—	10019·—
Koszta pogrzebowe . . .	2810·24	3300·—	4949·60	3500·—	3200·—	1300·—
Sieroty	3304·—	3076·—	3044·—	3428·—	3188·—	2908·—
Suma miesięczna.	42821·44	44790·—	60576·80	58517·20	56278·60	56185·80
	Maj			Listopad		
Bezkondycyjni w podróży	2816·40	3561·60	4431·60	1550·40	2157·60	1519·20
Bezkondycyjni w miejscu	5200·—	7574·—	10968·—	16440·—	14668·—	16402·—
Przesiedleni	345·—	469·—	494·—	693·—	320·—	168·—
Chorzy	18672·—	18667·20	18664·20	19396·80	16189·20	15671·40
Inwalidzi	11421·—	10726·—	9499·—	15095·—	10681·—	10063·—
Koszta pogrzebowe . . .	4900·—	4400·—	3500·—	2100·—	2100·—	1400·—
Sieroty	3340·—	3080·—	3048·—	3556·—	3172·—	3016·—
Suma miesięczna.	46694·40	48477·80	50604·80	58831·20	49287·80	48239·60
	Czerwiec			Grudzień		
Bezkondycyjni w podróży	3874·80	3832·80	5738·40	1412·40	998·40	717·60
Bezkondycyjni w miejscu	7276·—	10148·—	11690·—	9456·—	12090·—	14870·—
Przesiedleni	432·—	376·—	222·—	399·—	205·—	402·—
Chorzy	26779·20	25042·20	19503·—	16067·40	20378·40	19160·40
Inwalidzi	14211·—	13376·—	9499·—	11956·—	13470·—	12602·—
Koszta pogrzebowe . . .	3550·—	4440·—	4000·—	3253·88	3600·—	3000·—
Sieroty	3436·—	3204·—	2996·—	3516·—	3172·—	2912·—
Suma miesięczna.	59559·—	60419·—	53648·40	46060·68	53913·80	53664·—

Kwota rozliczeń, przypadająca na członka płaćcego:

I. kwartał 1907	94-984 h	} przeciętnie 103-4515 h
II. " 1907	96-227 "	
III. " 1907	125-1116 "	
IV. " 1907	97-4833 "	

13. Wyniki rozliczeń

scentralizowanych zapomóg w roku 1907.

Kwoty rozliczeń w dawniejszych latach

W roku 1906	przeciętnie tygodniowo	109-5404 h
" 1903	"	120-7449 "
" 1904	"	118-011 "
" 1903	"	116-64 "

Stowarzyszenie	Kwartał	Wydatki na rachunek centralizacji	Po rozliczeniu wypadło na Stowarzyszenie		R ó ż n i c a			Porównawczy wszystkie cztery kwartały, miało Stowarzyszenie		
			K	K	ze Stowarzyszenia do kasy Związku	z kasy Związku do Stowarzyszenia	nadpłacić			
									K	K
Czechy	I. II. III. IV.	32150.— 34378-20 44102.— 36111.—	29677-75 39046-03 48692-19 46558-02	4667-83 4590-19 10447-02	2472-25	17232-79				
Bukowina	I. II. III. IV.	891-60 1181-60 2156-80 1337-20	1655-57 1626-24 1983-02 1591-90	763-97 444-64	173-78	1289-53				
Dalmacya	I. II. III. IV.	462-80 529-80 656-40 785-80	835-86 769-82 1018-41 793-51	373-06 240-02 362-01 7-71	1463-31	982-80				
Galicja	I. II. III. IV.	10078.— 10511-60 15050.— 11176-40	10048-35 10387-70 12871-48 10548-66	795-24 405-09	29-65 123-90 2178-52 627-74	2959-81	2959-81			
Karyntyja	I. II. III. IV.	711-20 1178-80 2351-60 1314.—	1506-44 1583-89 2237.— 1745-92	431-92	114-60	1517-65				
Kraina	I. II. III. IV.	1249-20 1424-80 1733-60 1866-20	1945-27 1885-08 2359-61 1943-81	696-07 460-28 626-01 77-61	1632-25	1859-97				
Pobrzeże	I. II. III. IV.	5507-40 5598-60 7123-40 4947-80	4817-58 4751-69 5955-31 5314-79	366-99	2704-82	2337-83				

Morawy.....	I. 11263-80 II. 11154-40 III. 13119-40 IV. 12219-08	9333-12 10839-97 14744-40 11269-07	1625.— 933-63	1930-68 314-43	1570-12		
Austria Dolna.....	I. 59101.— II. 62428-84 III. 81721-20 IV. 72895-60	60034-63 58593-58 81475-18 62605-72	933-63	3835-26 246-02 10289-88	13437-53		
Austria Górna.....	I. 3911-80 II. 5167-40 III. 6634-80 IV. 5294.—	4335-07 4467-82 5901-52 4481-30	423-27	699-58 733-28 812-70	1822-29		
Solnogód.....	I. 1546.— II. 2242-40 III. 3973.— IV. 2372-60	1371-56 1402-99 1835-39 1371-59	423-27	174-44 839-41 2137-61 1001-01	4152-47		
Śląsk.....	I. 2868.— II. 2692-80 III. 3269-80 IV. 3361.—	3283-59 3288-07 4298-84 3578-61	415-59 595-27 1029-04 217-61	449-65	2257-51		
Styryja.....	I. 6028-20 II. 6449-40 III. 8084-20 IV. 6083-20	6415-22 5999-75 8660-23 6790-68	387-02	449-65	1220-88		
Tyrol-Vorarlberg.....	I. 3048-60 II. 3114-20 III. 7065-40 IV. 3270.—	3485-91 3692-23 4958-17 3906-15	576-03 707-48	2107-23	455-74		
Trentino.....	I. 597.— II. 1022.— III. 909-60 IV. 375-20	668-68 739-98 950-85 853-95	71-68 41-25 478-75	282-02	309-66		
Razem.....	I. 139414-60 II. 149074-84 III. 197951-20 IV. 163409-08	139414-60 149074-84 197941-60 163353-68	5296-84 7391-16 8849-53 13625-94	35163-47	26670-79	26735-79	
Pokryto przez zwroty udzielo- nych zapomóg.....	I. 9-60 II. 55-40 III. 55-40 IV. 55-40	9-60 55-40	9-60 55-40	65.—	65.—		
Rozdzielono zatem.....				35228-47	26735-79		

14. Zestawienie porównawcze

kwot zapomogowych scentralizowanych z wypłaconemi faktycznie przez Stowarzyszenia związkowe w roku 1907.

Zapomoge scentralizo- waną wypłacono	Stowarzyszenie z w i ą z k o w e														Wszystkie Stowarzy- szenia razem	
	Czechy	Bukowina	Dalmacja	Galicja	Karyntya	Kraina	Pobrzeże	Morawy	Austria Dolna	Austria Górna	Solno- gród	Śląsk	Styrya	Tyrol- Vorarlberg		Trentino
K o r o n																
Bezcond. w podróży	3528.—	44.40	84.—	621.60	2232.—	1027.20	1335.60	1672.80	7312.80	3690.—	2683.20	547.20	3890.40	5473.20	314.40	34456.80
Bezcond. w miejscu	25092.—	1122.—	546.—	10498.—	604.—	718.—	2020.—	6220.—	66606.—	2098.—	1188.—	1024.—	2244.—	2216.—	778.—	122974.—
Przesiedlo- nym.....	1950.—	.	170.—	126.—	154.—	80.—	90.—	588.—	868.—	350.—	154.—	56.—	150.—	.	154.—	4890.—
Chorym . .	61345.20	3736.80	1186.80	21308.40	2229.60	2604.60	10797.60	19869.—	105666.—	5877.—	1792.80	5468.40	9033.60	5121.—	1193.40	257230.20
Inwalidom	37786.—	496.—	160.—	8808.—	.	1056.—	5986.—	11453.—	59020.—	6773.—	2616.—	3728.—	9598.—	2288.—	416.—	150184.—
Koszta po- grzebowe .	7600.—	.	.	2650.—	.	300.—	1700.—	3853.88	19509.84	1200.—	1100.—	600.—	165.—	800.—	.	39478.72
Sierotom .	9440.—	168.—	288.—	2804.—	336.—	488.—	1248.—	4100.—	17164.—	1020.—	600.—	768.—	1564.—	600.—	48.—	40636.—
Razem . .	146741.20	5567.20	2434.80	46816.—	5555.60	6273.80	23177.20	47756.68	276146.64	21008.—	10134.—	12191.60	26645.—	16498.20	2903.80	649849.72
Faktycznie wypłacono (zob. str. 52)	178472.63	5567.20	2496.83	47096.—	5568.60	6647.80	25051.35	56950.48	280826.64	24349.—	11004.—	12533.40	28486.20	16538.20	2906.80	704495.13
Zatem Stow. wypłaciły na własny rachu- nek więcej																
w r. 1907.	31731.43	.	62.03	280.—	13.—	374.—	1874.15	9193.80	4680.—	3341.—	870.—	341.80	1841.20	40.—	3.—	54645.41
w r. 1906.	31226.09	.	.	240.—	188.50	384.—	1096.72	9696.80	3331.—	3532.—	604.—	336.80	1770.—	60.60	3.—	52469.51
w r. 1905.	34117.19	100.—	20.—	160.—	42.60	349.24	1028.95	8463.50	4732.—	3074.—	891.—	364.60	2264.40	71.06	3.—	55681.54

III. P o g l ą d

na ogólny obrót funduszków Stowarzyszeń związkowych od czasu ich założenia.

Poniżej zamieszczamy krótki przegląd świadczeń naszej organizacji od czasu założenia poszczególnych Stowarzyszeń związkowych aż do chwili obecnej.

Odpowiednio do potężnego wzrostu organizacji, do ciągłego wzmagania się liczby członków, rosną z roku na rok sumy, które zorganizowani drukarze w Austrii zbierają na cele wzajemnej pomocy w różnych wypadkach życia, kiedy nędza nawiedza dzielnie pracujących członków tej organizacji lub rodziny pozostałe po członkach, którzy, idąc za wiecznym prawem natury, złożyli swą strudzoną głowę na wieczny spoczynek, nie będąc w stanie zapewnić swoim najbliższym przyszłości bez troski. Tam zaś, gdzie właściwie państwo i gmina byłyby zobowiązane udzielić pomocy, gdy po życiu pełnem trudów i znoju robotnik straci siły i nie będąc do dalszej pracy zdolnym, zmuszony jest porzucić narzędzia pracy, tam ogólna organizacja drukarzy austriackich, która własną siłą stała się wielką i finansowo możną, spieszy z pomocą potrzebującym.

Ale i tam, gdzie chodziło o poprawę naszym towarzyszom stopy życiowej przez zdobycie znośniejszych warunków pracy, współdziałały nasze Stowarzyszenia związkowe dzielnie, popierając w pierwszej linii usiłowania członków w kierunku kształcenia się przez dostarczenie obfitych środków, i niezmordowaną pracą agitacyjną, nie lękając się wynikłych stąd kosztów, użyźniały grunt, na którym następnie wyrosła wspólność cennikowa, która okazała się tak znakomitą.

I w ten sposób rozwinęła się nasza organizacja ogólna, która składała się z małych, początkowo jako Stowarzyszenia wzajemnej pomocy pomyślanych organizacji lokalnych, w potężną organizację zawodową, która, obejmując całe państwo, odpowiada w każdym kierunku stawianym wobec niej wymaganiom.

15 Stowarzyszeń związkowych, z których po jednym istnieje lat 65, 59, 58, 51, 45, 44, 43 i 42, cztery po lat 39 każde, dalej po jednym lat 35, 33 i 10 — miało w tym czasie ogólnego obrotu K 33,711.045·29, to jest:

Trzydzieści trzy miliony siedmset jedenaście tysięcy czterdzieści pięć koron 29 halerzy.

Co do natury jakoteż stosunku procentowego zwyczajnych przychodów i wydatków wszystkich Stowarzyszeń od czasu ich założenia, dają wyjaśnienia następujące cyfry:

Przychód ogólny:		w procentach wszystkich przychodów	
wkładki członków	K 14,736.625·47	=	82·83
wpisowe.....	„ 207.721·03	=	1·17
odsetki.....	„ 1,433.605·75	=	8·06
inne wpływy	„ 1,413.211·97	=	7·94
Razem... K 17,791.164·22		=	100

Wydatki ogólne:		w procentach wszystk. wydatków		wszystk. przychodów	
na zapomogi.....	K 11,682.785·56	=	73·39		65·67
„ kształcenie ...	„ 976.892·78	=	6·14		5·49
„ administrację. „	„ 1,260.170·08	=	7·91		7·08
„ organizację....	„ 481.003·75	=	3·02		2·7
inne wydatki.....	„ 1,519.028·90	=	9·54		8·54
Razem..... K 15,919.881·07		=	100		89·48

Z końcem roku 1907 majątek Stowarzyszeń, wynoszący K 1,871.283·15, stanowi przeto 10·52⁰/₀ wszystkich przychodów. (Szczegółowy wykaz majątku patrz str. 44—46).

Wyszczególnienie obrotu kasowego.

a) Przychody.

Stowarzyszenie	Rok założe- nia	wkładki członków		wpisowe		odsetki od ka- pitału		różne (wraz z kwotami wy- równania)		Razem	
		K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
Czechy	1862	3439204	67	46178	24	176919	65	150109	66	3812412	22
Bukowina	1865	101781	46	2569	92	16348	23	16786	91	137486	52
Dalmacya	1874	46140	20	638	.	1607	99	12129	74	60565	93
Galicja, 1875, wzgl.	1857	812290	16	20456	90	66094	22	131268	06	1030109	34
Karyntya	1868	139595	53	3016	30	24922	98	40292	19	207827	.
Kraina	1868	158040	10	7531	94	30702	70	32692	32	228967	06
Pobrzeże	1868	318859	75	2477	10	23223	65	74585	53	419146	03
Morawy	1863	976097	83	26408	80	127815	37	116540	94	1246862	94
Austria Dolna	1842	6932913	75	77540	79	684223	34	480356	64	8175034	52
Austria Górna	1868	424960	54	3528	16	45537	11	64633	72	538659	53
Solnogród	1849	136857	92	1807	08	39021	20	77304	24	254990	44
Śląsk	1864	273880	16	5649	80	49271	38	25859	22	354660	56
Syrya	1848	642004	78	6750	.	120192	83	109594	73	878542	34
Tyrol	1872	290561	22	2914	.	26750	73	71541	93	391767	88
Trentino	1898	43437	40	204	.	974	37	9516	14	54131	91
Razem ..	.	14736625	47	207721	03	1433605	75	1413211	97	17791164	22

b) Wydatki

Stowarzyszenie	na zapomogi (sumy z tabeli c)	na kształcenie (biblioteka, wykłady, organ Związku itd.)		na administrację (pensye, remunera- cye, honorarya le- karzy, druki itd.)		na organizację (koszta delegacyj, kongresów, wkładki związkowe itd.)		inne wydatki (wraz z kwotami wyrównania)		razem	
		K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
Czechy	2395910	29	08	192717	77	122168	91	515485	34	3531914	39
Bukowina	62544	58	95	6883	48	6375	36	20131	30	113719	67
Dalmacya	33665	41	28	3606	55	3364	20	13238	19	59517	63
Galicja	709360	94	48	34833	16	31477	59	121098	94	983178	11
Karyntya	110184	50	58	13142	98	6600	43	28459	22	175264	71
Kraina	119231	77	63	25016	39	6750	69	25678	49	191430	97
Pobrzeże	269056	38	86	13430	50	12992	30	71892	92	393545	96
Morawy	811522	92	65	89379	93	35421	38	99504	53	1128820	41
Austria Dolna	5603425	41	54	461622	16	178461	57	388997	45	7160941	13
Austria Górna	339411	44	05	45650	49	17463	54	41472	14	476999	66
Solnogród	181926	36	46	11859	66	5933	03	18599	92	227213	43
Śląsk	201254	86	66	27897	80	15014	43	37178	36	308085	11
Syrya	555812	18	67	32549	49	20341	91	89584	64	771963	89
Tyrol	257751	68	14	17114	50	15509	43	37518	34	346829	09
Trentino	31726	84	75	1188	22	3128	98	10189	12	50456	91
Razem..	11682785	56	78	976892	08	481003	75	1519028	90	15919881	07

c) Wyszczególnienie zapomóg.

Stowarzyszenie	1. Chorym		2. Nie mającym zajęcia				3. Inwalidom		4. Koszta pogrzebowe		5. Sierotom		6. Inne zapomogi	
	w miejscu wraz z ko- szami prze- siedlenia		w podróży											
	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
Czechy.....	935440	83	560817	90	114054	96	394532	.	120052	.	126266	50	144746	10
Bukowina.....	37694	32	11124	40	1583	36	5660	70	2630	.	2085	.	1766	80
Dalmacya.....	19399	60	9277	.	925	24	832	.	2152	30	788	.	291	27
Galicja.....	306062	18	114517	26	12148	50	125559	.	62066	.	10573	.	78435	.
Karyntya.....	46245	68	16033	40	32946	50	4427	.	4547	42	4572	.	1412	50
Kraina.....	58581	71	8528	90	17047	16	17278	.	7886	40	6226	.	3683	60
Pobrzeże.....	131509	64	50513	92	15526	22	35139	.	14294	.	9100	.	12973	60
Morawy.....	410190	30	157497	86	53256	14	90423	50	53681	66	33609	.	12864	46
Austrya Dolna.....	2593424	86	1204940	46	176867	84	949411	90	286535	23	230720	.	161525	12
Austrya Górna.....	124465	94	46451	70	76259	52	56849	.	17863	28	9004	.	8518	.
Solnogród.....	51870	22	16128	80	50081	66	34128	34	7500	34	2428	.	19789	.
Śląsk.....	88746	10	33820	94	16283	78	36739	.	11433	96	19495	50	3735	58
Styrya.....	265379	04	51223	62	72538	60	109169	64	24387	14	13640	.	19474	14
Tyrol.....	98415	02	35196	82	83853	84	24303	.	8532	38	5015	33	2435	29
Trentino.....	14231	.	12894	.	2583	24	1304	.	500	.	177	.	37	60
Razem....	5181656	44	2328966	98	725956	56	1885756	08	624062	11	464699	33	471688	06

IV. Wykaz

Związków zagranicznych, pozostających z naszym Związkiem w stosunku wzajemności.

1. Belgia: „*Fédération typographique Belge*“ w Brukseli. Umowa istnieje od 1 stycznia 1904 i obejmuje tylko: zapomogę podróżną.
2. Bośnia: „*Typographenverein für Bosnien und Herzegowina*“ w Sarajewie. Umowa istnieje od 1 stycznia 1907 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i podróży, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
3. Bułgaria: „*Typographischer Arbeiterverein*“ w Zofii. Umowa istnieje od 15 czerwca 1907 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, wreszcie kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
4. Dania: „*Dansk Typograf forbund*“ w Kopenhadze. Umowa istnieje od 1 września 1903 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i podróży.
5. Niemcy: „*Verband der deutschen Buchdrucker*“ w Berlinie. Umowa istnieje od 1 listopada 1903 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
6. Finlandya: „*Finska Typograf förbundet*“ w Helsingforsie. Umowa istnieje od 25 września 1903 i obejmuje: Zapomogę w podróży, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
7. Francja: „*Fédération française des Travailleurs du livre*“ w Paryżu. Umowa istnieje od 1 stycznia 1904 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu.
8. Włochy: „*Federazione Italiana fra i lavoratori del libro*“ w Medyolanie. Umowa istnieje od 1 lipca 1905 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych.
9. Chorwacja: „*Hrvatsko tipografičko društvo za Hrvatsku i Slavoniju*“ w Zagrzebiu. Umowa istnieje od 1 września 1903 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla chorych w miejscu i podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży, zapomogę dla sierot.
10. Luksemburg: „*Luxemburger Buchdruckerverein*“ w Luksemburgu. Umowa istnieje od 1 września 1903 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
11. Norwegia: „*Norsk Centralforening for Bogtrykkere*“ w Chrystyanii. Umowa istnieje od 25 września 1903 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i podróży.
12. Rumunia: „*Societate generala de ajutor reciproc a lucratorilor tipografi din România*“ w Bukareszcie. Umowa istnieje od 1 września 1903 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży, zapomogę dla sierot.
13. Szwecja: „*Svenska Typograf förbundet*“ w Sztokholmie. Umowa istnieje od 22 października 1903 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu.
14. Szwajcaria (niemiecka): „*Schweizerischer Typographenbund*“ w Bernie. Umowa istnieje od 1 września 1903 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży, zapomogę dla sierot.
15. Szwajcaria (włoska): „*Federazione Ticinese fra i lavoratori del libro*“ w Lugano. Umowa istnieje od 1 stycznia 1904 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w podróży.
16. Szwajcaria (romańska): „*Fédération des Typographes de la Suisse romande*“ w Genewie. Umowa istnieje od 11 września 1905 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów i kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.
17. Serbia: „*Družina tipografskih radnika u Srbiji*“ w Belgradzie. Umowa istnieje od 1 września 1903 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkon-

dycyjnych w miejscu, kosztą przesiedlenia, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży.

18. Węgry: „*Unterstützungsverein der Buchdrucker und Schriftgiesser Ungarns*“ w Budapeszcie. Umowa istnieje od 1 października 1903 i obejmuje: Zapomogę podróżną, zapomogę dla bezkondycyjnych w miejscu, zapomogę dla chorych w miejscu i w podróży, zapomogę dla inwalidów, kosztą pogrzebowe dla zmarłych w miejscu i w podróży, zapomogę dla sierot. — Z tem Stowarzyszeniem zawarto jeszcze następujący specjalny układ: „Przybywający z Węgier członkowie muszą nadto wykazać się, że należeli również do Stowarzyszenia zawodowego drukarzy i odlewaczy czcionek na Węgrzech i obowiązkom swoim względem tegoż aż do dnia wyjazdu uczynili zadość. — Kto legitymacyi takiej nie posiada, ten nie ma prawa do jakiegokolwiek zapomogi, ani też członkostwo jego uznanem nie zostanie, na co koledzy funkcyonaryusze Stowarzyszeń zwracać zechcą szczególłą uwagę.

Dosłowne brzmienie umów wzajemności.

Stosownie do wymagań statutów, względnie uchwał lub rozporządzeń dotyczących organów, jakoteż, by zasada wolnego przesiedlania się z miejsca na miejsce była skutecznie w czyn wprowadzoną, zawarły powyżej wymienione Związki umowę wzajemności, a przyjęte obustronnie zobowiązania uregulowano w następujących postanowieniach:

Art. 1.

Członkowie. Jako członkowie uznani będą ci koledzy, którzy w obu zawierających umowę Związkach w myśl ich statutów jako tacy są uważani, wszelkim zobowiązaniom swym względem Związku, którego ostatnio byli członkami, uczynili zadość, a dalej natychmiast po przybyciu do danej miejscowości, w razie zaś ważnych przeszkód najpóźniej w ciągu dni ośmiu zgłosili się u odnośnych funkcyonaryuszów Stowarzyszenia z przepisaniem statutu legitymacjami.

Przy zaofiarowaniu kondycyi za granicą mają członkowie obowiązek we własnym interesie zasięgnąć bezwarunkowo u dotyczących funkcyonaryuszów związkowych informacji o stosunkach cennikowych. W razie zaniedbania tego obowiązku przypiszą dotyczący członkowie sami sobie wypływające sład konsekwencye.

Wykluczeni od przyjęcia są tacy koledzy, którzy korzystając z okazji nieporozumień cennikowych, względnie strejku, zajmują lub zajmowali miejsca strejkujących kolegów, dalej przez świadome zaofiarowanie swej pracy za niższą płacę stojących w kondycyi kolegów z zajmowanych przez nich miejsc wyprą, płatną poniżej cennika kondycję przyjmą, lub z jednego z pozostających w stosunku wzajemności Stowarzyszeń z jakichkolwiek powodów zostali wykluczeni.

Jeżeli zgłaszający się do przyjęcia był już przedtem członkiem opartego na wzajemności Związku, lub w obrębie tegoż jako nieczłonek kondycjonował, wówczas musi on również w organie Stowarzyszenia odnośnego Związku być ogłoszonym. O ewentualnych przeszkodach należy donieść Zarządowi tego Związku, w którym zgłoszenie do przyjęcia nastąpiło. Jeżeli przeciw ogłoszonemu do przyjęcia wpływą zarzuty, wówczas może on być przyjętym tylko za zgodą tego Zarządu centralnego, z którego protest wyszedł.

Art. 2.

Przejście. Zawierające umowę Związki zobowiązują się co do każdego członka (Art. 1), który z obrębu jednego Związku przejdzie w obręb drugiego, odstąpić od żądania:

- a) jakiegokolwiek wpisowego;
- b) przedłożenia świadectwa lekarskiego;
- c) dowodu co do wieku.

Art. 3.

Płacenie wkładek. Od dnia wstąpienia do kondycyi w obrębie drugiego zawierającego umowę Związku, członkowie są obowiązani uiszczać statutem przepisane wkładki do tegoż Związku.

Zawierające umowę strony zobowiązują się uznać wpłacone przez członka w Stowarzyszeniu macierzystem lub w innych Stowarzyszeniach, opartych na wzajemności, wkładki, p zez wliczenie tychże do odnośnych funduszów i zapewnienie statutem przepisanych zapomóg, po osiągnięciu ustanowionego w Art. 4 czasu należenia.

Zresztą podlegają członkowie obu stron każdorazowym statutom i postanowieniom regulaminowym, obowiązującym w obrębie ich pobytu.

Art. 4.

Zapomogi. W razie zachodzącej potrzeby wspierania członków (Art. 1), ustanawiają zawierające umowę Związki następujące świadczenia:

- a) Zapomoga w podróży. Każdy towarzysz, należący do jednego z zawierających umowę Związków, który podróżuje w obrębie drugiego Związku, otrzyma, jeżeli się wykaże, że zapłacił ogółem najmniej wkładek tygodniowych, zapomogę podróżną w takiej samej wysokości, jaką członkowie danego Związku pobierają.

b) Zapomoga dla pozostających bez zajęcia w miejscu. Prawo do tej zapomogi mają ci bez pracy pozostający członkowie obu zawierających umowę Związków, którzy ogółem najmniej wkładek tygodniowych zapłacili, z których najmniej 26 wkładek w kondycji w obrębie tego Związku zapłaconych być musi, do którego po zapomogę się zgłaszają. Wysokość i czas trwania tej zapomogi oznaczają odnośnie postanowienia dotyczącego Związku.

Koszta przesiedlenia, względnie kosztu podróży, ponosi ten Związek, w którego obrębie dotyczący członek ostatnio pracował i wkładki uiszczał.

c) Zapomoga w chorobie. Członkowie obu zawierających umowę Związków, którzy ogółem najmniej wkładek tygodniowych zapłacili, wstępują z chwilą objęcia kondycji we wszelkie prawa członków dotyczącego Związku. Zapomoga, pobrana w Związkach, opartych na wzajemności, nie będzie wliczoną.

Członkowie, którzy zachorowali w podróży, a zapłacili ogółem najmniej wkładek tygodniowych, otrzymają, stosownie do przepisów odnośnych statutów, zaopatrzenie w szpitalu lub zapomogę w chorobie przez przeciąg jednego roku.

d) Zapomoga dla inwalidów. Prawo do zapomogi dla inwalidów osiągają członkowie obu zawierających umowę Związków, jeżeli się wykażą, że ogółem najmniej wkładek tygodniowych zapłacili, z których najmniej 52 wkładek w kondycji bezpośrednio przedtem zapłaconych być musi w obrębie tego Związku, do którego zgłoszono się po zapomogę. W razie zupełnej niezdolności do pracy, spowodowanej wypadkiem w zajęciu, odstępuje się od żądania zapłacenia wspomnianych 52 wkładek, jeżeli członek wogóle na podstawie wpłaconych wkładek uzyskał prawo do pobierania zapomogi inwalidowej. Wysokość zapomogi oznaczają każdorazowo obowiązujące postanowienia dotyczącego Związku. Inne stopniowanie, niż na lata należenia, nie może mieć miejsca.

e) Zapomoga w razie śmierci (zapomoga dla wdów i sierot). Prawo do tej zapomogi mają pozostałe osoby po tych członkach obu zawierających umowę Związków, którzy ogółem zapłacili najmniej wkładek tygodniowych, z których najmniej 52 wkładek w kondycji bezpośrednio przedtem zapłaconych być musi w obrębie tego Związku, do którego zgłoszono się po zapomogę. W razie, gdyby członek do pobrania zapomogi dla pozostałych nie był jeszcze uprawniony, zostaną wypłacone zwykłe koszty pogrzebu.

W razie śmierci członka w podróży ponosi odnośny Związek kosztu skromnego pogrzebu.

Art. 5.

Przy obliczaniu czasu należenia do poszczególnych gałęzi zapomóg będą brane w rachubę tylko te wkładki uiszczane do kas Związków, opartych na wzajemności, które zapłacone zostały w kondycji.

Postanowienia ogólne i końcowe.

Art. 6.

Oba zawierające umowę Związki zobowiązują się nie wchodzić z żadnym w obrębie drugiego Związku istniejącem Stowarzyszeniem drukarzy i t. d. z podobnymi celami w stosunek wzajemności; dalej zobowiązują się oba Związki, nie uznawać wystawionej w ich obrębie przez inne Stowarzyszenie legitymacji.

Art. 7.

Z wejściem w życie powyższej umowy tracą moc obowiązującą wszelkie inne dawniejsze układy między dwoma zawierającymi umowę Związkami. Ewentualne zmiany statutów lub też ogłaszanie rozporządzeń w jednym z obu Związków, mające jakikolwiek wpływ na niniejszą umowę wzajemności, należy natychmiast centralnemu Zarządowi drugiego Związku z należytem objaśnieniem do wiadomości podać.

Art. 8.

Umowa ta obowiązuje tak długo, dopóki jedna albo druga strona nie zażąda rewizji teżej, lub też zgłosi swe cofnięcie się. Żądanie rewizji lub też zgłoszenie cofnięcia się nastąpić ma na sześć miesięcy przed utratą mocy obowiązującej tej umowy.

Art. 9.

Umowa ta może także natychmiast utracić swą moc obowiązującą, jeżeli jeden ze Związków, umowę tę zawierających, dopuści się jaskrawego naruszenia lub kilkakrotnego obejścia postanowień, w niej zawartych.

Wszelkie nieporozumienia między będącymi w stosunku wzajemności Związkami, jeżeli oba Związki do zgody nie doprowadzą, ma rozstrzygać sąd polubowny, ustanowiony przez interesowane organizacje, z przyzwaniem międzynarodowego sekretarza.

Umowa ta została w trzech równobrzmiących egzemplarzach wygotowaną i własnoręcznie podpisaną i wchodzi w życie z dniem

Każda z zawierających umowę stron zatrzymuje jeden egzemplarz niniejszej umowy, podczas gdy trzeci egzemplarz złożony został w Międzynarodowym Sekretariacie drukarskim.

Uwagi do powyższych umów wzajemności.

Członkowie, którzy zachorują w podróży a należą do tych wzajemnych Związków, z którymi w tym względzie wzajemność zawartą została, otrzymają zapomogę w chorobie tylko przez przeciąg jednego roku. — Członkowie Związku francuskiego otrzymają tę zapomogę na podstawie specjalnego postanowienia umowy tylko przez przeciąg sześciu tygodni.

Prawo do zapomogi dla chorych w miejscu uzyskują członkowie dopiero z chwilą objęcia kondycyi.

Za zmarłych w podróży członków wzajemnych Związków opłaca się tylko kosztą skromnego pogrzebu.

Członkowie wzajemnych Związków, którzy z powodu nieistnienia poszczególnych gałęzi zapomóg w ich Stowarzyszeniu macierzystem, dopiero w obrębie innego Związku do pewnych działów zapomogowych płacić poczynają, uzyskują prawo do tych zapomóg dopiero po osiągnięciu czasu należenia (karencyi), ułożonego z tym Związkiem, do którego pierwszą wpłatę do odnośnej gałęzi zapomóg uskutecznili.

Z Rosyi przybywający koledzy, posiadający poświadczenie, stwierdzające, że aż do swego wyjazdu płacili regularnie wkładki na wsparcie przejezdnych, otrzymają na pierwszej stacyi płatniczej, przez którą w Austrii przechodzą, legitymację podróżną, na podstawie której mają być wypłacone wsparcie podróżne.

Ze wszystkimi innymi, nie wymienionymi tu Związkami zagranicznymi, stosunek wzajemności nie istnieje, a legitymacye ich i inne dowody nie będą w Austrii uznane.

K a r e n c y e

do liczby	dla wkraczających w obręb Związku austriackiego członków wzajemnych Związków	przy korzystaniu z zapomogi dla						
		bezkondyc.		chorych		inwalidów ²	kosztów po- grzebowych ³	sierot ²
		w podróży	w miejscu i kosztu prze- stąpienia ¹	w miejscu	w podróży			
płacenie wkładek w kondycji najmniej przez tygodni								
1	Belgia	26						
2	Bośnia	10	104	13	13	520	13	
3	Bułgaria	52	52	52	52		52	
4	Dania	{ 6 ⁶ 26 ⁷ }	52	13	13		52	
5	Niemcy	{ 6 ⁴ 13 ⁵ }	75	13	13	260	13	
6	Finlandya	26	52	13	13		26	
7	Francya	26	52	52	52			
8	Włochy	52	52					
9	Chorwacya	6		13	13	520	13	520
10	Luksemburg	13		13	13	520	13	
11	Norwegia	26	52	13	13	260	13	
12	Rumunia	6	104	104	104	520	52	520
13	Szwecya	26	52					
14	Szwajcarya (niem.)	6	75	13	13	260	13	260
15	Szwajcarya (włoska)	13	75	52				
16	Szwajcarya (romańska)	6	52	13	13	260	13	
17	Serbia	6	52	26	26		26	
18	Węgry (Budapeszt)	{ 1 ⁸ 13 ⁹ }	{ 52 ⁸ 104 ⁹ }	{ 26 ⁸ 52 ⁹ }	{ 26 ⁸ 52 ⁹ }	{ 520 ⁸ 780 ⁹ }	26	520
	Dla członków naszego wła- snego Związku	6	52	13	13	260 520 780 1040 1300 1560	13 260 520 780	260 520

¹ Z tych musi być najmniej 26 tygodni zapłaconych w Austrii. — ² Z tych musi być najmniej 52 tygodnie bezpośrednio przedtem zapłaconych w Austrii. — ³ Te okresy należenia odnoszą się tylko do najniższego wymiaru wsparcia. Dla uzyskania prawa do wyższego wymiaru wsparcia musi być bezpośrednio przedtem najmniej 52 wkładek tygodniowych w kondycyi zapłaconych w Austrii. — ⁴ Czas należenia dla nowoprzystępujących. — ⁵ Czas należenia dla powtórnie przystępujących. — ⁶ Czas należenia dla przystępujących natychmiast po wypisie. — ⁷ Czas należenia dla wszystkich później przystępujących. — ⁸ Czas należenia dla przystępujących w ciągu 4 tygodni. — ⁹ Czas należenia dla przystępujących później.

T R E Ś Ć.

	Str.
Wstęp	3
Sprawozdanie z czynności Związku za rok 1907:	
I. Działalność urzędowa:	
1. Ogólne spostrzeżenia	5
2. Ze Zjazdu związkowego	6
3. Z Przewodnictwa Związku	9
4. Zamknięcie rachunkowe Kasy związkowej za rok 1907	23
5. Wykaz majątku	23
6. Sprawozdanie Komisji kontrolującej	24
II. Statystyka:	
1. Obręb Związku	25
2. Ruch członków w roku 1907	27
3. Organizacja i agitacja	30
4. Kształcenie	31
5. Biuro stręczenia pracy	32
6. Maszyny do składania	35
7. Zastanowienia pracy i inne konflikty	37
8. Oficyny cennikowe	40
9. Ogólny obrót kasowy Stowarzyszeń związkowych w r. 1907	41
10. Dział zapomogowy Stowarzyszeń związkowych	47
11. Scentralizowane zapomogi Związku	53
12. Stan miesięczny scentralizowanych zapomóg w ostatnich trzech latach	59
13. Wyniki rozliczeń	60
14. Zestawienie porównawcze kwot zapomogowych <i>scentralizowanych</i> z wypłaconemi <i>faktycznie</i>	62
III. Pogląd na ogólny obrót funduszków Stowarzyszeń związkowych od czasu ich założenia	63
IV. Wykaz Związków zagranicznych, pozostających w stosunku wzajemności	67

SPIS TREŚCI

1	Wstęp
2	1. Wzrost i rozwój człowieka
3	2. Ciężar ciała i masa ciała
4	3. Ciężar ciała i masa ciała
5	4. Ciężar ciała i masa ciała
6	5. Ciężar ciała i masa ciała
7	6. Ciężar ciała i masa ciała
8	7. Ciężar ciała i masa ciała
9	8. Ciężar ciała i masa ciała
10	9. Ciężar ciała i masa ciała
11	10. Ciężar ciała i masa ciała
12	11. Ciężar ciała i masa ciała
13	12. Ciężar ciała i masa ciała
14	13. Ciężar ciała i masa ciała
15	14. Ciężar ciała i masa ciała
16	15. Ciężar ciała i masa ciała
17	16. Ciężar ciała i masa ciała
18	17. Ciężar ciała i masa ciała
19	18. Ciężar ciała i masa ciała
20	19. Ciężar ciała i masa ciała
21	20. Ciężar ciała i masa ciała
22	21. Ciężar ciała i masa ciała
23	22. Ciężar ciała i masa ciała
24	23. Ciężar ciała i masa ciała
25	24. Ciężar ciała i masa ciała
26	25. Ciężar ciała i masa ciała
27	26. Ciężar ciała i masa ciała
28	27. Ciężar ciała i masa ciała
29	28. Ciężar ciała i masa ciała
30	29. Ciężar ciała i masa ciała
31	30. Ciężar ciała i masa ciała
32	31. Ciężar ciała i masa ciała
33	32. Ciężar ciała i masa ciała
34	33. Ciężar ciała i masa ciała
35	34. Ciężar ciała i masa ciała
36	35. Ciężar ciała i masa ciała
37	36. Ciężar ciała i masa ciała
38	37. Ciężar ciała i masa ciała
39	38. Ciężar ciała i masa ciała
40	39. Ciężar ciała i masa ciała
41	40. Ciężar ciała i masa ciała
42	41. Ciężar ciała i masa ciała
43	42. Ciężar ciała i masa ciała
44	43. Ciężar ciała i masa ciała
45	44. Ciężar ciała i masa ciała
46	45. Ciężar ciała i masa ciała
47	46. Ciężar ciała i masa ciała
48	47. Ciężar ciała i masa ciała
49	48. Ciężar ciała i masa ciała
50	49. Ciężar ciała i masa ciała
51	50. Ciężar ciała i masa ciała
52	51. Ciężar ciała i masa ciała
53	52. Ciężar ciała i masa ciała
54	53. Ciężar ciała i masa ciała
55	54. Ciężar ciała i masa ciała
56	55. Ciężar ciała i masa ciała
57	56. Ciężar ciała i masa ciała
58	57. Ciężar ciała i masa ciała
59	58. Ciężar ciała i masa ciała
60	59. Ciężar ciała i masa ciała
61	60. Ciężar ciała i masa ciała
62	61. Ciężar ciała i masa ciała
63	62. Ciężar ciała i masa ciała
64	63. Ciężar ciała i masa ciała
65	64. Ciężar ciała i masa ciała
66	65. Ciężar ciała i masa ciała
67	66. Ciężar ciała i masa ciała
68	67. Ciężar ciała i masa ciała
69	68. Ciężar ciała i masa ciała
70	69. Ciężar ciała i masa ciała
71	70. Ciężar ciała i masa ciała
72	71. Ciężar ciała i masa ciała
73	72. Ciężar ciała i masa ciała
74	73. Ciężar ciała i masa ciała
75	74. Ciężar ciała i masa ciała
76	75. Ciężar ciała i masa ciała
77	76. Ciężar ciała i masa ciała
78	77. Ciężar ciała i masa ciała
79	78. Ciężar ciała i masa ciała
80	79. Ciężar ciała i masa ciała
81	80. Ciężar ciała i masa ciała
82	81. Ciężar ciała i masa ciała
83	82. Ciężar ciała i masa ciała
84	83. Ciężar ciała i masa ciała
85	84. Ciężar ciała i masa ciała
86	85. Ciężar ciała i masa ciała
87	86. Ciężar ciała i masa ciała
88	87. Ciężar ciała i masa ciała
89	88. Ciężar ciała i masa ciała
90	89. Ciężar ciała i masa ciała
91	90. Ciężar ciała i masa ciała
92	91. Ciężar ciała i masa ciała
93	92. Ciężar ciała i masa ciała
94	93. Ciężar ciała i masa ciała
95	94. Ciężar ciała i masa ciała
96	95. Ciężar ciała i masa ciała
97	96. Ciężar ciała i masa ciała
98	97. Ciężar ciała i masa ciała
99	98. Ciężar ciała i masa ciała
100	99. Ciężar ciała i masa ciała
101	100. Ciężar ciała i masa ciała

Z drukarni Działowej we Lwowie, Kopernika 20.

Einzelne Nummern
~ 20 Heller ~

VORWÄRTS!

Einzelne Nummern
~ 20 Heller ~

Zeitschrift für Buchdrucker und verwandte Interessen

Organ sämtlicher Buchdruckergehilfen-Vereine Österreichs
Herausgeber und verantwortl. Redakteur: **FRANZ HOFER**

Erscheint jeden Donnerstag abends mit dem Datum des nächstfolgenden Tages

Für Wien vierteljährig mit freier Post- versendung	K 2.20
Für Österreich-Ungarn vierteljährlich mit freier Postversendung	„ 2.30
Für Deutschland vierteljährlich mit freier Postversendung	„ 2.60
Für die übrigen Länder vierteljährlich mit freier Postversendung	„ 3.—

Fachinserate finden, da das Blatt in einer Auflage von 10.550 Exemplaren über ganz Österreich-Ungarn, Rumänien, Bulgarien und Serbien, verbreitet ist, die weiteste Publizität und werden von der Administration nur gegen vorherige Bezahlung angenommen und per dreispaltige Petitzeile zu 20 Heller berechnet. — Von Mitgliedern der gegenseitigen Vereine werden Inserate bis zu acht Zeilen zum ☐ fixen Preise von 1 Krone aufgenommen. ☐

REDAKTION UND
ADMINISTRATION:

WIEN, VII. BEZIRK, SEIDENGASSE Nr. 17

Jednotlivá čísla
20 haléřů ~

VELESLAVÍN.

Jednotlivá čísla
20 haléřů ~

Časopis věnovaný zájmům pomocnictva knihtiskařského
= Organ všech knihtiskařských spolků pomocnických v Rakousku =
Vydavatel a zodpovědný redaktor: **JAN JELÍNEK**
~ Vychází každého týdne v pátek v poledne ~

Pro Prahu čtvrtletně s volnou poštovní dopravou	K 2.20
Pro Rakousko-Uhersko čtvrtletně s volnou poštovní dopravou	„ 2.30
Pro Německo čtvrtletně s volnou poštovní dopravou	„ 2.60
Pro ostatní země čtvrtletně s volnou poštovní dopravou	„ 3.—

Inseráty za peřitový řádek 20 h, pro členy vzájemných spolků až do 8 řádek za pevnou cenu 1 K



Redakce: Praha, Na Slupi 1547—II.



~ Administrace (VÁCLAV NĚMEČEK): ~

Praha II, Smečky 27, dům „Typografické Besedy“

Numer pojedynczy
20 halerze

**Czasopismo dla spraw drukarskich i pokrewnych
zawodów**

Organ Związku austriackich Stowarzyszeń drukarskich
Wydawca i odpowiedzialny redaktor: JÓZEF HUDEC
 ~~~~ Wychodzi 5., 15. i 25. każdego miesiąca ~~~~

**Prenumerata całoroczna z przesyłką pocztową K 4·80**

|   |              |   |   |   |      |
|---|--------------|---|---|---|------|
| „ | połroczna z  | „ | „ | „ | 2.40 |
| „ | kwartalnie z | „ | „ | „ | 1.20 |

|   |              |   |   |   |      |
|---|--------------|---|---|---|------|
| „ | kwartalnie z | „ | „ | „ | 1-20 |
|---|--------------|---|---|---|------|

**Inseraty fachowe,** za poprzedniem opłaceniem  
po 20 h za jeden wiersz peti-  
towy. Dla członków Stowarzyszeń zwłazk. inseraty do 8 wierszy  
po 1 kor.

**Redakcja i administracja: LWÓW, ULICA ŁYCZAKOWSKA 14, I. P.**

Singoli numeri  
:: cent. 20 ::

# IL RISVEGLIO.

Singoli numeri  
:: cent. 20 ::

**Giornale per gl'interessi degli operai tipografi ed  
arti affini**

 **Organo delle Società tipografiche dell' Austria**   
**Editore e redattore responsabile: EDOARDO CLEMENCICH**  
 **Si pubblica ai 10 e 25 d'ogni mese** 

Abbonamento annuo (comprese le spese postali) ..... Cor. 4.—  
Per l'Estero più le spese postali.

**Inserzioni** cent. 20 per ::  
linea di testino

Redazione ed Amministrazione: **TRIESTE, VIA DEL TORO N. 5, IV. P.**